

**Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin
Səhmdarlarının illik Ümumi Yığıncağının**

22 may 2020-ci il tarixli

**SÜY-002-2020 sayılı Protokolu ilə təsdiq
edilmişdir.**

Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

2019-cu il üzrə

İLLİK HESABAT

1. Emitentin tam və qısaldılmış adı, vergi ödəyicisinin eyniləşdirmə nömrəsi (VÖEN), dövlət qeydiyyatının tarixi və nömrəsi:	Emitentin tam adı: Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti; Emitentin qısaldılmış adı: Bank "BTB" ASC Dövlət qeydiyyat tarixi: 24.02.2010 Dövlət qeydiyyat nömrəsi (VÖEN): 1302164881
2. Emitentin hüquqi ünvanı və olduğu yer:	Ünvan: AZ1025, Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Yusif Səfərov, ev 27
3. Emitentin adında dəyişikliklər olduqda, emitentin bütün əvvəlki adları, habelə onların qeydiyyata alındığı tarixlər, emitent digər hüquqi şəxsin bölünməsi və ya tərkibindən ayrılması şəklində yenidən təşkil yolu ilə yaradılıqda, yenidən təşkilin forması, həmin hüquqi şəxsin adı, emitent hüquqi şəxslərin birləşməsi və ya çevrilmə şəklində yenidən təşkil yolu ilə yaradılıqda, yenidən təşkilin forması, həmin hüquqi şəxslərin adları:	Olmayıb
4. Emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ləğv edilmiş filialları və nümayəndəliklərinin adı, olduqları yer və qeydiyyatları haqqında məlumatlar:	Aşağıda göstərilmiş filiallar yaranmışdır: Filialın adı: "28 May" filialı Olduğu yer: Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, 28 May küçəsi, 20 İcazəni vermiş orqanın adı: Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası İcazənin nömrəsi: 254/12 İcazənin tarixi: 27.03.2019 Vergi orqanında uçota alınma tarixi: 10.04.2019 Vergi orqanında uçota alınma kodu: 1302164881-14009 Filialın adı: "Sahil" filialı Olduğu yer: Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Lev Tolstoy küçəsi, bina 191 İcazəni vermiş orqanın adı: Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası İcazənin nömrəsi: 254/13 İcazənin tarixi: 27.03.2019 Vergi orqanında uçota alınma tarixi: 09.04.2019 Vergi orqanında uçota alınma kodu: 1302164881-14008
5. Emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ya ləğv edilmiş hər bir törəmə cəmiyyətinin adı, təşkilati-hüquqi forması, hüquqi ünvanı, qeydiyyatı haqqında məlumatlar, nizamnamə kapitalında emitentin payı, hüquqi şəxsin emitentin törəmə cəmiyyəti hesab olunması üçün əsas olan müqavilənin bağlanma tarixi və qüvvədə olma müddəti;	Olmayıb
6. Emitent şirkətlər qrupunun bir hissəsi olduğu təqdirdə qrupun (emitent daxil olmaqla) iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərən bir və ya daha artıq törəmə	Deyil

təşkilatı olan qrupdur) adı:	
7.Emitentin məşğul olduğu fəaliyyət istiqamətləri:	Bank fəaliyyəti
8.Emitent lisenziya və ya icazəyə malik olduqda, onlar üzrə fəaliyyət növləri və qüvvədə olma müddətləri:	19 mart 2010-cu il tarixli 254 sayılı bank fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün Bank lisenziyası. Fəaliyyət növləri: Öz hesabına və ya müştərilərin hesabına qiymətli metalların və qiymətli daşların satın alınması və satılması, qiymətli metalların əmanətə cəlb edilməsi və yerləşdirilməsi, habelə qiymətli metallarla digər əməliyyatların aparılması istisna olmaqla milli və xarici valyutada fiziki və hüquqi şəxslərdən depozitlərin və ya digər qaytarılan vəsaitlərin cəlb edilməsi, öz adından və öz hesabına kreditlərin verilməsi, habelə müştərilərin tapşırığı ilə köçürmə və hesablaşma-kassa əməliyyatlarının məcmu halda həyata keçirilməsi və "Banklar haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunu ilə nəzərdə tutulmuş digər fəaliyyət növlərinin həyata keçirilməsi. Lisenziya müddətsizdir.
9.Emitentin təklif etdiyi məhsullar və xidmətlər:	Kreditlərin verilməsi, Əmanətlərin cəlb olunması, hesablaşma kassa əməliyyatları və digər bank əməliyyatları.
10.Emitentin işçilərinin sayı və onun rüblük dinamikası:	İşçi sayı: <u>2019-cu ilin martın sonuna- 340</u> <u>2019-cu ilin iyunun sonuna- 353</u> <u>2019-cu ilin sentyabrın sonuna- 363</u> <u>2019-cu ilin dekabrın sonuna- 386</u>
11.Emitentin idarəetmə orqanları haqqında məlumat: direktorlar şurası (müşahidə şurası) (olduqda), icra orqanı, audit komitəsi (olduqda), onların üzvlərinin adı, soyadı, atasının adı;	<u>Müşahidə Surası:</u> <u>02 dekabr 2019-cu il tarixədək</u> Rza İsmayıl oğlu Sadiq (sədr) Əliş Talış oğlu Tağıyev Samir Nəriman oğlu Qocayev <u>02 dekabr 2019-cu il tarixdən sonra</u> Rza İsmayıl oğlu Sadiq (sədr) Əliş Talış oğlu Tağıyev <u>İdarə Heyəti:</u> <u>04 sentyabr 2019-cu il tarixədək</u> Emil Sabir oğlu Rzayev(sədr) Rüfət Teyyub oğlu Abbasov Vüsal İlqar oğlu Şahverdiyev <u>04 sentyabr 2019-cu il tarixdən – 14 noyabr 2019-cu il tarixədək</u> Emil Sabir oğlu Rzayev(sədr) Rüfət Teyyub oğlu Abbasov Rövşən Eldar oğlu Fərhad-zadə Vüsal İlqar oğlu Şahverdiyev <u>14 noyabr 2019-cu il tarixdən 02 dekabr 2019-cu il tarixədək</u> Emil Sabir oğlu Rzayev(sədr) Rüfət Teyyub oğlu Abbasov Rövşən Eldar oğlu Fərhad-zadə Vüsal İlqar oğlu Şahverdiyev Rauf Fazil oğlu Qurbanov

	<p>02 dekabr 2019-cu il tarixdən sonra</p> <p>Emil Sabir oğlu Rzayev(sədr) Rüfət Teyyub oğlu Abbasov Rövşən Eldar oğlu Fərhad-zadə</p> <p>Audit Komitəsi:</p> <p>Hümbətov İkrəm Müzəffər oğlu(sədr) Dalqıclı Həmid Rafiq oğlu Abdullayev Rövşən Müslüm oğlu</p>
12.Emitentin fiziki və hüquqi şəxs olan səhmdarlarının (payçılarının) ayrı-ayılıqda sayı;	3(üç) fiziki şəxs adi səhm sahibi.
13.Emitentin nizamnamə kapitalının beş faizi və daha artıq həcmdə səsli səhmlərinə (paylara) malik olan şəxslər (fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı; hüquqi şəxsin adı, olduğu yer və VÖEN-i), onların hər birinə məxsus olan səhmlərin sayı (səhmlərin hər növü üzrə ayrı-ayrılıqda göstərilir) və emitentin nizamnamə kapitalında payı;	<p>1.Mehdiyeva Nigar İsmayıl qızı, 49 829 ədəd adi adlı sənədsiz səhm;</p> <p>Emitentin Nizamnamə kapitalında 74.9872% malikdir.</p> <p>2.Sadiq Rza İsmayıl oğlu, 12 634 ədəd adi adlı sənədsiz səhm;</p> <p>Emitentin Nizamnamə kapitalında 19.0128% malikdir.</p> <p>3.Mahmudova Tükəzban Ağa qızı, 3 987 ədəd adi adlı sənədsiz səhm;</p> <p>Emitentin Nizamnamə kapitalında 6% malikdir.</p>
14.Nizamnamə kapitalında emitentin payı beş faizdən az olmayan hüquqi şəxslər (hüquqi şəxsin adı, olduğu yer, VÖEN-i, nizamnamə kapitalında emitentin payı);	<p>“BTB Kapital İnvestisiya Şirkəti” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti</p> <p>Ünvan: AZ1025, Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Yusif Səfərov, ev 27</p> <p>Dövlət qeydiyyat nömrəsi (VÖEN): 2004868781</p> <p>Nizamnamə kapitalında emitentin payı: 100 %</p>
15.Emitentin səhmdarlarının (payçılarının) hesabat dövrü ərzində keçirilmiş yığıncaqları barədə məlumat:	
15.1. Yığıncağın keçirilmə tarixi və yeri (ünvanı);	<p>1. 30 aprel 2019-cu il tarixində Bakı şəhəri, Y. Səfərov küçəsi 27 ünvanında keçirilən Səhmdarların Növbəti illik ümumi yığıncağı.</p> <p>2. 02 dekabr 2019-cu il tarixində Bakı şəhəri, Y. Səfərov küçəsi 27 ünvanında keçirilən Səhmdarların Növbədənkənar ümumi yığıncağı.</p>
15.2. Ümumi yığıncaqda qəbul edilmiş qərarlar;	<p>30 aprel 2019-cu il tarixində Bakı şəhəri, Y. Səfərov küçəsi 27 ünvanında keçirilən Səhmdarların Növbəti illik ümumi yığıncağında qəbul edilmiş qərarlar:</p> <p>1. Bank “BTB” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 2018-ci il üzrə maliyyə hesabatlarının təsdiq edilməsi haqqında.</p> <p>2. Bank “BTB” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin investisiya qiymətli kağızlarının emitenti olaraq 2018-ci il üzrə illik hesabatının təsdiq edilməsi haqqında.</p> <p>3. “BTB Kapital İnvestisiya şirkəti” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin səhmdarı Bank “BTB” ASC-nin adından qərarların qəbul edilməsi səlahiyyətinin ötürülməsi</p>

	<p>haqqında.</p> <p>4. Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin tərkibində dəyişiklik edilməsi haqqında.</p> <p>5. Cari məsələlər.</p> <p>02 dekabr 2019-cu il tarixində Bakı şəhəri, Y. Səfərov küçəsi 27 ünvanında keçirilən Səhmdarların Növbədənkənar ümumi yığıncağında qəbul edilmiş qərarlar:</p> <p>1. Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin faizli təmin edilməmiş istiqrazların emissiyası haqqında.</p> <p>2. Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin tərkibində dəyişiklik edilməsi haqqında.</p> <p>3. Cari məsələlər.</p> <p>4. Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Müşahidə Şurasının tərkibində dəyişiklik edilməsi haqqında.</p>
<p>16. emitentin dövriyyədə olan investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışları haqqında məlumat (investisiya qiymətli kağızların hər buraxılışı ayrı-ayrılıqda göstərilir):</p>	
<p>16.1. investisiya qiymətli kağızın növü və forması:</p>	<p>66 450 ədəd sənədsiz adlı adi səhm</p>
<p>16.2. investisiya qiymətli kağızlar buraxılışının dövlət qeydiyyat nömrəsi və qeydiyyat tarixi:</p>	<p>12 000 ədəd adi səhm dövlət qeydiyyat nömrəsi: AZ1001009443 qeydiyyat tarixi: 21 dekabr 2011-ci il 1 600 ədəd adi səhm dövlət qeydiyyat nömrəsi: AZ1001009443 qeydiyyat tarixi: 04 may 2012-ci il 3 1240 ədəd adi səhm dövlət qeydiyyat nömrəsi: AZ1001009443 5 160 ədəd adi səhm dövlət qeydiyyat nömrəsi: AZ1001009443 qeydiyyat tarixi: 18 mart 2015-ci il 2 000 ədəd adi səhm dövlət qeydiyyat nömrəsi: AZ1001009443 qeydiyyat tarixi: 30 noyabr 2015-ci il 14 450 ədəd adi səhm dövlət qeydiyyat nömrəsi: AZ1001009443 qeydiyyat tarixi: 30 noyabr 2017-ci il</p>
<p>16.3. investisiya qiymətli kağızların miqdarı və nominal dəyəri:</p>	<p>66 450 ədəd sənədsiz adlı adi səhm, bir səhmin nominal dəyəri: 1 000 manat</p>
<p>16.4. investisiya qiymətli kağızlar buraxılışının məcmu nominal dəyəri:</p>	<p>sənədsiz adlı adi səhm : 66 450 000 AZN</p>
<p>16.5. hesabat ili ərzində emitent tərəfindən səhmlər üzrə ödənilmiş dividendlər haqqında məlumat (hesabat ilində səhmlərin hər növü üzrə ödənilmiş dividendlərin məbləği göstərilir):</p>	<p>ödənilməmişdir</p>
<p>16.6. faizli istiqrazlar buraxılışı haqqında məlumatda -</p>	<p>faizli istiqrazlar mövcud deyil</p>

istiqrazlar üzrə gəlirliyin illik faiz dərəcəsi:	
16.7. investisiya qiymətli kağızların yerləşdirildiyi və ya tədavüldə olduğu fond birjasının adı və olduğu yer (olduqda):	Bakı Fond Birjası Bakı, Yasamal rayonu, Həsən Bəy Zərdabi küçəsi 2A, AZ1141
17. emitent tərəfindən bağlanmış xüsusi əhəmiyyətli əqdlər barədə məlumatlar: 17.1. əqdin məbləği; 17.2. hesabat tarixinə əqdin ödənilməmiş hissəsi.	Bağlanmamışdır
18. emitent tərəfindən aidiyyəti şəxslərlə bağlanmış əqdlər barədə məlumatlar: 18.1. bağlanmış əqdin mahiyyəti, tarixi və məbləği; 18.2. aidiyyəti şəxs barədə məlumat və emitentlə aidiyyət əlaqəsi.	aidiyyəti şəxslərlə bağlanmış əqdlərin sayı: 71 aidiyyəti şəxslərlə bağlanmış əqdlərin ümumi dəyəri: 15 715000
19. illik hesabatın təsdiq edildiyi ümumi yığıncağın tarixi:	Bank "BTB" ASC-nin Səhmdarlarının 22.05.2020-ci il tarixli Növbəti İllik Ümumi Yığıncağı
20. hesabatın açıqlanma mənbəyi haqqında məlumat	Bank "BTB" ASC-nin rəsmi saytı, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vahid məlumat resursu və kütləvi informasiya vasitələri.

Bank "BTB" ASC-nin İdarə Heyətinin sədri

Baş mühasib

E.S. Rzayev
Y.O. Pasternak

E.S. Rzayev

Y.O. Pasternak

Bank “BTB” ASC

**31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan
il üzrə
Konsolidə edilmiş Maliyyə Hesabatları**

Mündəricat

Müstəqil auditorların hesabatı.....	3
Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında konsolidə edilmiş hesabat.....	6
Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat.....	7
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat.....	8
Kapitalda dəyişikliklər haqqında konsolidə edilmiş hesabat.....	9
Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər.....	10
1 Giriş.....	10
2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları.....	11
3 Əsas uçot siyasətləri.....	16
4 Xalis faiz gəliri.....	32
5 Haqq və komissiya gəlirləri.....	32
6 Haqq və komissiya xərcləri.....	33
7 Dəyərsizləşmə üzrə bərpa.....	33
8 İşçi heyəti xərcləri.....	33
9 Sair ümumi inzibati xərclər.....	33
10 Mənfəət vergisi xərci.....	34
11 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri.....	35
12 Banklardan alınmalı məbləğlər.....	36
13 İnvestisiya qiymətli kağızları.....	37
14 Müştərilərə verilmiş kreditlər.....	37
15 İnvestisiya mülkiyyəti.....	48
16 Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər.....	50
17 Sair aktivlər.....	51
18 Bank depozitləri və hesabları.....	51
19 Müştərilərin cari hesabları və depozitləri.....	52
20 Sair borc öhdəlikləri.....	52
21 Sair öhdəliklər.....	54
22 Nizamnamə kapitalı.....	54
23 Səhm üzrə gəlirlər.....	54
24 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət.....	54
25 Kapitalın idarə edilməsi.....	71
26 Kreditlə bağlı öhdəliklər.....	73
27 İcarələr.....	74
28 Şərti öhdəliklər.....	75
29 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar.....	75
30 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyərlər və uçot təsnifatları.....	78
31 Səqment üzrə təhlil.....	80
32 Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr.....	80

“KPMG Audit Azərbaycan” MMC
Port Bakı Cənub qüllələri,
12-ci mərtəbə, Neftçilər prospekti, 153, Bakı,
AZ1010, Azərbaycan
Telefon +994 (12) 404 8910/11
Faks +994 (12) 404 8914
İnternet www.kpmg.az

Müstəqil Auditorların Hesabatı

Bank “BTB” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz “Bank BTB” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (“Bank”) və onun törəmə müəssisəsinin (birlikdə “Qrup”) 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatdan və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatlardan, eləcə də əhəmiyyətli mühasibat uçotu siyasətləri və sair izahedici məlumatları əhatə edən qeydlərdən ibarət olan konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim rəyimizə görə, əlavə edilən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından, Qrupun 31 dekabr 2019-cu il tarixinə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Həmin standartlara əsasən bizim məsuliyyətimiz hesabatımızın “Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorların məsuliyyəti” bölməsində təqdim edilir. Biz Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) və Azərbaycan Respublikasında maliyyə hesabatlarının auditinə tətbiq olunan etik tələblərə əsasən Qrupdan müstəqillik və bu tələblər və Beynəlxalq Etika Məcəlləsi üzrə digər etik öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri bizim peşəkar mühakiməmizə görə cari dövr üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi zamanı ən əhəmiyyətli saydığımız məsələlərdir. Bu məsələlərə bütövlükdə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi kontekstində və bununla bağlı rəyimizin formalaşdırılması çərçivəsində baxılmışdır. Biz bu məsələlərlə bağlı ayrıca rəy bildirmirik.

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər ehtiyatı

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına dair 14-cü və 24-cü qeydlərə baxmanız xahiş olunur.

Əsas audit məsələsi	Audit zamanı məsələyə yanaşmamız
<p>Müştərilərə verilmiş kreditlər cəmi aktivlərin 68%-ni təşkil edir, mütəmadi olaraq hesablanan gözlənilən kredit zərəri ehtiyatı çıxılmaqla göstərilmişdir və tətbiq olunan fərziyyələrə həssasdır.</p> <p>Gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanması rəhbərlikdən defolt ehtimalını, defolt zamanı riskə məruz qalan məbləği (EAD) və defolt zamanı zərəri (LGD) müəyyən etmək üçün əhəmiyyətli mühakimə yürütməyi və hesablama üsulları tətbiq etməyi tələb edir. Bu zaman tarixi məlumat, cari iqtisadi vəziyyət və əldə olan proqnoz məlumat nəzərə alınır.</p> <p>Müştərilərə verilən kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətindəki qalıqların əhəmiyyətliyinə, MHBS 9 "Maliyyə alətləri" standartı çərçivəsində gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanmasının mürəkkəbliyinə və mühakimə yürüdüldüyünə görə əsas audit məsələsidir.</p>	<p>Biz Qrupun gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanması ilə əlaqədar metodologiya və siyasətlərinin əsas aspektlərini MHBS 9 "Maliyyə alətləri" standartının tələblərinə uyğunluğu baxımından təhlil etmək üçün maliyyə risklərinin idarə edilməsi üzrə mütəxəssislərimizi cəlb etdik.</p> <p>Gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatın hesablanması zamanı rəhbərliyin irəli sürdüyü peşəkar mühakimə və fərziyyələrin münasibliyini təhlil etmək üçün biz aşağıdakı prosedurları həyata keçirdik:</p> <p>Gözlənilən kredit zərərlərində mümkün dəyişikliklər konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərə bilən hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər üçün, biz maliyyə və qeyri-maliyyə məlumatını, Qrupun tətbiq etdiyi fərziyyə və peşəkar mühakimələri təhlil edərək Qrupun müvafiq mərhələləri düzgün təyin edib-etmədiyini yoxladıq.</p> <p>Hüquqi şəxslərə verilmiş kredit nümunələri üzrə defolt ehtimalı, defolt zamanı zərər (LGD) və defolt zamanı riskə məruz qalan məbləğin (EAD) hesablanmasında istifadə olunan verilənlərin dəqiqliyini yoxladıq.</p> <p>Hüquqi şəxslərə verilmiş 3-cü mərhələ kredit nümunələri üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin fərdi qaydada hesablandığı hallarda Qrupun gələcək pul vəsaitlərini proqnozlaşdırması, o cümlədən realizasiya edilə bilən girovun satışı üzrə gözlənilən daxilolmalar və gözlənilən realizasiya şərtləri üçün irəli sürdüyü fərziyyələri öz biliklərimizə və açıq məlumata əsasən qiymətləndirdik.</p> <p>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər üzrə defolt ehtimalı, defolt zamanı zərər (LGD) və defolt zamanı riskə məruz qalan məbləğin (EAD) hesablanmasında, müvafiq sistemlərdə gecikdirmə hallarının və əlaqəli sistemlərdə</p>

	<p>borcların ödənilməsinin vaxtında əks etdirilməsində və kreditlərin müvafiq mərhələlərə aid edilməsində istifadə olunan verilənləri yoxladıq. Biz hər nümunə üçün dəstəkləyici sənədləri verilənlərlə uzlaşdırdıq.</p> <p>Həmçinin biz konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarındakı açıqlamaların Qrupun kredit riskinə məruz qalan məbləğlərini düzgün əks etdirdiyini yoxladıq.</p>
<p>COVID-19 virusunun yayılması ilə əlaqədar fəaliyyətin fasiləsizliyinin qiymətləndirilməsi</p>	
<p>Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına dair 2(c) sayılı qeydə baxmanız xahiş olunur.</p>	
<p>Əsas audit məsələsi</p>	<p>Audit zamanı məsələyə yanaşmamız</p>
<p>Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlanmışdır.</p> <p>COVID-19 pandemiyası dünya iqtisadiyyatı üçün daha öncə görünməmiş çətinliklər yaratdı. Bu neft qiymətlərinin düşməsi və Azərbaycan iqtisadiyyatına potensial təsiri ilə birlikdə Qrupun maliyyə və likvidlik vəziyyəti və gələcək əməliyyatları üçün qeyri-müəyyənliyin artmasına səbəb oldu. Rəhbərlikdən yüksək səviyyədə mühakimə yürütmək tələb olunduğu üçün və cari iqtisadi vəziyyətin proqnozlaşdırılmasının, maliyyə təsirlərinin qiymətləndirilməsinin, Qrupun planlaşdırdığı tədbirlərin mahiyyət etibarilə qeyri-müəyyən olduğu üçün Qrupun mühasibat uçotunda fəaliyyətin fasiləsizliyinə əsaslanması əsas audit məsələsidir.</p> <p>Qrupun fəaliyyətin fasiləsizliyinin qiymətləndirilməsi həm proqnozlaşdırılan pul vəsaitlərinə, həm də qanunvericiliklə tələb olunan xalis mənfəət proqnozlarına əsaslanır. Bu, rəhbərliyin fikrincə, Qrupun yaxın gələcəkdə əməliyyatlarını davam etdirməsi üçün yetərli resursa malik olacağı və Bankın cəmi kapitalının qanunvericiliklə tələb olunan minimal səviyyədən yüksək olacağı qənaətinə təsdiq edir. Bu proqnozlarda əsas fərziyyələr gözlənilən məcburi kredit ehtiyatları və müştəri hesabları ilə bağlıdır. Proqnozlar bir sıra ssenarilərə</p>	<p>Audit tapşırığımızın bir hissəsi olaraq aşağıdakı prosedurları həyata keçirdik:</p> <p>Biz rəhbərliyin fəaliyyətin fasiləsizliyinə əsaslanan mühasibat uçotu qiymətləndirməsini, o cümlədən COVID-19 virusunun yayılması ilə əlaqədar biznes və likvidlik risklərinə dair qiymətləndirməsini və aşkar edilmiş risklərə qarşı tədbirlər planını təhlil etdik. Prosedur çərçivəsində biz Bankın İdarə Heyətinin sədrinə və Maliyyə direktoruna suallar ünvanladığımızı.</p> <p>Biz aşağıdakı tədbirləri həyata keçirməklə virusun yayılmasının təsirlərini azaltmaq məqsədilə gələcək tədbirlər planının məqsədəuyğunluğunu və mümkünlüyünü yoxladıq:</p> <ul style="list-style-type: none"> - müxtəlif ssenarilər altında proqnozlaşdırılan maliyyə məlumatlarının müəyyən edilməsində istifadə olunan fərziyyələri sınaдық. İlk növbədə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə proqnozlaşdırılan zərərər və maliyyə nəticələrinin proqnozu sınaıldı; - Qrupun maliyyə vəziyyətinin və nəticələrinin fəaliyyətin fasiləsizliyinin qiymətləndirilməsində istifadə olunmuş yuxarıda sözügedən fərziyyələrdə mümkün dəyişikliklərə həssaslığı təhlil edildi, qiymətləndirmə zamanı rəhbərliyin qərəzli davranması ehtimalı yoxlanıldı; - Likvid aktivlər və istifadə olunmamış kredit resursları və proqnoz edilən müştəri hesabları təhlil edildi, iri deposit qalıqlarının sabitliyi və likvidlik mövqeyinin mümkün pisləşməsinin təsiri

əsaslanır. Onlardan bəzilər rəhbərlik tərəfindən kəskin, lakin mümkün sayılır. Qiymətləndirmə çərçivəsində rəhbərlik Qrupun fəaliyyətinə və likvidliyinə mümkün maneələri aradan qaldırmaq üçün bir sıra tədbirləri nəzərdən keçirmişdir. Bu haqda 2(c) sayılı qeyddə danışıılır.

ilə bağlı rəhbərliyin fərziyyələri yoxlanıldı.

Biz hesabat dövründən əvvəl və sonra imzalanmış kredit müqavilələri kimi əlaqəli sənədləri təftiş edərək və bu sənədlərdə hər hansı kredit şərti və ya digər məhdudlaşdırıcı şərtləri qiymətləndirərək kredit və digər maliyyələşdirmə imkanlarını araşdırdıq. Həmçinin biz rəhbərliyin qiymətləndirməni apardığı tarixdən sonra əlavə fakt və ya məlumatın yarandığını yoxladıq.

Biz Qrupun açıqlamalarının fəaliyyətin fasiləsizliyinə uyğunluğunu və konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında hər hansı əlaqəli qeyri-müəyyənlikləri yoxladıq.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və idarəetməyə məsul şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-na uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdimatına, habelə dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli təhriflərin müşahidə olunmadığı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin qənaətinə əsasən zəruri sayılan daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərliyin Qrupu likvidasiya etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyətinin olduğu və ya qeyd edilən tədbirlərdən başqa real alternativinin olmadığı hallar istisna olmaqla, konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik Qrupun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, müvafiq hallarda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məsələlərin açıqlanması və konsolidə edilmiş hesabatların fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorların məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında, dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi əhatə edən auditor hesabatını təqdim etməkdən ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur, lakin bu BAS əsasında aparılmış auditin əhəmiyyətli təhrifi hər zaman aşkar edəcəyinə zəmanət vermir. Təhriflər dələduzluq və ya səhv nəticəsində yarana bilər və istifadəçilərin bu maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara ayrı-ayrılıqda, yaxud ümumilikdə təsir edə bilməsi əsaslı şəkildə ehtimal edildiyi halda əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS əsasında aparılmış audit çərçivəsində biz bütün audit müddətində peşəkar mühakimə yürüdüür və peşəkar inamsızlığımızı qoruyub saxlayırıq. Biz həmçinin:

- Dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli təhrifləri riskini aşkar edir və qiymətləndirir, həmin risklərə uyğun audit prosedurlarını işləyib hazırlayır və icra edir, rəyimizi bildirmək üçün yetərli və müvafiq audit sübutunu əldə edirik. Dələduzluq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhrifin aşkarlanmaması riski səhv nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhrifin aşkarlanmaması riskindən daha yüksəkdir, çünki dələduzluq gizli sözləşmə, saxtakarlıq, qərəzli hərəkətsizlik, məlumatın təhrifli təqdimatı və ya daxili nəzarətə əməl olunmamasından ibarət ola bilər.

- Auditlə bağlı daxili nəzarətə Qrupun daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyinə dair rəyin bildirilməsi üçün deyil, şəraitə uyğun zəruri audit prosedurlarının planlaşdırılması məqsədilə baxırıq.
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin məqsədəuyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən aparılmış uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli açıqlamaların kafiliyini qiymətləndiririk.
- Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun fasiləsiz aparılma prinsipinin istifadə edilməsinin məqsədəuyğunluğunun və əldə edilmiş audit sübutları əsasında Qrupun fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək imkanını əhəmiyyətli dərəcədə şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair nəticə çıxarıyıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olması qənaətinə gəldiyimiz halda, audit hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqət cəlb etməliyik, bu cür açıqlamalar qeyri-dəqiq olduğu halda isə fərqli rəy verməliyik. Gəldiyimiz nəticələr audit hesabatımızın hazırlandığı tarixədək əldə edilmiş sübutlara əsaslanır. Bununla belə, sonrakı hadisələr və ya şərait Qrupu fasiləsiz fəaliyyətini dayandırmağa məcbur edə bilər.
- Açıqlamalar da daxil olmaqla, konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında əsas əməliyyatların və hadisələrin düzgün əks etdirilib-etdirilməməsini dəyərləndiririk.
- Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Qrup daxilində müəssisələr və ya kommərsiya fəaliyyəti haqqında maliyyə məlumatına dair yetərli müvafiq audit sübutu əldə edirik. Biz qrup auditinin istiqaməti, belə audite nəzarət və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıyıq. Biz öz audit reyimizə görə müstəsna məsuliyyət daşıyıyıq.

Biz, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılan həcmi və müddəti və mühüm audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarət sistemində aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlarla bağlı iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərlə əlaqə saxlayırıq.

Həmçinin biz idarəetməyə məsul şəxslərə müstəqilliklə bağlı etik tələblərə cavab verdiyimizə dair hesabat təqdim edir və müstəqilliyimizə və uyğun olduqda əlaqəli təhlükəsizlik tədbirlərinə təsir göstərəcəyi düşünülə bilən bütün əlaqələrimiz və digər məsələlər barədə məlumatlandırırıq.

İdarəetməyə məsul şəxslərə bildirilən məsələlər arasında biz cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditində ən əhəmiyyətli olanları və bu səbəbdən əsas audit məsələlərini təşkil edənləri müəyyən edirik. Qanun və ya normativ aktların məsələnin açıqlanmasını qadağan etdiyi və ya çox nadir hallarda açıqlamanın mənfi nəticələrinin ictimai maraqlara zərəri xeyirindən çox olması əsaslı olaraq gözlənilməli üçün məsələnin hesabatda göstərilməməli olduğuna qərar verdik hallar istisna olmaqla, biz belə məsələləri öz audit hesabatımızda təsvir edirik.

Hazırkı müstəqil auditorların hesabatının hazırlanması ilə nəticələnmiş audit tapşırığının rəhbəri:

Andrey Kuznetsov
"KPMG Audit Azərbaycan" MMC
Bakı, Azərbaycan Respublikası

18 may 2020-ci il

Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
31 dekabr 2019-cu il tarixinə tamamlanan il üzrə Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında
konsolidə edilmiş Hesabat

	Qeydlər	2019 AZN'000	2018* AZN'000
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəliri	4	22,507	19,572
Faiz xərci	4	(11,952)	(10,887)
Xalis faiz gəliri		10,555	8,685
Haqq və komissiya gəlirləri	5	4,231	4,007
Haqq və komissiya xərcləri	6	(499)	(516)
Xalis haqq və komissiya gəlirləri		3,732	3,491
Xarici valyutalarda əməliyyatlar üzrə xalis gəlir		2,134	2,061
Xarici valyuta mübadiləsi üzrə xalis gəlir/(zərər)		33	(42)
Dövlət subsidiyası	20	816	-
Sair əməliyyat gəliri		776	520
Əməliyyat gəliri		18,046	14,715
Dəyərsizləşmə üzrə bərpa	7	165	1,038
İşçi heyəti xərcləri	8	(8,787)	(7,504)
Sair ümumi inzibati xərclər	9	(6,391)	(5,749)
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət		3,033	2,500
Mənfəət vergisi xərcləri	10	-	-
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		3,033	2,500
Səhm üzrə gəlir			
Əsas və azaldılmış (manatla ifadə olunmuş)	23	45.64	37.62

*Qrup MHBS 16 standartını ilk dəfə 1 yanvar 2019-cu il tarixində modifikasiya edilmiş retrospektiv yanaşmadan istifadə etməklə tətbiq etmişdir (bax: 2(f) sayılı qeyd).

6-81-ci səhifələrdə təqdim edilmiş konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları 18 may 2020-ci il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiq edilmiş və aşağıdakı şəxslər tərəfindən imzalanmışdır:

Emil Rzayev
İdarə Heyətinin sədri

Yuliya Pasternak
Maliyyə meneceri

Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
31 dekabr 2019-cu il tarixinə Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş Hesabat

	Qeydlər	2019 AZN'000	2018* AZN'000
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	11	21,554	20,255
Banklardan alınmalı məbləğlər	12	14,283	26,674
İnvestisiya qiymətli kağızları			
- Qrupun saxladığı	13	896	3,383
- Satış və repo sövdələşmələri üzrə girov qoyulmuş	13	2,476	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	14	225,844	192,467
İnvestisiya mülkiyyəti	15	13,203	13,376
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	16	51,326	51,684
İstifadə hüququ formasında olan aktivlər	27	1,752	-
Sair maliyyə aktivləri	17	1,060	1,055
Sair aktivlər	17	1,938	961
Cəmi aktivlər		334,332	309,855
ÖHDƏLİKLƏR			
Bank depozitləri və hesabları	18	5,541	5,835
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	19	146,021	128,239
Sair borc öhdəlikləri	20	125,274	123,303
İcarə öhdəlikləri	27	1,786	-
Sair öhdəliklər	21	1,292	1,093
Cəmi öhdəliklər		279,914	258,470
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	22	66,450	66,450
Yığılmış zərər		(12,032)	(15,065)
Cəmi kapital		54,418	51,385
Cəmi öhdəliklər və kapital		334,332	309,855

*Qrup MHBS 16 standartını ilk dəfə 1 yanvar 2019-cu il tarixində modifikasiya edilmiş retrospektiv yanaşmadan istifadə etməklə tətbiq etmişdir (bax: 2(f) sayılı qeyd).

Emil Rzayev
İdarə Heyətinin sədri

Yuliya Pasternak
Maliyyə meneceri

Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlərlə birlikdə oxunmalıdır.

Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
31 dekabr 2019-cu il tarixinə tamamlanan il üzrə Pul vəsaitlərinin hərəkəti
haqqında konsolidə edilmiş Hesabat

Qeydlər	2019 AZN'000	2018* AZN'000
ƏMƏLIYYAT FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ		
Alınmış faizlər	22,214	18,899
Ödənilmiş faizlər	(11,687)	(10,251)
Alınmış haqq və komissiya	4,231	4,007
Ödənilmiş haqq və komissiya	(499)	(516)
Xarici valyuta mübadiləsi üzrə xalis gəlir	2,134	2,061
Sair gəlir (ödənişlər)	776	520
Ödənilmiş işçi heyəti xərcləri	(8,485)	(7,504)
Ödənilmiş ümumi inzibati xərclər	(4,819)	(4,014)
Əməliyyat aktivlərində (artım) azalma		
Banklardan alınmalı məbləğlər	12,363	1,338
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(33,081)	(41,626)
Sair aktivlər	(218)	(152)
Əməliyyat öhdəliklərində artım (azalma)		
Bank depozitləri və hesabları	(290)	290
Müştərilərin cari hesabları və əmanətləri	17,594	28,571
Sair öhdəliklər	(258)	(135)
Əməliyyatlarda (istifadə olunan) daxil olan pul vəsaitlərinin hərəkəti	(25)	(8,512)
İNVESTİSİYA FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ		
Əmlak, avadanlıq, investisiya mülkiyyəti və qeyri-maddi aktivlərin alınması	(968)	(891)
Alınmış investisiya qiymətli kağızları	(853)	(850)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının ödənişi üzrə daxilolmalar	850	103
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə olunan pul vəsaitləri	(971)	(1,638)
MALİYYƏLƏŞDİRMƏ FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ		
Sair bərc öhdəlikləri üzrə daxilolmalar	20	57,290
Sair bərc öhdəliklərinin ödənilməsi	20	(54,438)
İcarə öhdəliklərinin əsas məbləğinin ödənilməsi	20	(502)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri	2,350	4,792
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis (azalma) artım		
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri	(55)	(104)
İlin əvvəlində pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	20,255	25,717
İlin sonunda pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	11	21,554

*Qrup MHBS 16 standartını ilk dəfə 1 yanvar 2019-cu il tarixində modifikasiya edilmiş retrospektiv yanaşmadan istifadə etməklə tətbiq etmişdir (bax: 2(f) sayılı qeyd).

Emil Rzayev
İdarə Heyətinin sədri

Yuliya Pasternak
Maliyyə meneceri

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlərlə birlikdə oxunmalıdır.

Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
31 dekabr 2019-cu il tarixinə tamamlanan il üzrə Kapitalda dəyişikliklər haqqında konsolidə edilmiş
Hesabat

	Nizamnamə kapitalı AZN'000	Yığılmış zərər AZN'000	Cəmi kapital AZN'000
1 yanvar 2018-ci il tarixinə qalıq*	66,450	(15,034)	51,416
MHBS 9-un ilkin tətbiqi zamanı düzəlişlər (bax: 29 saylı)	-	(2,531)	(2,531)
1 yanvar 2018-ci il tarixinə düzəliş edilmiş qalıq	66,450	(17,565)	48,885
Cəmi məcmu gəlir			
İl üzrə mənfəət	-	2,500	2,500
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	2,500	2,500
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	66,450	(15,065)	51,385
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	66,450	(15,065)	51,385
Cəmi məcmu gəlir			
İl üzrə mənfəət	-	3,033	3,033
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	3,033	3,033
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	66,450	(12,032)	54,418

*Qrup MHBS 16 standartını ilk dəfə 1 yanvar 2019-cu il tarixində modifikasiya edilmiş retrospektiv yanaşmadan istifadə etməklə tətbiq etmişdir (bax: 2(f) sayılı qeyd).

Emil Rzayev
İdarə Heyətinin sədri

Yuliya Pasternak
Maliyyə meneceri

Kapitalda dəyişikliklər haqqında konsolidə edilmiş hesabat konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlərlə birlikdə oxunmalıdır.

1 Giriş

(a) Təşkilat və əməliyyatlar

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Bank BTB Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ("Bank") və onun törəmə müəssisəsinin (birlikdə "Qrup") maliyyə hesabatlarını özündə birləşdirir. 15 fevral 2018-ci il tarixində Bank tam sahib olduğu "BTB Capital" ASC adlı törəmə müəssisəsini təsis etmişdir.

Bank 19 mart 2010-cu il tarixindən Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən verilmiş 254 nömrəli ümumi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. Bankın fəaliyyətləri ARMB tərəfindən tənzimlənir. Bankın əsas fəaliyyəti bankçılıq xidmətlərinin ibarətdir: ödənişlər və pul köçürmələri, xarici valyuta ilə treyding, kreditlərin verilməsi və digər kommersiya fəaliyyətləri. Bankın hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Yusif Səfərov küçəsi 27.

Bankın 13 filialı (2018: 12) və 3 bölməsi (2018: 5) mövcuddur. Onun aktiv və öhdəliklərinin əsas hissəsi Azərbaycan Respublikasında yerləşir.

Törəmə müəssisə:

Ad	Təsis edildiyi ölkə	Əsas fəaliyyəti	Sahibkarlıq %	
			2019	2018
"BTB Capital" ASC	Azərbaycan	İnvestisiya	100	100

The Bankın sahibkarları:

	31 dekabr 2019, %	31 dekabr 2018, %
Səhmdar		
Nigar Mehdiyeva	74.99	74.99
Rza Sadiq	19.01	19.01
Tükəzban Mahmudova	6.00	6.00
Cəmi	100.00	100.00

Qrupa birbaşa olaraq tək fiziki şəxs Nigar Mehdiyeva nəzarət edir.

(b) Biznes mühiti

Qrupun fəaliyyəti əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşir. Bununla da, Qrup Azərbaycanın inkişafda olan bazar iqtisadiyyatının xüsusiyyətləri ilə səciyyələnən iqtisadi və maliyyə mühitinin təsirlərinə məruz qalır. Hüquqi, vergi və normativ baza və rejimlərin inkişafı davam edir, lakin onların müddələrinin həm fərqli şərh olunması, həm də tez-tez dəyişdirilməsi müşahidə olunur. Bütün bunların və sair hüquqi və vergi maneələri nəticəsində Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müəssisələr müxtəlif çətinliklərlə üzləşirlər.

Bununla yanaşı, 2020-ci ilin ilk aylarında koronavirus infeksiyasının yayılması qlobal bazarda ciddi qeyri-stabilliyə səbəb olmuşdur. Bu, digər amillərlə birlikdə neft qiymətinin və birja indekslərinin kəskin düşməsinə səbəb olmuşdur. Bu hadisələr Azərbaycandakı biznes mühitində qeyri-müəyyənlik səviyyəsini daha da artırmışdır.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında Azərbaycandakı biznes mühitinin Qrupun fəaliyyətinə və maliyyə vəziyyətinə təsiri Qrup rəhbərliyi tərəfindən qiymətləndirilir. Gələcəkdə biznes mühiti rəhbərliyin cari qiymətləndirməsindən fərqlənə bilər.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları

(a) Uyğunluq haqqında bəyanat

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Bu Qrupun MHBS 16 "İcarələr" standartının tətbiq edildiyi ilk illik maliyyə hesabatlarıdır. Əsas uçot siyasətlərində dəyişikliklər 2(f) sayılı qeyddə təsvir edilmişdir.

(b) Qiymətləndirmə əsasları

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları ilkin dəyər əsasında hazırlanmışdır (2018-ci ildə ilkin dəyər əsasında hazırlanmışdır).

(c) Fəaliyyətin fasiləsizliyi: COVID-19 epidemiyası

11 mart 2020-ci il tarixində Dünya Səhiyyə Təşkilatı koronavirusu pandemiya elan etdi. COVID-19-un insanların sağlamlığına törədə biləcəyi ciddi təhlükəsinə cavab olaraq Azərbaycan Hökuməti qabaqlayıcı tədbirlər görmüş, o cümlədən sərhəd-keçid məntəqələrində hərəkətə və xarici vətəndaşların ölkəyə daxil olmasına məhdudiyətlər qoymuş, sahibkarlara işçilərin evdən işləməsi ilə bağlı təlimatlar vermişdir. 2020-ci ilin mart ayı ərzində dövlət orqanları sosial məsafənin qorunması üçün tədricən əlavə tədbirlər həyata keçirdi, məktəblər, universitetlər, restoranlar, kinoteatrlar, teatrlar və muzeylər və idman zalları bağlandı. Əhalinin sanitar-epidemioloji salamatlığını təmin etmək üçün 24 mart 2020-ci il tarixindən 20 aprel 2020-ci il tarixinədək karantin rejimi elan edildi və daha sonra bu müddət 31 may 2020-ci il tarixinədək uzadıldı. 27 aprel 2020-ci il tarixindən başlayaraq Azərbaycan Hökuməti xüsusi karantin qaydalarının qismən yumşaldılmasını elan etdi və bir sıra iş yerlərinin və məhdudlaşdırılmış xidmət sahələrinin fəaliyyətinin qismən bərpa olunmasına icazə verildi.

Bir çox ölkədə özünütəcrid və işgüzar fəaliyyətin dayandırılması ilə əlaqədar dünyada neftə olan tələbat kəskin şəkildə azalaraq izafi məhsula və neft qiymətlərinin kəskin düşməsinə səbəb oldu. 12 aprel 2020-ci il tarixində aparıcı neft ixracatçıları neft bazarının stabilləşdirilməsi üçün xam neft hasilatının azaldılması barədə razılığa gəldi, lakin bu neft bazarındakı böhranı aradan qaldırmadı. Neft qiymətlərində və hasilat həcmində kəskin azalma neft ixracatçılarının gəlirinin və büdcə yatırımlarının azalmasına səbəb olur. Böyük ehtimalla, bu ölkənin iqtisadi və sosial həyatında özünü göstərəcək və ictimai sektorun xərclərinə təsiri qaçılmaz olacaq.

Bu hadisələrin iqtisadiyyata geniş mənada mənfi təsirləri ola bilər, o cümlədən:

- İstehsalatın və iqtisadi fəaliyyətin dayandırılması, təchizat zəncirlərinə mənfi təsiri və müqavilələrin pozulması;
- Müəyyən sektorlarda həm ölkədaxili bazara işləyən, həm də xarici bazarlardan yüksək asılılığı olan ixracatçı sahələri sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinin dayanması. Ən çox zərər görən sahələr: pərakəndə satış, səyahət və turizm, əyləncə və qonaqpərvərlik sektoru, nəqliyyat, neft sənayesi, tikinti, avtomobil, sığorta və maliyyə sektoru;
- Zəruri olmayan mal və xidmətlərə tələbatda əhəmiyyətli azalma;
- İqtisadi qeyri-müəyyənliyin artması, bunun özünü volatil aktiv qiymətlərində və valyuta məzənnələrində göstərməsi.

19 mart 2020-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti COVID-19 pandemiyasının iqtisadiyyata, makroiqtisadi sabitliyə, ölkədə məşğulluq məsələlərinə və sahibkarlıq subyektlərinə mənfi təsirinə azaldılması ilə bağlı tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün büdcədən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə 1 milyard manat ayrılması haqqında sərəncam verdi. 30 mart 2020-ci il tarixində İqtisadiyyat naziri problem daha dərinəndən araşdırıldıqdan sonra dövlətin pandemiya zərər çəkmiş sahibkarlara və əhaliyə dəstək üçün 2.5 milyard manat (ÜDM-in 3%-i) həcmində proqramların icrasını planlaşdırıldığını elan etdi. Bu tədbirlərə, digərləri ilə yanaşı, iş

yerlərinin qorunması məqsədilə pandemiya zərər çəkmiş sahibkarlara maliyyə dəstəyinin göstərilməsi, sosial paket çərçivəsində işsiz vətəndaşlara birdəfəlik ödənişlərin edilməsi, sahibkarlara dövlət zəmanəti ilə güzəştli şərtlərlə kredit götürmək imkanı verən kredit-zəmanət dəstəyi proqramı, koronavirusun təsir göstərdiyi sektorlarda zəmanət verilən kredit faizlərinin 10%-nin dövlət büdcəsi hesabına subsidiyalaşdırılması, pandemiya zərər çəkən ərazilərdə fəaliyyət göstərən sahibkarlara vergi güzəştləri və tətillər proqramı daxildir. Ən çox zərər çəkən sahələr siyahısına ciddi baxış keçirilir və gələcək hadisələrdən asılı olaraq düzəlişlər edilə bilər.

Fəaliyyətin fasiləsizliyini qiymətləndirərkən rəhbərlik diqqətini proqnoz edilən kapital adekvatlığı və Bankın likvidlik mövqeyinə cəmləmişdir. Bu iki amil yaxın gələcəkdə hazırkı vəziyyətin təsirinə məruz qalacaq.

Bu iki amillə bağlı müxtəlif fərziyyələrə əsasən stress test həyata keçirməzdən əvvəl, rəhbərlik S&P Global reyting agentliyinin ölkə üzrə risk təhlilinə əsasən cari və gözlənilən iqtisadi vəziyyəti dəyərləndirmişdir.

Iqtisadi vəziyyətin qiymətləndirilməsi

Azərbaycanın ÜDM-nin 40%-i, dövlət gəlirlərinin 50%-i və ixracatının 90%-dən çoxu neft-qaz sektoruna aiddir. Dövlətin qeyri-neft sektorunun inkişafına dəstək üçün həyata keçirdiyi siyasətə baxmayaraq, bu Azərbaycanın şaxələnməmiş iqtisadiyyatını və kredit portfelini neft qiymətlərinin davamlı və sürətli enməsinə qarşı həssas edir. Azərbaycanın 2020-ci il üçün dövlət büdcəsində neftin 1 barelinin qiyməti 50 ABŞ dollarına bərabər götürülmüş, 2020-ci ilin ilk iki ayı ərzində "Azeri Light" markalı xam neftin bir bareli orta hesabla 58-59 ABŞ dollarına satılmışdır. Buna baxmayaraq, 2020-ci ilin mart ayından etibarən COVID-19 epidemiyasının təsiri ilə neftə olan tələbatın 29% azalması ilə dünya bazarında neftin qiymətləri kəskin düşmüşdür. "Azeri Light" markalı neftin qiyməti də 21 aprel 2020-ci il tarixində bir barel üçün 15.81 ABŞ dollarınadək düşmüş, hazırkı maliyyə hesabatlarının buraxılışı üçün təsdiq edildiyi tarixə ortalama 27-29 ABŞ dollarına satılmışdır. "S&P Global Ratings" agentliyinin Azərbaycana dair 26 mart 2020-ci il iqtisadi icmalında neft qiymətinin düşməsinin Azərbaycanın gələcək iqtisadi vəziyyətinə təsir göstərəcəyi açıqlanmışdır. Qısamüddətli perspektivdə iqtisadi inkişaf riskləri COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar zəifləmiş aktivliyin təsiri ilə daha da kəskinləşə, bu isə öz növbəsində iqtisadiyyata, xüsusilə də ticarətə, pərakəndə satışa və qonaqpərvərlik sektoruna mənfi təsir göstərə bilər. Proqnoza əsasən 2020-ci ildə yüngül iqtisadi kiçilmə, 2020-2023 proqnoz dövrünün qalan müddətində isə təxminən 2.5% iqtisadi artım gözlənilir. İqtisadi icmalda 2020-ci ildə Brent markalı neftin bir bareli üçün orta qiymət 30 ABŞ dolları, 2021-ci ildə 50 ABŞ dolları və 2022-ci ildə 55 ABŞ dolları olaraq götürülmüşdür. "S&P Global Ratings" koronavirus epidemiyasının kəskin təsirinin azalması ilə 2020-ci ilin ikinci hissəsindən 2021-ci ilədək ÜDM və neft tələbatının normaya qayıdacağını proqnozlaşdırır. Ümumən, "S&P Global Ratings" Azərbaycanın reytingini 'BB+/B' olaraq qiymətləndirmiş, Azərbaycanın tədiyyə balansının müsbət saldosunun və suveren sərvət fondu olan ARDNF-in sahib olduğu xarici aktivlərin ölkə reytinginin güclü tərəfləri kimi qeyd etmişdir. "S&P Global Ratings" hesab edir ki, neft qiymətlərinin volatilliyi Azərbaycan manatına təzyiqli artırılmışdır. Buna baxmayaraq, onların fikrincə dövlətin xarici valyuta bazarına mütəmadi müdaxiləsi ilə manatın ABŞ dollarına nisbətə de-fakto məzənnəsi 1.7 manat - 1\$ olaraq saxlanılacaq. Bununla belə, neft qiymətləri uzun müddət aşağı olarsa, dövlət 2015-ci ildə olduğu kimi xarici valyuta ehtiyatlarında əhəmiyyətli itkinin qarşısını almaq üçün valyuta məzənnəsinə düzəliş edə bilər.

Tələb olunan kapital adekvatlığı

31 dekabr 2019-cu il tarixinə tamamlanan ildə Bankın cəmi normativ kapitalı 62,099 min manat (audit edilməyib, bax: 25-ci qeyd) təşkil etmişdir ki, bu da tələb olunan minimumdan (50,000 min manat) yuxarıdır. Rəhbərlik hesab edir ki, proqnozlaşdırılan qanunvericiliklə tələb olunan xalis nəticə cəmi normativ kapitalının hesablanması üçün əsas parametrdir. Bunu əsas götürərək rəhbərlik Bankın gələcəkdə xalis nəticəsinin mümkün azalmasını aşağıdakı fərziyyələri irəli sürməklə ən pis ssenari əsasında təhlil etmişdir:

Rəhbərlik fərz edir ki, ən pis ssenaridə neftin bir barelinin qiyməti uzun müddət ərzində 30 ABŞ dollarından az olacaq (2021-ci ildə 50 ABŞ dollarına çatmayacaq), dövlət və ARMB dəstək

tədbirləri reallaşmayacaq, ARMB milli valyuta məzənnəsinin qorunmasına müdaxilə etməyəcək və xüsusi karantin rejimi 2020-ci ilin ikinci yarısından davam edəcək. Rəhbərlik növbəti 12 aylıq dövr üçün tələb olunan xalis nəticələrinin hesablanmasında 2015-2016 dövrü haqqında sahib olduğu maliyyə məlumatlarından istifadə edir. Həmin dövrdə dünya bazarında neftin qiyməti uzun müddət 50%-dən çox düşmüş, milli valyuta əhəmiyyətli dərəcədə devalvasiyaya uğramışdı. Ən pis ssenari çərçivəsində rəhbərlik fərz edir ki, növbəti 12 aylıq dövr ərzində Bankın faiz gəliri büdcədə nəzərdə tutulan məbləğdən 13% az olacaq. Büdcədə nəzərdə tutulan məbləğ isə 2020-ci ilin ilk kvartalinin nəticələrinin növbəti 12 aylıq dövrə ekstrapolyasiyasına əsasən hesablanmışdır. Rəhbərlik fərz edir ki, faiz xərci büdcədə nəzərdə tutulandan ~3% çox, xalis haqq və komissiya gəliri ~7% az və işçi heyəti xərcləri ~8% az olacaq. Xarici valyuta mübadiləsi üzrə zərərlərin sıfır olacağı ehtimal edilir, belə ki Bank valyuta mövqeyini uzun müddə olmasa da, ən azı zərərsizlik səviyyəsində saxlamışdır. Kredit zərəri üzrə ehtiyatlara gəldikdə, ən pis ssenari çərçivəsində rəhbərlik fərz edir ki, tələb olunan zərər üzrə ehtiyat balansını növbəti 12 aylıq dövrdə ~123% artaraq tələb olunan xalis nəticələrin 12,223 min manat azalmasına səbəb olacaq. Bu ssenariyə əsasən Qrup ~ 11,602 min manat xalis zərəre uğrayacaq və cəmi normativ kapitalı 50,657 min manata enəcək. Tələb olunan zərər üzrə ehtiyat Qrupun tələb olunan xalis nəticələrinə təsir göstərən əsas amil olacaq. 2015-2016-cı il hadisələrini nəzərə alaraq, rəhbərlik hesab edir ki, ən pis ssenari çərçivəsində kredit üzrə ehtiyatlarda real artım daha az olacaq. Bank kredit portfelinin keyfiyyətini artırmaq üçün bir sıra tədbirlər həyata keçirmişdir. Bu tədbirlər əsasən risklərin idarə edilməsi şöbəsində işçilərin sayının artırılmasından, kredit anderraytinq və təsdiqi prosesinin təkmilləşdirilməsindən, daha təcrübəli kredit mütəxəssislərinin cəlb edilməsindən və portfeldə xarici valyuta kreditlərinin payının azaldılmasından ibarət olmuşdur.

Liqvidlik mövqeyi

22-ci qeyddə göstərilən müqavilə üzrə ödəniş müddəti cədvəlinə əsasən, 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Qrup on iki ayadək olan müddətdə 40,642 min manat məbləğində mənfi məcmu likvidlik çatışmazlığına malik olmuşdur. 31 mart 2020-ci il tarixində, Qrupun mənfi məcmu likvidlik çatışmazlığı 42,423 min manat (audit edilməyib) olmuşdur.

Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2019-cu il tarixinə 47,615 min manat məbləğində cari hesabların qalığının ödəniş müddəti cədvəlində "tələb əsasında" kateqoriyasına daxil edilməsinə baxmayaraq, bu məbləğlərin hamısı bir aylıq müddətdə geri götürülməyəcək. Eynilə 31 mart 2020-ci il tarixinə məcmu likvidlik çatışmazlığı 45,600 manat (audit edilməmiş) tələb əsasında cari hesablar qalığına daxil edilmişdir. 31 mart 2020-ci il tarixinə bu cari hesabların 26,325 min manatı bir korporativ müştəriyə aid olmuşdur (audit edilməyib). Qrup bu cari hesab qalığı üzrə 6.25% faiz dərəcəsi təklif etmiş və bu müştəri son 18 aylıq dövrdə həmişə müqavilə müddətini 6 aydan sonra uzatmışdır. Müştərinin fəaliyyəti haqqında təsəvvürlərinə və peşəkar münasibətlərinə əsaslanaraq, rəhbərlik hesab edir ki, bu məbləğ 30 sentyabr 2021-ci il tarixinədək bankdan çıxarılmayacaq. Əvvəlki təcrübəyə əsasən, son üç illik dövrdə cari hesabların orta qalığı, bir xüsusi müştəri istisna olmaqla, 26,000 min manatdan aşağı olmamışdır. Bununla yanaşı, Qrup likvidlik riskini idarə etmək üçün ARMB ilə ödəniş tarixi 2022-ci il olan, 6,000 min manat məbləğində overdraft müqaviləsi imzalamışdır. Bütün bunları nəzərə alaraq, rəhbərlik hesab edir ki, hətta müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ödənişlərin azaldığı və müştəri hesabların bağlandığı ən pis ssenari çərçivəsində belə Qrup yaxın gələcəkdə yetərli likvidliyə malik olacaq.

31 dekabr 2019-cu il tarixindən sonra Qrup fiziki və hüquqi şəxslərdən 18,796 min manat məbləğində yeni müddətli depozitlər əldə etmiş və ilkin ödəniş tarixi 2019-cu ilin yanvarından aprelinə qədər olan 3,281 manat məbləğində olan müddətli depozitlərin müqavilə üzrə ödəniş müddətini bir il və daha artıq müddətə uzatmışdır. Qrup likvidlik və ya normative kapital çatışmazlığı problemi ilə üzləşdikdə səhmdarların kapital yatırımları ilə dəstəklənəcək.

Rəhbərliyin fikrincə, yuxarıdakı təhlil Qrupun yaxın gələcəkdə fəaliyyətini davam etdirməsi üçün yetərli resurs və normativ kapitala malik olacağını təsdiq edir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu qənaətə gəlməklə Qrupun fasiləsiz fəaliyyət göstərməsini şübhə altına alacaq hadisələr və ya şəraitlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlik yaranmır.

(d) Əməliyyat və təqdimat valyutası

Bank və onun törəmə müəssisəsinin əməliyyat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan və əsas hadisələrin və onlarla bağlı vəziyyətlərin iqtisadi mahiyyətini əks etdirən Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

31 dekabr 2019-cu il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsi üçün əsas mübadilə məzənnəsi aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7 manat və 1 avro = 1.9035 manat (31 dekabr 2018: 1 ABŞ dolları = 1.7000 manat və 1 avro = 1.9468 manat).

Manat, həmçinin bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının məqsədləri üçün təqdimat valyutasıdır.

Əks müddəə təsbit olunmadıqda, manatla ifadə edilən maliyyə məlumatları ən yaxın minliyə kimi yuvarlaqlaşdırılmışdır.

(e) Ehtimallar və mühakimələrin tətbiqi

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları hazırlanarkən rəhbərlik Qrupun mühasibatlıq siyasətlərinin tətbiqinə və aktiv, öhdəlik, gəlir və xərclərin göstərilən məbləğlərinə təsir göstərən mühakimələr, ehtimal və fərziyyələr irəli sürmüşdür. Faktiki nəticələr bu ehtimallardan fərqlənə bilər.

Hesablamalar və əlaqəli fərziyyələr mütəmadi olaraq nəzərdən keçirilir. Mühasibatlıq hesablamalarında dəyişikliklər həmin dəyişikliklər edildiyi dövrdə və təsir göstərdikləri hər hansı gələcək dövrlərdə əks olunur.

Mühakimələr

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlərə ən çox təsir göstərən mühasibatlıq siyasətlərinin tətbiqi zamanı yürüdülmüş mülahizələr haqda məlumat aşağıdakı qeydlərdə sadalanmışdır:

- maliyyə aktivlərinin təsnifatı: aktivlərin saxlandığı biznes modelinin qiymətləndirilməsi və maliyyə aktivinin müqavilə şərtlərinin yalnız ödənilməli əsas məbləğdən və əsas məbləğ üzrə faizdən ibarət olub-olmadığının qiymətləndirilməsi – 3(f)(i) sayılı qeyd.
- maliyyə aktivləri üzrə kredit risklərinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını müəyyən etmək üçün meyarların təyin edilməsi, gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsinə proqnoz məlumatının daxil edilməsi və gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi üçün istifadə edilən modellərin seçimi və təsdiqi metodologiyasının müəyyən edilməsi – 24 (e)(i) sayılı qeyd.

Ehtimal və fərziyyələrdən yaranan qeyri-müəyyənlik

31 dekabr 2019-cu il tarixində əsaslı düzəlişlərlə nəticələnmək riski olan ehtimal və fərziyyələrdən yaranan qeyri-müəyyənliklər aşağıdakı qeydlərdə göstərilmişdir:

- maliyyə alətlərinin dəyərsizləşməsi: gözlənilən kredit zərərlərini ölçmə modelinə proqnoz məlumatın tətbiqi daxil olmaqla əlavələrin müəyyən edilməsi – 24 (e)(i) sayılı qeyd.
- maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyər qiymətləndirilməsi – 30-cu qeyd.

(f) Uçot siyasəti və təqdimatda dəyişikliklər

MHBS 16

Qrup ilk dəfə MHBS 16 "İcarələr" standartını 1 yanvar 2019-cu il tarixində tətbiq etmişdir.

Qrup MHBS 16 standartını modifikasiya olunmuş retrospektiv yanaşma ilə tətbiq etmişdir. Bu yanaşmaya görə ilkin tətbiqin məcmu təsiri 1 yanvar 2019-cu il tarixində bölüşdürülməmiş mənfəətdə tanınır. Müvafiq olaraq, 2018-ci ilin müqayisəli məlumat göstəricilərinə düzəliş edilmir, yəni bu göstəricilər MUBS 17 və əlaqəli şərtlərə uyğun hesabat verildiyi kimi təqdim olunur. Uçot siyasətində dəyişikliklər haqqında ətraflı məlumat aşağıda təqdim olunmuşdur. Bundan başqa,

MHBS 16 standartının açıqlama tələbləri ümumən müqayisəli məlumata tətbiq edilməmişdir.

İcarənin açıqlaması

Əvvəllər Qrup BMHŞK 4 "Müqaviləyə icarə elementinin daxil olub-olmadığının müəyyən edilməsi" nə əsasən müqavilənin başlanğıcında müqavilə tərkibində icarə elementinin olub-olmadığını müəyyənləşdirirdi. İndi Qrup, 3(o) sayılı qeyddə izah edildiyi kimi, icarə anlayışına əsaslanaraq müqavilədə icarə elementinin olub-olmadığını dəyərləndirir.

MHBS 16 standartına keçərkən Qrup əməliyyatların icarə olub-olmamasının qiymətləndirilməsinə yenidən baxmamaq haqqında praktiki sadələşdirmədən yararlanmışdır. Qrup MHBS 16 standartını yalnız keçmişdə icarə kimi müəyyən edilmiş müqavilələrə tətbiq etmişdir. MUBS 17 və BMHŞK 4-ə əsasən icarə kimi müəyyən edilməmiş müqavilələr MHBS 16-ya əsasən icarə elementinə görə yenidən təhlil edilməmişdir. Beləliklə, MHBS 16-ya əsasən icarə anlayışı yalnız 1 yanvar 2019-cu il tarixindən etibarən bağlanmış və ya dəyişdirilmiş müqavilələrə tətbiq edilmişdir.

Qrupun icarəçi olduğu icarələr

İcarəçi kimi Qrup əmlak və İT avadanlıqları daxil olmaqla bir çox aktivi icarəyə götürmüşdür. Əvvəllər Qrup icarələri sözügedən aktivə sahib olmaqla bağlı bütün risk və mükafatların əhəmiyyətli dərəcədə Qrupa ötürülüb-ötürülməməsini qiymətləndirməklə əməliyyat və ya maliyyə icarələri kimi təsnif edirdi. MHBS 16 çərçivəsində Qrup bu icarələrin bir çoxu üzrə istifadə hüququ formasında olan aktiv və icarə öhdəliklərini tanıyır, yəni bu icarələr balansla alınmışdır.

İcarə elementi olan müqavilənin müddəti başladıqda və ya belə müqavilə modifikasiya edildikdə Qrup ödəniş məbləğini müqaviləyə daxil olan icarə elementləri arasında hər elementin ayrıca götürülmüş qiymətinə uyğun bölüşdürür.

Əmlak icarələrinə gəldikdə Bank qeyri-icarə elementlərini ayırmamağı, icarə və əlaqəli qeyri-icarə elementlərini vahid icarə elementi kimi qeyd etməyi seçmişdir.

Standarta keçid zamanı bu icarələr üzrə icarə öhdəlikləri icarə ödənişlərinin diskontlaşdırılmış cari dəyərində qiymətləndirilirdi. Cari dəyər Qrupun 1 yanvar 2019-cu il tarixinə olan borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsində diskontlaşdırılır (bax: qeyd 2(f)). İstifadə hüququ formasında olan aktivlər əvvəlcədən ödənilmiş və ya hesablanmış icarə ödənişləri məbləğinə uyğun düzəliş edilməklə icarə öhdəliyinə bərabər dəyerdə qiymətləndirilir: Qrup bu yanaşmanı bütün əmlak icarələrinə tətbiq etmişdir.

Qrup MUBS 17 çərçivəsində əməliyyat icarəsi kimi təsnif edilmiş icarələrə MHBS 16-nı tətbiq edərkən bir sıra praktiki sadələşdirmələrdən istifadə etmişdir. Xüsusilə Qrup:

- ilkin tətbiq tarixindən əvvəl dəyərsizləşmə təhlilinə alternativ olaraq MUBS 37 "Yaradılmış ehtiyat fondları, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər" standartı çərçivəsində icarə şərtlərinin ağır olub-olmamasına dair qiymətləndirməsinə istinad etmişdir;
- icarə müddəti ilkin tətbiq tarixindən sonra 12 ay ərzində bitən icarələr üçün istifadə hüququ olan aktivləri və öhdəlikləri tanımamışdır;
- dəyəri aşağı olan aktivlərin (məsələn, İT avadanlığı) icarələri üçün istifadə hüququ olan aktivləri və öhdəlikləri tanımamışdır;

Qrupun icarəyəverən olduğu icarələr

Qrup müəyyən əmlak və avadanlıqları icarəyə verir. Qrup bu icarələri aşağıdakı kimi təsnif etmişdir:

- investisiya mülkiyyətinin əməliyyat icarələri: 15 və 27-ci qeydlərə baxın.

Qrup MHBS 16-ya keçid zamanı icarəyəverən olduğu icarələrə hər hansı düzəliş etməli deyil.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına təsiri**Standarta keçidin təsiri**

MHBS 16-ya keçərkən Qrup əlavə istifadə hüququ formasında olan aktivlər və əlavə icarə öhdəlikləri tanımışdır. MHBS 16-ya keçidin bölüşdürülməmiş mənfəətə təsiri olmamışdır. Standarta keçidin təsiri aşağıda təqdim olunmuşdur:

AZN'000	1 yanvar 2019
İstifadə hüququ formasında olan aktivlər	1,475
İcarə öhdəlikləri	1,475

MHBS 16 və MUBS 17 çərçivəsində uçot siyasətləri haqqında ətraflı məlumat 3(o) sayılı qeyddə təqdim olunur.

Əməliyyat icarələri kimi təsnif olunan icarələr üzrə icarə öhdəliklərini qiymətləndirərkən Qrup icarə ödənişlərini 1 yanvar 2019-cu il tarixinə olan borc kapitalının artan faiz dərəcəsində diskontlaşdırmışdır. Tətbiq olunmuş orta çəkili dərəcə 10.00%-dir.

AZN'000	1 yanvar 2019
31 dekabr 2018-ci il tarixində Bankın maliyyə hesabatlarında MUBS 17-yə əsasən açıqlanmış əməliyyat icarəsi öhdəlikləri	-
1 yanvar 2019-cu il tarixinə olan borc kapitalının artan faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılmış məbləğ	1,899
- Standarta keçid zamanı müddəti 12 aydan az olan icarələr üzrə uçotdan azad olan məbləğ	(424)
1 yanvar 2019-cu il tarixinə tanınmış icarə öhdəlikləri	1,475

3 Əsas uçot siyasətləri

Uçot siyasətlərindəki dəyişiklikləri əhatə edən 2(f) sayılı qeyddə izah olunanlar istisna olmaqla, Qrup aşağıdakı uçot siyasətlərini hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında əks olunmuş bütün dövrlərə ardıcıl qaydada tətbiq etmişdir.

(a) Xarici valyuta

Xarici valyutalarda əməliyyatların onları həyata keçirildiyi tarixlərdə qüvvədə olan məzənnələrlə Qrupun əməliyyat valyutasına çevrilir.

Hesabat tarixinə xarici valyutalarda əks olunmuş maliyyə aktivləri və öhdəlikləri həmin tarixdə olan məzənnə ilə yenidən əməliyyat valyutasına çevrilir. Maliyyə maddələri üzrə xarici valyuta gəliri və ya itkisi, dövr ərzində effektiv faiz və ödənişlər nəzərə alınmaqla, dövrün əvvəlində əməliyyat valyutasında amortizasiya edilmiş dəyərlə hesabat dövrünün sonunda məzənnəyə uyğun çevrilmiş xarici valyutada amortizasiya edilmiş dəyər arasında olan fərkdir.

Xarici valyutada ifadə olunan və ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilən qeyri-maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ədalətli dəyər müəyyən edildiyi tarixdə olan məzənnə ilə əməliyyat valyutasına çevrilir. Xarici valyutada ilkin dəyər əsasında qiymətləndirilən qeyri-maliyyə hissələri əməliyyat aparıldığı tarixdə olan məzənnə ilə çevrilir.

Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən investisiya qiymətli kağızlarının konvertasiyasından yaranan fərqlər istisna olmaqla, konvertasiya zamanı yaranan xarici valyuta fərqləri mənfəət və ya zərərə aid edilir.

(b) Faiz

Effektiv faiz dərəcəsi

Faiz gəliri və xərcləri effektiv faiz üsulundan istifadə etməklə mənfəət və zərərdə tanınır. "Effektiv faiz dərəcəsi" maliyyə alətinin gözlənilən istifadə müddəti boyu gələcək pul ödənişləri və alışlarını dəqiq olaraq:

- maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərindəki və ya;
- maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş dəyərindəki azaldan dərəcədir.

Alınmış və yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər istisna olmaqla, maliyyə alətlərinin effektiv faiz dərəcəsini hesablayarkən Qrup gələcək pul vəsaitlərini maliyyə alətlərinin bütün müqavilə şərtlərini nəzərə almaqla, lakin gözlənilən kredit zərərini nəzərə almadan qiymətləndirir. Alınmış və ya yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün kreditə uyğunlaşdırılmış effektiv faiz dərəcəsi, gözlənilən kredit zərərləri daxil olmaqla, gələcək pul vəsaitlərini nəzərə almaqla hesablanır.

Effektiv faiz dərəcəsinin hesablanmasına effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan əməliyyat xərcləri və ödənilmiş və ya alınmış haqlar və ya bəndlər daxildir. Əməliyyat xərclərinə maliyyə aktivi və ya maliyyə öhdəliyinin alınmasına və ya buraxılmasına bilavasitə tətbiq edilə bilən əlavə xərclər daxildir.

Amortizasiya edilmiş dəyər və balans dəyəri

Maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə öhdəliklərinin amortizasiya edilmiş dəyəri maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə öhdəliklərinin ilkin tanınmada uçuğu əsas ödənişləri çıxmaqla, ilkin məbləğ və ödəniş məbləği arasında hər hansı fərqi effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, xalis amortizasiyanı daxil etməklə və ya çıxmaqla və maliyyə aktivləri üçün hər hansı gözlənilən kredit zərəri ehtiyatına uyğunlaşdırmaqla hesablanan məbləğdir. Amortizasiya dəyərində hesablanan "maliyyə aktivinin ümumi balans dəyəri" maliyyə aktivinin hər hansı gözlənilən kredit zərəri ehtiyatına uyğunlaşdırılmazdan əvvəl amortizasiya edilmiş dəyəridir.

Faiz gəliri və xərcinin hesablanması

Maliyyə aktivi və ya maliyyə öhdəliyinin effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aktivi və ya maliyyə öhdəliyinin ilkin tanınması zamanı hesablanır. Faiz gəlirləri və ya xərclərinin hesablanması zamanı effektiv faiz dərəcəsi aktivin (aktiv kredit üzrə dəyərsizləşmədikdə) ümumi balans dəyərində və ya öhdəliyin amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq edilir. Effektiv faiz dərəcəsi faizin bazar dərəcələrində yerdəyişmələri əks etdirməsi üçün dəyişən dərəcəli alətlərin pul hərəkətinin dövrü olaraq təkrar qiymətləndirilməsinin nəticəsi olaraq yenilənir.

İlkin tanınmadan sonra kredit üzrə dəyərsizləşən maliyyə aktivlərinin faiz gəlirləri isə effektiv faiz dərəcəsini maliyyə aktivinin amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq etməklə hesablanır. Aktiv artıq kredit üzrə dəyərsiz olmadıqda faiz gəlirləri yenə ümumi balans dəyərində hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin nə zaman kredit üzrə dəyərsiz olduğu haqqında məlumat üçün Qeyd 3(f)(iv)-ə baxın.

Təqdimat

Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda təqdim olunan effektiv faiz metodu ilə hesablanan faiz gəlirləri özündə:

- amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanan maliyyə aktivləri üzrə faizləri.

Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda təqdim olunan faiz xərcləri özündə:

- amortizasiya dəyərində hesablanan maliyyə öhdəlikləri üzrə faizləri;
- icarə öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri.

(c) Haqq və komissiya

Maliyyə aktivi və ya maliyyə öhdəliyi üzrə effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan haqq və komissiya gəlirləri və xərcləri effektiv faiz dərəcəsinə daxil edilir (bax: 3(b) sayılı qeyd)

Kreditlə əlaqəli haqlar, kredit xidməti haqları və kredit gəlirliliyinin tərkib hissəsi sayılan digər haqlar əlaqədar əməliyyat xərcləri ilə birlikdə effektiv faiz üsulundan istifadə etməklə maliyyə alətinin proqnoz edilən müddəti boyu faiz gəlirlərinə köçürülür və amortizasiya edilir.

Mühasibat xidməti haqları, investisiya idarəçiliyi haqları, satış komissiyası, yerləşdirmə haqları daxil olmaqla sair haqq və komissiya gəlirləri əlaqədar xidmətlər göstərildikcə tanınır. Kredit öhdəliyi üzrə kredit vəsaitlərinin istifadəsi gözlənilmədiyi halda kredit öhdəliyi üzrə əlaqədar haqlar öhdəlik dövrü boyu düzxətli şəkildə tanınır.

Qrup maliyyə hesabatında tanınan maliyyə aləti ilə nəticələnən müştəri ilə müqavilə qismən MHBS 9, qismən də MHBS 15 çərçivəsində ola bilər. Belə olduğu təqdirdə Qrup müqavilənin MHBS 9 çərçivəsinə aid olan hissəsini ayırmaq və ölçmək üçün əvvəlcə MHBS 9-u, daha sonra qalan hissəyə MHBS 15-i tətbiq edilir.

Sair haqq və komissiya xərcləri əsasən qəbul edilən xidmət xərcləri kimi göstərilən əməliyyat və xidmət haqlarına aid edilir.

(d) Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitlərinə və onların ekvivalentlərinə ədalətli dəyərinin dəyişmə riski çox aşağı olan və Qrup tərəfindən qısamüddətli öhdəliklərin idarə olunmasında istifadə edilən əsginaslar və sikkə pullar, ARMB və digər banklarda saxlanılan məhdudlaşdırılmamış qalıqlar (nostro hesablar) və ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan yüksək likvidli maliyyə aktivləri daxildir. Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyər əsasında əks olunur.

(e) ARMB-də saxlanılan məcburi ehtiyatlar

ARMB-də saxlanılan məcburi ehtiyatlar amortizasiya olunmuş dəyerdə uçota alınır və faiz hesablanmayan məcburi ehtiyatları əks etdirir. Bu vəsaitlər Bankın gündəlik əməliyyatlarını maliyyələşdirmək üçün nəzərdə tutulmadığı üçün pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin bir hissəsi sayılır.

(f) Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

(i) Təsnifat

İlkin tanınma zamanı maliyyə aktivi amortizasiya olunmuş dəyerdə, sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyerdə və ya mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktiv kateqoriyasına təsnif edilir.

Maliyyə aktivi aşağıdakı şərtlərə cavab verdikdə və mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyerdə qiymətləndirilmədikdə amortizasiya olunmuş dəyerdə qiymətləndirilir:

- aktiv, məqsədi müqavilə üzrə razılaşdırılmış pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə aktivi saxlamaq olan biznes modelində saxlanılır; və
- maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri müəyyən edilmiş tarixlərdə yalnız əsas borc və əsas borc üzrə faiz ödənişləri olan pul vəsaitlərində artıma səbəb olur.

Borc aləti yalnız aşağıdakı şərtlərə cavab verdikdə və mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyerdə qiymətləndirilmədikdə sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyerdə qiymətləndirilir:

- aktiv, məqsədi müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq və maliyyə aktivlərini satmaq olan biznes modelində saxlanılır; və
- maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri müəyyən edilmiş tarixlərdə yalnız əsas borc və əsas borc üzrə faizlərin ödənişi olan pul vəsaitlərində artıma səbəb olur.

Amortizasiya olunmuş dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri kimi mənfəət və ya zərərdə tanınan aşağıdakılar istisna olmaqla, sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən borc maliyyə aktivləri üzrə mənfəət və zərər sair məcmu gəlirlərdə tanınır:

- effektiv faiz metodu ilə faiz gəliri;
- gözlənilən kredit zərəri və əvəzləşdirmələr; və
- xarici valyuta mübadiləsi üzrə gəlirlər və zərərlər.

Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən borc maliyyə aktivinin tanınması dayandırıldıqda sair məcmu gəlirdə tanınan gəlir və zərər cəmi kapitaldan silinərək mənfəət və ya zərəre aid edilir.

Ticarət üçün saxlanılmayan kapital investisiyasının ilkin tanınması zamanı Qrup ədalətli dəyərdə baş verəcək sonrakı dəyişiklikləri sair məcmu gəlirdə təqdim etmək barədə dəyişməz seçim edə bilər. Bu seçim hər investisiya üçün fərdi qaydada edilir.

Belə kapital alətləri üzrə gəlirlər və zərərlər heç zaman mənfəət və ya zərəre təkrar təsnif edilmir və onların dəyərsizləşməsi mənfəət və ya zərərdə tanınmır. Dividendlər mənfəət və ya zərərdə tanınır (bax: 3(f)(ii) sayılı qeyd). İntestisiya xərclərinin bir qisminin bərpasını təşkil edən dividendlər istisnadır. Belə ki, bu halda onlar sair məcmu gəlirdə tanınır. Sair məcmu gəlirdə tanınan gəlir və zərərlərin cəmi investisiyanın realizasiyası zamanı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Bütün digər maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kateqoriyasına təsnif edilir.

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi

Qrup aktivin portfel səviyyəsində saxlandığı biznes modelin məqsədini qiymətləndirir, belə ki, bu biznesin necə idarə edildiyini və rəhbərliyə təqdim edilən məlumatı daha yaxşı əks etdirir. Bu zaman aşağıdakı məlumat nəzərə alınır:

- Portfel üçün müəyyən edilən siyasət və məqsədlər və bu siyasətlərin təcrübədə tətbiqi. Xüsusilə də rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin qazanılmasına, müəyyən faiz dərəcəsini saxlamağa, maliyyə aktivlərinin müddətinin bu aktivləri maliyyələşdirən öhdəliklərin müddətinə uyğunlaşdırmağa və ya aktivləri satmaqla pul vəsaitlərini reallaşdırmağa fokuslanıb-fokuslanmadığı;
- Portfelin fəaliyyəti necə qiymətləndirilir və Qrup rəhbərliyinə necə hesabat verilir;
- Biznes modelinin işinə (və bu biznes modeli çərçivəsində saxlanan maliyyə aktivlərinə) təsir göstərən risklər və bu risklər necə idarə edilir;
- Biznes rəhbərlərinin haqqı necə ödənilir, məs., bu haqq idarə edilən aktivlərin ədalətli dəyərinə əsaslanır, yoxsa müqavilə üzrə yığılan pul vəsaitlərinə; və
- Əvvəlki dövrlərdə satış tezliyi, həcmi və vaxtı, belə satışların səbəbi və gələcək satış fəaliyyəti barədə yaratdığı gözləntilər. Bununla belə, satış fəaliyyəti haqqında məlumata ayrıca deyil, Qrupun maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün müəyyən etdiyi məqsədə necə nail olunduğunun və pul vəsaitlərinin necə əldə edildiyinin ümumi qiymətləndirilməsinin bir hissəsi kimi baxılır.

Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan və ya fəaliyyəti ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilir, belə ki, onlar nə müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması, nə də həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması, həm də maliyyə aktivlərinin satışı üçün saxlanılır.

Müqavilə üzrə pul axınlarının sırf əsas borc və faiz ödənişləri olub-olmadığının qiymətləndirilməsi

Bu qiymətləndirmə məqsədləri üçün "əsas" dedikdə ilkin tanınma zamanı maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri başa düşülür. "Faiz" dedikdə pulun zaman dəyəri və müəyyən zaman müddətində ödənilməli əsas məbləğlə əlaqədar kredit riski və sair əsas kredit riskləri və xərcləri (məs., likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Müqavilə üzrə pul axınlarının sırf əsas borc və faiz ödənişləri olub-olmamasını qiymətləndirərkən Qrup alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alır. Bu qiymətləndirmə maliyyə aktivində həmin aktivin bu şərtə əməl etməməsi ilə nəticələnən, müqavilə üzrə pul axınlarının müddəti və ya məbləğini dəyişə bilən müqavilə şərtinin olub-olmamasını əhatə edir. Qiymətləndirmə zamanı Qrup aşağıdakıları nəzərə alır:

- pul axınlarının məbləği və müddətini dəyişəcək şərti hadisələr;
- leverec funksiyaları;
- vaxtından əvvəl ödəniş və müddətin uzadılması şərtləri;
- Qrupun müəyyən aktivlərdən gələn pul axınlarına olan iddialarını məhdudlaşdıran şərtlər (məs., reqres hüququ olmayan aktivlər) və; pulun zaman dəyəri üzrə ödənişi dəyişən xüsusiyyətlər, məs., faiz dərəcələrinin mütəmadi yenilənməsi.

Təkrar təsnifat

Maliyyə aktivləri, Qrupun maliyyə aktivlərini idarə etdiyi biznes modelini dəyişməsindən sonrakı dövr istisna olmaqla, ilkin tanınmadan sonra yenidən təsnif edilmir.

Maliyyə öhdəlikləri

Qrup maliyyə zəmanətləri və kredit öhdəliklərindən fərqli maliyyə öhdəliklərini amortizasiya olunmuş dəyerdə və ya mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyerdə qiymətləndirir.

Maliyyə öhdəlikləri (maliyyə təşkilatlarının və müştərilərin əmanətləri, müddətli borc vəsaitləri və sair maliyyə öhdəlikləri daxil olmaqla) ilkin olaraq əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyerdə, daha sonra effektiv faiz metodu ilə və faiz xərcləri faktiki gəlirdə tanınmaqla amortizasiya olunmuş dəyerdə qiymətləndirilir.

Təkrar təsnifat

Maliyyə öhdəlikləri ilkin tanınmadan sonra təkrar təsnif edilmir.

(ii) Tanınmanın dayandırılması

Maliyyə aktivləri

Qrup maliyyə aktivini tanımağı o zaman dayandırır ki, maliyyə aktivindən gələn pul vəsaitlərinə olan müqavilə hüquqlarının müddəti bitir və ya əməliyyat zamanı müqavilə üzrə pul vəsaitlərini almaq hüququnu ötürür ki, bu halda maliyyə aktivlərinə sahib olmaqla bağlı bütün risklər və faydalar da ötürülür və ya Qrup sahibliklə bağlı bütün riskləri və faydaları nə ötürür, nə də özündə saxlayır və maliyyə aktivinə nəzarəti özündə saxlamır.

Maliyyə aktivinin tanınması dayandırıldıqda aktivin ümumi balans dəyəri (və ya aktivin tanınması dayandırılmış hissəsinə ayrılmış ümumi balans dəyəri) və (i) alınan təzminat cəmi (əldə edilən hər hansı yeni aktiv daxil olmaqla və götürülən hər hansı yeni öhdəlik çıxılmaqla) və (ii) sair məcmu gəlirlərdə tanınan hər hansı toplam qazanc və zərər arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

3(f)(i) sayılı qeyddə izah edildiyi kimi, 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən kapital investisiya qiymətli kağızları üzrə sair məcmu gəlirdə tanınan istənilən toplam qazanc/zərər belə qiymətli kağızların tanınması dayandırıldıqda mənfəət və ya zərərdə tanınmır. Qrup tərəfindən yaradılan və ya saxlanılan tanınması dayandırılmalı olan ötürülən maliyyə aktivləri üzrə faizlər ayrıca aktiv və ya öhdəlik kimi tanınır.

Qrup maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında tanınan aktivlərin ötürüldüyü əməliyyatlarda iştirak edir, lakin ötürülən aktivlərə və ya onların bir qisminə aid risk və mükafatların ya hamısını, ya da əhəmiyyətli hissəsini saxlayır. Belə hallarda ötürülən aktivlərin tanınması dayandırılmır. Belə əməliyyatlara misal kimi qiymətli kağızların icarəsini və satış və repo əməliyyatlarını göstərmək olar.

Qrupun maliyyə aktivləri üzrə risk və mükafatların əhəmiyyətli hissəsini saxlamadığı, ötürmədiyi və aktiv üzərində nəzarəti saxladığı əməliyyatlarda Qrup ötürülən aktivin dəyərindəki dəyişikliklərin

təsirinə məruz qaldığı həddə aktivi tanımaqda davam edir.

Maliyyə öhdəlikləri

Qrup müqavilə üzrə öhdəlikləri yerinə yetirildikdə və ya öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti bitdikdə maliyyə öhdəliyini tanımağı dayandırır.

(iii) Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin modifikasiyası

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivinin şərtləri dəyişərsə Qrup dəyişmiş aktiv üzrə pul vəsaitlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişib-dəyişmədiyini qiymətləndirir.

Pul vəsaitlərinin hərəkəndə əhəmiyyətli fərqlər olduğu təqdirdə ("əhəmiyyətli dəyişiklik") ilkin maliyyə aktivi üzrə pul vəsaitlərinə dair müqavilə üzrə hüquqların vaxtı keçmiş sayılır. Belə olan halda ilkin maliyyə aktivinin tanınması dayandırılır və yeni maliyyə aktivi müvafiq əməliyyat xərcləri daxil olmaqla ədalətli dəyərdə tanınır. Dəyişikliklə bağlı istənilən haqların uçuotu aşağıdakı şəkildə aparılır:

- yeni aktivin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi haqları və müvafiq əməliyyat xərclərinin ödəniş haqları aktivin ilkin qiymətləndirilməsinə daxil edilir; və
- sair haqlar tanınmanın dayandırılması üzrə gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Mövcud maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri üzrə pul vəsaitlərində dəyişikliklər mövcud müqavilə şərtlərindən qaynaqlandığı təqdirdə dəyişiklik sayılır. Məsələn, kredit sövdələşməsi Qrupdan tələb etdiyi təqdirdə ARMB-nın əsas faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə görə Qrupun faizə dərəcələrinə tətbiq etdiyi dəyişikliklər.

Qrup dəyişikliyin əhəmiyyətli olub-olmadığına, yəni ilkin maliyyə aktivi və dəyişikliyə uğramış və ya əvəzlənmiş maliyyə aktivi üzrə pul vəsaitlərinin əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyinə dair kəmiyyət və keyfiyyət qiymətləndirməsi aparır. Qrup kəmiyyət və keyfiyyət amillərinə əsaslanaraq dəyişikliyin əhəmiyyətli olub-olmadığını növbəti ardıcılıqda qiymətləndirir: keyfiyyət amilləri, kəmiyyət amilləri, keyfiyyət və kəmiyyət amillərinin birgə təsiri. Pul vəsaitləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyi təqdirdə ilkin maliyyə aktivi üzrə pul vəsaitlərinə dair müqavilə hüquqlarının vaxtı bitmiş sayılır. Bu qiymətləndirmə zamanı Qrup maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması təlimatını nümunə götürür.

Qrup aşağıdakı keyfiyyət amillərinə əsaslanaraq dəyişikliyin əhəmiyyətli olduğu qənaətinə gəlir:

- maliyyə aktivinin valyutasının dəyişməsi;
- girov və ya sair kredit təminatlarının dəyişməsi;
- maliyyə aktivinin şərtlərində əsas məbləğ və faiz ödənişləri (SPPI) meyarına uyğunsuzluqla nəticələnən dəyişiklik (məs., konvertasiya funksiyasının əlavə edilməsi).

Pul vəsaitləri borcalanın maliyyə çətinlikləri yaşadığı zaman dəyişərkən, adətən dəyişmənin məqsədi şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənən yeni aktiv yaratmaq deyil, ilkin müqavilə şərtlərinin mümkün qədər bərpa edilməsidir. Qrup maliyyə aktivini pul vəsaitlərinin bağışlanması ilə nəticələnəcək şəkildə dəyişməyi planlaşdırdıqda ilk öncə aktiv qisminin dəyişiklikdən əvvəl silinib-silinməyəcəyini nəzərə alır (borcların silinməsi siyasəti aşağıda təqdim edilib). Bu yanaşma kəmiyyət qiymətləndirməsinə təsir göstərir və belə hallarda tanınmanın dayandırılması meyarlarının heç də həmişə nəzərə alınmadığını göstərir. Daha sonra Qrup dəyişikliyin əhəmiyyətli olub-olmadığına dair keyfiyyət qiymətləndirməsi aparır.

Amortizasiya edilmiş dəyərdə və ya sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivində dəyişiklik maliyyə aktivinin tanınmasının dayandırılması ilə nəticələnmədikdə Qrup ilk öncə aktivin ilkin effektiv faiz dərəcəsi istifadə etməklə maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərini təkrar hesablayır və alınmış düzəlişi mənfəət və ya zərərdə dəyişiklik üzrə gəlir və ya zərər kimi tanıyır. Dəyişən dərəcəli maliyyə aktivlərində dəyişiklik üzrə gəlir və ya zərəri hesablamaq üçün istifadə edilən ilkin effektiv faiz dərəcəsinin dəyişiklik anında

mövcud bazar şərtlərini əks etdirməsi məqsədilə düzəlişlər edilir. Dəyişikliyin bir hissəsi olan istənilən ödənilmiş xərclər və haqlar və alınan haqlar dəyişiklik edilmiş maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərində əks etdirilir və dəyişdirilmiş maliyyə aktivinin qalan müddəti boyu amortizasiya edilir.

Dəyişiklik borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı həyata keçirildiyi təqdirdə (bax: (3(f)(iv) sayılı qeyd) gəlir və ya zərər dəyərsizləşmə zərərləri ilə birlikdə təqdim edilir. Digər hallarda isə effektiv faiz üsulundan istifadə etməklə hesablanmış faiz gəliri kimi təqdim edilir (bax: 3(b) sayılı qeyd).

Borcalanın kredit məbləğini vaxtından əvvəl əhəmiyyətli cəriməyə məruz qalmadan faizsiz ödəmək seçimi olduğu sabit dərəcəli kreditlər üçün Qrup faiz dərəcəsini dəyişkən dərəcəli maliyyə alətləri üzrə təlimatdan çıxış edərək cari bazar dərəcəsinə uyğun dəyişir. Bu o deməkdir ki, effektiv faiz dərəcəsinə də gözləntilərə uyğun düzəlişlər edilir

Maliyyə öhdəlikləri

Qrup maliyyə öhdəliyinin tanınmasını şərtləri dəyişdikdə və dəyişmiş öhdəlik üzrə pul vəsaitləri əhəmiyyətli fərqləndikdə dayandırır. Belə olan halda dəyişmiş şərtlər əsasında yeni maliyyə öhdəliyi ədalətli dəyerdə tanınır. Maliyyə öhdəliyinin balans dəyərindəki fərq ləğv edilir və dəyişmiş şərtlərlə yeni maliyyə öhdəliyi mənfəət və ya zərərdə tanınır. Ödənilmiş kompensasiyaya ötürülmüş qeyri-maliyyə aktivləri (əgər varsa) və yeni dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyi daxil olmaqla öhdəliklər daxildir.

Qrup keyfiyyət amilləri, kəmiyyət amilləri və birlikdə keyfiyyət və kəmiyyət amillərini nəzərə alaraq dəyişikliyin əhəmiyyətli olub olmadığına kəmiyyət və keyfiyyət qiymətləndirməsini aparır. Qrup aşağıdakı keyfiyyət amillərinə əsaslanaraq dəyişikliyin əhəmiyyətli olduğu qərarına gəlir:

- maliyyə aktivinin valyutasının dəyişməsi;
- girov və ya sair kredit təminatlarının dəyişməsi;
- konvertasiya funksiyasının daxil edilməsi;
- maliyyə öhdəliyində subordinasiyanın dəyişməsi.

Yeni şərtlərə əsasən, alınmış haqlar çıxılmaqla ödənilmiş haqlar daxil və ilkin effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskontlaşdırılmaqla, diskontlaşdırılmış cari dəyər ilkin maliyyə öhdəliyi üzrə qalan pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılmış cari dəyərindən ən azı 10 faiz fərqləndikdə kəmiyyət qiymətləndirməsinin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir.

Maliyyə öhdəliyində dəyişiklik tanınmanın dayandırılmasına səbəb olmadıqda öhdəliyin amortizasiya edilmiş dəyəri dəyişikliyə uğramış pul vəsaitlərinin ilkin effektiv faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılması və alınan gəlir və ya zərərin mənfəət və ya zərərdə tanınması ilə təkrar hesablanır. Dəyişən dərəcəli maliyyə öhdəlikləri üçün dəyişmiş gəlir və ya zərəri hesablamaq üçün istifadə edilən ilkin effektiv faiz dərəcəsinə dəyişiklik zamanı cari bazar şərtlərini əks etdirməsi üçün düzəlişlər edilir. Bununla bağlı yaranan hər hansı xərclər və ya haqlar öhdəliyin balans dəyərinə düzəliş kimi tanınır və alət üzərində effektiv faiz dərəcəsinin təkrar hesablanması yolu ilə dəyişikliyə uğramış maliyyə öhdəliyinin qalan müddəti üzrə amortizasiya edilir.

(iv) Dəyərsizləşmə

Həmçinin bax: 24(e)(i) sayılı qeyd.

Qrup mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilməyən növbəti maliyyə alətlərinin gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat tanıyır:

- borc alətləri olan maliyyə aktivləri;
- verilən kredit öhdəlikləri.

Qrup zərər ehtiyatlarını, 12 aylıq gözlənilən kredit zərəri kimi hesablanan aşağıdakılar istisna olmaqla, bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərərinə bərabər qiymətləndirir:

- hesabat tarixində kredit riski aşağı müəyyən edilən borc investisiya qiymətli kağızları;
- ilkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmayan digər maliyyə alətləri (bax: 24 (e)(i) sayılı qeyd).

Qrup kreditin risk dərəcəsi qlobal "investisiya sinfi" anlayışına bərabər olduğu təqdirdə borc investisiya qiymətli kağızlarının kredit riskinin aşağı olduğunu qəbul edir.

12 aylıq gözlənilən kredit zərərləri gözlənilən kredit zərərinin bir hissəsini təşkil edir və hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində maliyyə aktivləri üzrə defolt hadisəsinin baş verməsi nəticəsində itiriləcək pul vəsaitlərini özündə əks etdirir. 12 aylıq gözlənilən kredit zərəri tanınan maliyyə alətləri "1-ci Mərhələ" maliyyə aləti adlandırılır.

Bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri maliyyə alətinin gözlənilən istifadə müddəti ərzində bütün mümkün defolt halları nəticəsində gözlənilən kredit zərərləridir. Bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərəri tanınan maliyyə alətləri 2-ci Mərhələyə aid edilir.

Bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərəri tanınan maliyyə alətləri kredit üzrə dəyərsizləşdikdə 3-cü Mərhələyə (şəhərdə) aid edilir.

Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi

Gözlənilən kredit zərəri kredit zərərlərinin ehtimal əsasında ölçülən qiymətləndirilməsidir və aşağıdakı şəkildə qiymətləndirilir:

- *hesabat tarixində kredit üzrə dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivləri:* pul axınları kəsrinin cari dəyərində (yəni müqaviləyə əsasən müəssisəyə ödənilməli pul axınları ilə Qrupun əldə etməyi gözlədiyi pul axınları arasındakı fərq);
- *hesabat tarixində kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri:* ümumi balans dəyəri ilə ehtimal edilən gələcək pul axınları arasındakı fərq;
- *istifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri:* kredit istifadə edildikdə müqavilə üzrə Qrupa ödənilməli pul vəsaitləri ilə Qrupun almağı gözlədiyi pul vəsaitləri arasındakı fərqi cari dəyəri.

Gələcək pul vəsaitləri aşağıdakı dərəcələrdə diskontlaşdırılır:

- alınmış və ya yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri istisna olmaqla, maliyyə aktivləri: ilkin effektiv faiz dərəcəsi və ya onun təqribi qiyməti;
- alınmış və ya yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri: kreditə uyğunlaşdırılmış effektiv faiz dərəcəsi;
- istifadə olunmamış kredit vəsaitləri: kredit öhdəliyi nəticəsində yaranacaq maliyyə aktivinə tətbiq olunan effektiv faiz dərəcəsi və ya onun təqribi qiyməti.

Həmçinin bax: 24(e)(i) sayılı qeyd.

Restrukturizasiya edilmiş maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivinin şərtləri yenidən razılaşdırıldıqda və ya dəyişdirildikdə və ya mövcud maliyyə

aktivini borcalanın maliyyə çətinlikləri yaşaması səbəbindən yenisi ilə əvəzləndikdə maliyyə aktivinin tanınmasının dayandırılıb-dayandırılmaması dəyərləndirilir (bax: 3(f)(iii) sayılı qeyd) və gözlənilən kredit zərərləri aşağıdakı şəkildə ölçülür:

- Gözlənilən restrukturizasiya mövcud aktivin tanınmasının dayandırılmasına səbəb olmadıqda dəyişikliyə uğramış maliyyə aktivindən gözlənilən pul vəsaitləri mövcud aktiv üzrə azalacaq pul vəsaitlərinin hesablanmasına daxil edilir (bax: 24 (e)(i) sayılı qeyd).
- Gözlənilən restrukturizasiya mövcud aktivin tanınmasının dayandırılmasına səbəb olacaqsa, yeni aktivin gözlənilən ədalətli dəyəri ilə mövcud maliyyə aktivinin tanınmasının dayandırılması anında bu aktiv üzrə yekun pul vəsaiti kimi davranılır. Bu məbləğ mövcud maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsinə istifadə etməklə mövcud maliyyə aktivini üzrə tanınmanın dayandırılmasının gözlənilən tarixindən hesabat tarixinədək diskont edilən çatışmayan pul vəsaitlərinin hesablanmasına daxil edilir.

Kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri

Hər hesabat tarixində Qrup amortizasiya dəyərində hesablanmış maliyyə aktivlərinin və sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyerdə hesablanmış borc maliyyə aktivlərinin kredit üzrə dəyərsizləşməsinə qiymətləndirir ("Mərhələ 3 maliyyə aktivləri" adlanır). Maliyyə aktivini üzrə proqnoz edilən gələcək pul vəsaitlərinə mənfi təsir göstərən bir və ya daha çox hadisə baş verdikdə maliyyə aktivini "kredit üzrə dəyərsizləşmiş" sayılır.

Maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşdiyinin sübutuna aşağıdakı müşahidə edilə bilən məlumat daxildir:

- borcalan və ya borcverənin əhəmiyyətli maliyyə çətinliyi yaşaması;
- müqavilə şərtinin pozulması, məsələn, defolt və ya gecikdirmə;
- Qrup tərəfindən Qrupun dəyişməyəcəyi şərtlərlə kredit və ya avansın restrukturizasiyası;
- borcalanın müflis olacağı və ya maliyyə-təşkilati strukturunun dəyişəcəyi ehtimal edildikdə; və ya
- maliyyə çətinlikləri səbəbindən qiymətli kağızlar üçün fəal bazarın yox olması.

Borcalanın vəziyyətinin pisləşməsinə görə şərtləri təkrar razılaşdırılmış kredit, müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin ödənilməyəcəyi riski əhəmiyyətli dərəcədə azaldığı və dəyərsizləşmənin başqa əlamətləri olmadığı hallar istisna olmaqla, kredit üzrə dəyərsizləşmiş sayılır. Əlavə olaraq, ödənişi 90 gündən çox gecikdirilmiş pərakəndə kredit dəyərsizləşmiş sayılır.

Dövlət borcuna investisiyanın kredit üzrə dəyərsizləşmiş olub-olmadığını qiymətləndirərkən Qrup aşağıdakı amilləri nəzərə alır.

- İstiqraz üzrə gəlirlərdə əks olunan kredit qabiliyyətinin bazar qiymətləndirməsi.
- Kredit qabiliyyətinə reyting agentliklərinin qiyməti.
- Ölkənin yeni borc verilməsi üçün kapital bazarlarına giriş qabiliyyəti.
- Borcverənin könüllü və ya icbari borc bağışlama nəticəsində zərər çəkə biləcəyi borc restrukturizasiyası ehtimalı.
- Həmin ölkəyə "son instansiya borcverən" kimi lazımı dəstəyi göstərmək üçün beynəlxalq dəstək mexanizmlərinin olması və belə mexanizmlərdən istifadə ilə bağlı dövlət və agentliklərin niyyətinin əks olunduğu ictimai bəyannamələr. Bura həmin mexanizmlərin dərinliyinin və siyasi niyyətdən asılı olmayaraq tələb olunan meyarlara cavab vermək qabiliyyətinin olub-olmadığının qiymətləndirməsi daxildir.

Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş (POCI) maliyyə aktivləri

Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşən aktivlərdir. Belə aktivlərin bütün müddəti üçün gözlənilən kredit zərərləri ilkin tanınma zamanı effektiv faiz dərəcəsinin hesablanmasına daxil edilir. Beləliklə, bu aktivlər ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşmə üzrə ehtiyata malik olmur. İlkin tanınmadan sonra tanınan zərər üzrə ehtiyat aktivinin ilkin tanınmasından sonra bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərərlərində baş verən dəyişikliklərə bərabər olur.

Gözlənilən kredit zərəri üzrə ehtiyatın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda təqdimatı

Gözlənilən kredit zərəri üzrə ehtiyatın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aşağıdakı şəkildə təqdim edilir:

- *amortizasiya olunmuş dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri*: aktivlərin ümumi balans dəyərindən çıxılır;
- *kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanəti müqavilələri*: ümumi olaraq, ehtiyat kimi;
- *maliyyə aləti həm istifadə edilmiş, həm də edilməmiş kredit komponentlərindən ibarət olduqda və Qrup kredit öhdəliyi komponenti üzrə gözlənilən kredit zərərinə istifadə edilmiş komponentdən ayrı müəyyən edə bilmədikdə*: Qrup hər iki komponent üçün zərər ehtiyatını birgə təqdim edir. Birləşdirilmiş məbləğ istifadə edilmiş komponentin ümumi balans məbləğindən çıxılır. İstifadə edilmiş komponentin ümumi balans dəyəri üzrə qalan ehtiyat ehtiyatı ehtiyat kimi təqdim edilir; və
- *sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən borc alətləri*: bu aktivlərin balans dəyəri ədalətli dəyərə bərabər olduğu üçün maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda heç bir zərər ehtiyatı tanınmır. Bununla belə, zərər ehtiyatı ədalətli dəyər ehtiyatında açıqlanır və tanınır.

Silinmələr

Kreditlər maliyyə aktivlərini tam və ya qismən bərpa etmək üçün əsaslı gözlənti olmadığı təqdirdə silinir (tam və ya qismən). Bu adətən Qrup borcalanının silinməsi nəzərdə tutulan məbləği ödəmək üçün kifayət qədər pul vəsaiti yaradacaq aktivləri və ya gəlir mənbəyi olmadığını müəyyən etdikdə baş verir. Bu qiymətləndirmə fərdi aktiv səviyyəsində həyata keçirilir.

Silinmiş məbləğlərin bərpası konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlirlər hesabatında "maliyyə alətlərinin dəyərsizləşməsi zərərləri"nə daxil edilir.

Silinmiş maliyyə aktivləri Qrupun ödənilməli məbləğlərin bərpası üzrə prosedurlarına əməl etmək məqsədilə hüquqi tədbirlərin predmeti olaraq qalır.

(v) Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi prinsipləri

Ədalətli dəyər əməliyyat tarixində bazar iştirakçıları tərəfindən nizamlı əməliyyat nəticəsində və ya həmin tarixdə Qrupa ən əlverişli bazarda aktivin satışından və ya öhdəliyin ötürülməsindən yaranan məbləğdir. Öhdəliyin ədalətli dəyəri fəaliyyətsizlik riskini əks etdirir.

Bazar qiyməti mövcud olduqda, Qrup maliyyə alətləri üçün ədalətli dəyəri cari bazar qiyməti ilə müəyyən edir. Aktiv və ya öhdəlik üçün əməliyyatlar kifayət qədər müntəzəm və yetərli həcmdə aparıldıqda bazar fəal hesab edilir.

Maliyyə aləti üçün fəal bazar yoxdursa, Qrup ədalətli dəyəri qiymətləndirmə üsulu ilə təyin edir. Seçilmiş qiymətləndirmə üsulu bazar məlumatlarından maksimum istifadə edir, Qrupa məxsus olan ehtimallara mümkün qədər az əsaslanır, bazar iştirakçılarının qiymət qoyarkən nəzərə aldıkları bütün amilləri özündə birləşdirir.

Maliyyə alətinin ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərinin ən dəqiq göstəricisi əməliyyat qiyməti, yəni verilən və ya qəbul edilən məbləğin ədalətli dəyəridir. Əgər Qrup ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqləndiyini müəyyən edərsə və ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktiv və öhdəlik üçün kotirovka olunan qiymətlə sübut oluna bilmədikdə, eləcə də müşahidə edilə bilən bazarlardan olan məlumatlar vasitəsilə qiymətləndirmə metoduna əsaslanmadıqda, maliyyə aləti ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərlə əməliyyat qiyməti arasındakı fərqin aradan qaldırılmasına uyğunlaşdırılmış ilkin ədalətli dəyərində qiymətləndirilir. Nəticədə, fərq, qiymətləndirmənin müşahidə edilə bilən bazar məlumatı ilə əsaslandırılmasından, yaxud əməliyyatın bağlanma tarixindən gec olmayaraq, alətin istifadə müddəti ərzində uyğun əsasla mənfəət və zərərdə tanınır.

Qrup dəyişikliyin baş verdiyi hesabat müddətinin sonuna ədalətli dəyər iyerarxiyasında səviyyələr arasında transferləri tanıyır.

(vi) Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda daxil edilməsi, Qrupun hazırda qeydə alınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivini realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyətinin olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Qrup gələcək hadisədən asılı olmadıqda və biznesin normal gedişində və Qrupun və bütün kontragentlərinin defolta uğraması, müflisləşməsi və ya iflası zamanı tətbiq oluna bildikdə, əvəzləşdirmək hüququna malikdir.

(g) Müştərilərə verilmiş kreditlər

Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda "Müştərilərə verilmiş kreditlər" başlığına daxildir:

- müştərilərə verilmiş amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən kreditlər (bax: Qeyd 3(f)(i)); onlar ilk olaraq məxsusi birbaşa əməliyyat xərcləri əlavə edilməklə ədalətli dəyərdə, daha sonra effektiv faiz üsulu ilə amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir.

(h) İnvestisiya qiymətli kağızları

Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda "investisiya qiymətli kağızları" başlığına daxildir:

- amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülən borc investisiya qiymətli kağızları (bax: Qeyd 3(f)(ii)); bura ilkin olaraq ilkin olaraq əlaqədar birbaşa əməliyyat xərcləri daxil olmaqla ədalətli dəyərdə, daha sonra effektiv faiz üsulu ilə amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülənlər daxildir.

(i) Əmlak və avadanlıq

(i) Mülkiyyətdə olan aktivlər

Əmlak və avadanlıqlar hər hansı yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır.

Əmlak və ya avadanlıqlar müxtəlif yararlı xidmət müddətləri olan böyük komponentlərdən ibarət olduğu təqdirdə, onların uçotu ayrı-ayrı əmlak və avadanlıq əşyaları kimi aparılır.

(ii) Amortizasiya

Amortizasiya, faydalı istismar müddət boyu aktivlərin qalıq dəyəri çıxılmaqla, düz xətt metodundan istifadə etməklə aktivlərin (tam mülkiyyət hüquqlu torpaq və tikintisi davam edən əmlaklardan başqa) ilkin dəyəri və ya qiymətləndirməsini silmək üçün tanınır. Hesablanmış faydalı istismar müddətləri, qalıq dəyərlər və amortizasiya üsulu hər hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir. Amortizasiya aktiv istifadə üçün hazır olduğu tarixdən etibarən başlanır.

Hesablanmış faydalı istismar müddətləri aşağıdakı kimidir:

	Qalıq dəyəri, ilkin dəyərin %-i	31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan ildə istifadə edilmiş dərəcələr
binalar	30%	50 il
mebel və avadanlıq	-	8 il
kompüterlər	-	4 il
nəqliyyat vasitələri	-	8 il

(j) Qeyri-maddi aktivlər

Alınmış qeyri-maddi aktivlər ilkin dəyərdən amortizasiya və dəyərsizləşmə çıxıldıqdan sonra göstərilir.

Alınmış kompüter lisenziyaları və proqram təminatı onların istifadəyə yararlı hala gətirmək üçün çəkilmiş hər bir xərc əsasında kapitallaşdırılır.

Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası düz xətt metodu əsasında mənfəət və zərərdə tanınır. Qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddəti 10 ildir.

(k) Satış üçün saxlanılan aktivlər

Əsasən davamlı istifadə hesabına deyil, satış hesabına bərpası gözlənilən uzunmüddətli aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatın sair aktivlər xəttində satış üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif edilir. "Satış üçün saxlanılan" kateqoriyasına təsnif edilməzdən əvvəl aktivlər və ya aktivlər qrupunun komponentləri Qrupun uçot siyasətlərinə müvafiq olaraq təkrar qiymətləndirilir. Bundan sonra aktivlər və ya realizasiya qrupu balans dəyəri ilə satış dəyəri çıxılmaqla ədalətli dəyərin kiçik olanında qiymətləndirilir.

(l) İnvestisiya mülkiyyəti

İnvestisiya mülkiyyəti icarə gəlirlərinin əldə edilməsi və ya qoyulmuş kapitalın dəyərinin artırılması və ya hər iki məqsədə nail olmaq üçün saxlanılan və fəaliyyətin normal gedişatında satışı nəzərdə tutulmayan və ya istehsalat və ya xidmətlərin göstərilməsi üçün istifadə olunmayan mülkiyyətdir. İnvestisiya mülkiyyəti ilk olaraq ilkin dəyərində, o cümlədən əməliyyat dəyərlərində ölçülür. İlkin tanımadan sonra investisiya mülkiyyəti yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə zərərləri (əgər varsa) çıxılmaqla ilkin dəyərində ölçülür.

İnvestisiya mülkiyyəti satılarkən və ya istismardan birdəfəlik çıxarılarəkən və satışından gələcək iqtisadi gəlirlər gözlənmədikdə, investisiya mülkiyyətinin tanınması dayandırılır. Mülkiyyətin tanınmasının dayandırılmasından yaranan hər hansı gəlir və ya zərər (aktivin xalis satışı gəlirləri və balans dəyəri arasındakı fərq kimi hesablanmış), həmin mülkiyyətin tanınmasının dayandırıldığı dövr ərzində mənfəət və ya zərəre əlavə edilir.

Mülkiyyətdən istifadə hüququ dəyişdikdə, yəni o, əmlak və avadanlıq kimi yenidən təsnifləşdirildikdə, yenidən təsnifləşmə tarixinə mülkiyyətin ədalətli dəyəri gələcək dövrdəki uçot üçün onun ilkin dəyəri kimi qeydə alınır.

(i) Amortizasiya

Amortizasiya düz xətt metodundan istifadə edərək aktivlərin ilkin dəyərini və ya dəyərini qalıq dəyəri çıxıldıqdan sonra onların faydalı istismar müddətləri üzrə silməklə uçotda tanınır. Hesablanmış faydalı istismar müddətləri, qalıq dəyərləri və amortizasiya metodu hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir. Amortizasiya aktiv istifadə üçün hazır olduğu tarixdən etibarən başlanır.

Təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri aşağıdakı kimidir:

	Qalıq dəyəri, ilkin dəyərin %-i	31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan ildə istifadə edilmiş dərəcələr
- binalar	30%	50 il

(m) Ehtiyatlar

Qrupun keçmiş dövrlərdə baş vermiş hadisə nəticəsində müəyyən hüquqi və ya konstruktiv öhdəliyi olduqda və həmin öhdəliyin ödənilməsi üçün iqtisadi faydaların məxaricinin tələb olunacağı ehtimal olunduqda, ehtiyat maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əks olunur. Təsiri əhəmiyyətli olduqda, ehtiyatlar pul vəsaitlərinin vaxt baxımından dəyərinin cari bazar

qiymətləndirmələrini əks etdirən vergiqoymadan əvvəlki dərəcə və müvafiq olarsa, həmin öhdəliyə xas risklər əsasında gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin diskontlaşdırılması yolu ilə müəyyənləşdirilir.

(n) Maliyyə zəmanətləri və kredit öhdəlikləri

Maliyyə təminatları borcalan borc alətinin şərtlərinə uyğun olaraq vaxtında ödəniş edə bilmədikdə zəmanət sahibinin məruz qaldığı zərəri qarşılamaq üçün Qrupun müəyyən ödənişlər etməsini tələb edən müqavilələrdir. Kredit öhdəlikləri əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş şərtlər və müddətlər altında kredit vermək üçün öhdəliklərdir.

Verilən maliyyə təminatları və ya bazarda mövcud faiz dərəcəsindən aşağı faizlə kredit vermək öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə, daha sonra aşağıdakı şəkildə ölçülür:

- MHBS 9-a əsasən müəyyən edilmiş zərər üzrə ehtiyat ilə MHBS 15-in prinsiplərinə əsasən, ilkin tanınan məbləğ çıxılmaqla, tanınmış gəlirin toplam məbləğinin ən böyük olanında

Qrup mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kredit öhdəliyi verməmişdir.

Digər kredit öhdəlikləri üçün:

- Qrup zərər ehtiyatını tanıyır (bax: 3(f)(iv) sayılı qeyd).

Maliyyə zəmanətləri və kredit öhdəliklərindən yaranan öhdəliklər ehtiyatalara daxil edilmişdir.

(o) İcarə

Qrup MHBS 16 standartını modifikasiya olunmuş retrospektiv yanaşma ilə tətbiq etmişdir. Müvafiq olaraq, 2018-ci ilin müqayisəli məlumat göstəricilərinə düzəliş edilməyib, yəni bu göstəricilər MUBS 17 və BMHŞK 4-ə uyğun təqdim olunub. MUBS 17 və BMHŞK 4-ə uyğun uçot siyasətləri ayrıca açıqlanır.

1 yanvar 2019-cu il tarixindən etibarən tətbiq olunan siyasət

Müqavilənin əvvəlində Qrup müqavilədə icarə elementinin olub-olmadığını yoxlayır. Müqavilə müəyyən dövr ərzində ödəniş müqabilində müəyyən edilən aktivdən istifadəyə nəzarət hüququ ehtiva edərsə, o, icarə müqaviləsidir və ya icarə elementi ehtiva edir. Müqavilənin müəyyən edilən aktivdən istifadəyə nəzarət hüququ ehtiva edib-etmədiyini yoxlayarkən Qrup icarənin MHBS 16-da olan açıqlamasına istinad edir.

Bu siyasət 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən etibarən bağlanmış müqavilələrə tətbiq olunur.

(i) Qrupun icarəçi olduğu icarələr

İcarə elementi olan müqavilə qüvvəyə mindikdə və ya modifikasiyaya uğradıqda Qrup müqavilə üzrə ödənişi hər icarə elementinə onların ayrıca götürülmüş qiymətinə uyğun aid edir. Buna baxmayaraq, Qrup əmlak icarələrində qeyri-icarə elementlərini ayırmamaq və icarə və qeyri-icarə elementləri haqqında vahid icarə elementi kimi hesabat vermək seçimindən yararlanmışdır.

Qrup istifadə hüququ formasında olan aktiv və icarə öhdəliyini icarənin başladığı tarixdə tanıyır. İstifadə hüququ formasında olan aktiv ilk olaraq ilkin dəyərində tanınır. Bu dəyər icarə güzəştləri çıxılmaqla, icarənin başladığı tarixdə və ya bu tarixdən əvvəl edilmiş hər hansı icarə ödənişlərindən, çəkilmiş ilkin birbaşa xərclərdən və aktivin sökülməsi və kənar edilməsi, aktivin və ya onun yerləşdiyi yerin bərpa edilməsi xərclərindən ibarətdir.

İstifadə hüququ formasında olan aktiv sonradan düzxətli metod ilə icarə müddətinin başladığı tarixdən bitdiyi tarixədək amortizasiya olunur. O şərtlə ki, icarə müqaviləsi icarə müddətinin sonunda aktiv üzərində mülkiyyət hüququnu Qrupa ötürməsin və ya istifadə hüququ formasında olan aktivin qiyməti Qrupun satınalma həyata keçirməsini nəzərdə tutmasın. Belə olan halda istifadə hüququ formasında olan aktiv icarəyə verilən aktivin faydalı istismar müddəti boyu amortizasiya

olunur. Aktivin faydalı istismar müddəti əmlak və avadanlığın faydalı istismar müddətinin müəyyən olunması prinsipi ilə müəyyən olunur. Əlavə olaraq istifadə hüququ formasında olan aktiv dövrü olaraq dəyərsizləşmə zərərinə uyğun (əgər varsa) azaldılır və icarə öhdəliyinin müəyyən yenidən qiymətləndirmələrinə uyğun düzəliş edilir.

İcarə müddətinin başlanması tarixində icarə öhdəliyi həmin tarixdə ödənilməmiş icarə ödənişlərinin diskontlaşdırılmış dəyəri ilə ölçülür. İcarə ödənişləri, icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılır. Əgər bu faiz dərəcəsinin müəyyən edilməsi mümkün deyilsə, onda Qrupun borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi istifadə olunur. Ümumiyyətlə, Qrup diskont dərəcəsi kimi borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsinə tətbiq edir.

Qrup borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsinə müxtəlif kənar maliyyələşdirmə mənbələrinin faiz dərəcələrinə əsasən müəyyən edir və icarə şərtlərinə və icarəyə verilən aktivin növünə uyğun düzəlişlər edir.

İcarə öhdəliyinin qiymətləndirilməsində nəzərə alınan icarə ödənişləri aşağıdakılardan ibarətdir:

- alınacaq hər hansı icarə stimulları çıxılmaqla sabit ödənişlər;
- ilkin olaraq icarə müddətinin başlanğıc tarixindəki indeks və ya dərəcələrdən istifadə etməklə ölçülən, indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri;
- zəmanətli son qalıq dəyəri üzrə icarəçi tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər; və
- Qrupun müvafiq olaraq icra edəcəyi ehtimal edilən satınalma variantı çərçivəsində icra qiyməti, Qrupun müqavilə müddətini uzatmaq seçimi edəcəyi ehtimal edilirsə yenilənən dövrdə icarə ödənişləri və Qrupun müqaviləyə erkən xitam verəcəyi gözlənilmədiyi hallar istisna olmaqla, icarəyə erkən xitam verilməsinə görə cərimə ödənişləri

İcarə öhdəliyi effektiv faiz metodu ilə amrotizasiya olunmuş dəyerdə qiymətləndirilir. Qrupun qiymətləndirdiyi son qalıq dəyəri üzrə ödənilməli məbləğdə dəyişiklik olduqda, Qrupun satınalma, müddətin uzadılması və ya xitam verməklə bağlı qiymətləndirməsini dəyişdikdə və ya yenilənmiş mahiyyətə sabit icarə ödənişlər olduqda əmsal və ya faizdə dəyişiklik nəticəsində gələcək icarə ödənişlərində dəyişiklik yaranarsa öhdəlik yenidən qiymətləndirilir.

İcarə öhdəliyi bu yolla yenidən qiymətləndirilərkən istifadə hüququ formasında olan aktivin balans dəyərinə düzəliş edilir və ya istifadə hüququ formasında olan aktivin balans dəyəri sıfıra endikdə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Qrup investisiya mülkiyyəti anlayışına cavab verməyən istifadə hüququ formasında olan aktivləri və icarə öhdəliklərini maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq olaraq "İstifadə hüququ formasında olan aktivlər" və "İcarə öhdəlikləri" bəndlərində tanıyır.

Qrup aşağı dəyərli aktivlər və qısamüddətli icarələr üzrə istifadə hüququ formasında olan aktivləri və icarə öhdəliklərini tanımamaq seçimi etmişdir. Qrup bu icarələrə aid icarə öhdəliklərini icarə müddəti boyu düzxətli metodla məsrəflərə silir.

(ii) Qrupun icarəyəverən olduğu icarələr

İcarə elementi olan müqavilə qüvvəyə mindikdə və ya modifikasiyaya uğradıqda Qrup müqavilə üzrə ödənişi hər icarə elementinin ayrıca götürülmüş nisbi qiymətinə uyğun bölüşdürür.

Qrup icarəyəverən kimi icarə müddəti başladıqda icarənin maliyyə və ya əməliyyat icarəsi olduğunu müəyyənləşdirir.

Hər icarəni təsnif etmək üçün Qrup icarə zamanı əlaqəli aktivə sahibkarlığa xas risk və mükafatların bütövlükdə ötürülməsini dəyərləndirir. Belə olduqda icarə maliyyə icarəsidir. Əks təqdirdə, əməliyyat icarəsidir. Bu dəyərləndirmə çərçivəsində Qrup bir sıra göstəriciləri nəzərə alır, məsələn, icarə aktivin iqtisadi istismar müddətinin böyük hissəsini əhatə etməsi.

1 yanvar 2019-cu il tarixinədək tətbiq olunan siyasət

1 yanvar 2019-cu ildən əvvəl bağlanmış müqavilələrin icarə müqaviləsi və ya icarə elementi olan müqavilə olub-olmadığını Qrup aşağıdakılara əsasən müəyyən edirdi:

- müqavilənin icrasının konkret bir aktivin və ya aktivlərin istifadəsindən asılı olması; və
- müqaviləyə istifadə hüququ formasında olan aktivin daxil olması. Aşağıdakı şərtlərdən biri yerinə yetirildikdə müqaviləyə istifadə hüququ olan aktiv daxil olmuş hesab edilirdi:
  - alıcı fəaliyyət nəticəsinin əhəmiyyətli hissəsini əldə etməklə və ya nəzarət etməklə yanaşı aktivin idarə etmək imkanına və ya hüququna malik olduqda;
  - alıcı fəaliyyət nəticəsinin əhəmiyyətli hissəsini əldə etməklə və ya nəzarət etməklə yanaşı aktivə fiziki çıxışa nəzarət etmək imkanına və ya hüququna malik olduqda; və ya
  - faktlar və şərait digər şəxslərin fəaliyyət nəticəsinin əhəmiyyətli hissəsini əldə edəcəyinə dair ehtimalın az olduğunu göstərdikdə və qiymət vahidi nə fəaliyyət nəticəsi vahidi üçün sabit olduqda, nə də fəaliyyət nəticəsi vahidinin cari bazar qiymətinə bərabər olduqda.

(iii) *Qrupun icarəçi olduğu icarələr*

MUBS 17-yə əsasən Qrupun maliyyə icarələri olmayıb.

Digər icarələr çərçivəsində saxlanılan aktivlər əməliyyat icarələri kimi təsnif olunur və Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatında tanınmırdı. Əməliyyat icarələri çərçivəsində edilən ödənişlər icarə müddəti boyu düzxətli metodla mənfəət və ya zərərdə tanınırdı. Əldə edilən icarə güzəştləri cəmi icarə xərclərinin ayrılmaz hissəsi olaraq icarə müddəti boyu tanınırdı.

(iv) *Qrupun icarəyəverən olduğu icarələr*

Qrup icarəyəverən kimi icarə müddətinin başladığı tarixdə onun maliyyə və ya əməliyyat icarəsi olub-olmadığını müəyyənləşdirirdi.

Hər icarəni təsnif etmək üçün Qrup icarə zamanı əlaqəli aktivə sahibkarlığa xas risk və mükafatların bütövlükdə ötürülməsini dəyərləndirirdi. Belə olduqda icarə maliyyə icarəsi sayılırdı. Əks təqdirdə, əməliyyat icarəsi sayılırdı. Bu dəyərləndirmə çərçivəsində Qrup bir sıra göstəriciləri nəzərə alırdı, məsələn, icarə aktivin iqtisadi istismar müddətinin böyük hissəsini əhatə etməsi.

(p) *Nizamnamə kapitalı*

Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir. Adi səhmlərin və səhm opsiyonların buraxılmasına bilavasitə aid edilə bilən xərclər vergi qoyma baxımından heç bir nəticə olmadan kapitaldan tutulma kimi uçota alınır.

Qrupun dividendləri elan edib ödəmək imkanları Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində müəyyən edilmiş qaydada tənzimlənir.

Adi səhmlərə aid olan dividendlər elan edildiyi müddətdə bölüşdürülməmiş mənfəətdə əks olunur.

(q) *Vergilər*

Mənfəət vergisi cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir. Mənfəət vergisi mənfəət və zərərdə tanınır, bu vergi sair məcmu gəlirlərlə və ya bilavasitə kapitalda qeydə alınan əməliyyatlarla bağlı olduqda isə, sair məcmu gəlirdə və ya bilavasitə kapitalda tanınır.

Cari vergi xərclərinə il üzrə vergilərə cəlb olunan gəlir üzrə gözlənilən ödənilməli vergilər və əvvəlki illər üçün ödənilməli vergilərdə hər hansı düzəlişlər daxildir. Həmin xərclər hesabat tarixində qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müəyyənləşdirilir.

Təxirə salınmış vergi maliyyə hesabatlılığı məqsədləri üçün istifadə olunan aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyərləri ilə vergi qoyma məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğləri arasında olan müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri nə uçot, nə də vergilərə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərməyən aktiv və ya öhdəliklərin ilkin tanınması üzrə müvəqqəti fərqlər üçün uçota alınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərinin müəyyənləşdirilməsi hesabat dövrünün sonuna Qrupun öz aktiv və öhdəliklərinin balans dəyərini bərpa etməyi gözlədiyi formaya əsaslanan vergi nəticələrini əks etdirir. Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş qanunlara uyğun olaraq, müvəqqəti fərqlərə onlar ləğv ediləcəyi zaman tətbiq ediləcək gözlənilən vergi dərəcələri əsasında müəyyən olunur.

Müvəqqəti fərqlərin, istifadə edilməmiş vergi zərərləri və kreditlərin əvəzini ödəyə biləcək gələcək vergi tutula bilən gəlirlərin mövcud olacağı ehtimal olunduqda, istifadə edilməmiş vergi zərərləri, istifadə edilməmiş vergi kreditləri və tutulan müvəqqəti fərqlər üçün təxirə salınmış vergi aktivləri uçota alınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əlaqəli vergi gəlirlərinin reallaşdırılması artıq ehtimal olunmadıqda azaldılır.

(r) Müqayisəli məlumat

Qrup konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ilkin formasında bəzi başlıqların təqdimatını dəyişmişdir. Müqayisəli məlumat cari dövrdə təqdimatda bəzi dəyişikliklərə uyğunluq məqsədilə yenidən təsnif edilmişdir.

31 dekabr 2018-ci il tarixinə olan maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın təqdimatında əsas dəyişikliklərin təsiri aşağıdakı kimidir:

- “Bank və sair maliyyə institutlarından alınmalı məbləğlər” bəndi “Banklardan alınmalı məbləğlər” kimi təqdim edilmişdir.

31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın təqdimatında əsas dəyişikliklərin təsiri aşağıdakı kimidir:

- “Bank və sair maliyyə institutlarından alınmalı məbləğlər” bəndi “Banklardan alınmalı məbləğlər” kimi təqdim edilmişdir.

31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda heç bir dəyişiklik edilməmişdir.

(s) Qəbul edilmiş, lakin hələ tətbiq edilməmiş standartlar

Bir sıra yeni standartlar 1 yanvar 2019-cu il tarixindən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minmişdir və onların erkən tətbiqinə icazə verilir. Qrup hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarını tərtib edərkən yeni və ya təkmilləşdirilmiş standartları erkən tətbiq etməmişdir.

Aşağıdakı təkmilləşdirilmiş standartların və şərtlərin Qrupun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməyəcəyi gözlənilir:

- *MHBS-larının konseptual əsaslarına istinadların təkmilləşdirilməsi.*
- *Biznes anlayışı (MHBS 3-ə düzəliş).*
- *Əhəmiyyətlik anlayışı (MUBS 1 və MUBS 8-ə düzəlişlər)*
- *MHBS 17 “Sığorta müqavilələri”*

4 Xalis faiz gəliri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəliri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər	22,176	19,220
İnvestisiya qiymətli kağızları	163	211
Banklardan alınmalı məbləğlər	168	141
	22,507	19,572
Faiz xərci		
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	8,089	7,029
Sair bərc öhdəlikləri	3,428	3,608
Bank depozitləri və hesabları	285	250
İcarə öhdəlikləri	150	-
	11,952	10,887
	10,555	8,685

5 Haqq və komissiya gəlirləri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Hesablaşmalar	1,749	1,801
Plastik kart əməliyyatları	980	699
Nağd pul vəsaitlərinin çıxarılması	773	774
Zəmanətlər	647	649
Sair	82	84
	4,231	4,007

İcra öhdəlikləri və gəlirin tanınması siyasəti

Müştərilərlə müqavilələrdən gələn haqq və komissiya gəlirləri müştəri ilə müqavilədə müəyyən edilmiş təzminat əsasında ölçülür. Qrup gəliri xidmət üzərində nəzarət müştəriyə ötürüldükdən sonra tanınır. Növbəti cədvəldə müştərilərlə müqavilələr üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsinin təbiəti və zamanlaması, habelə əhəmiyyətli ödəniş müddətləri və əlaqəli gəlir tanınması siyasəti haqqında məlumat təqdim olunmuşdur:

Xidmət növü	Əhəmiyyətli ödəniş müddətləri daxil olmaqla icra öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi və müddəti	MHBS 15-ə əsasən gəlirin tanınması
Pərakəndə və korporativ bankçılıq xidməti	Qrup overdraft xidmətləri, xarici valyuta və kredit kartı əməliyyatları daxil olmaqla pərakəndə və korporativ müştərilərə bankçılıq xidmətləri göstərir. Qrup pərakəndə və korporativ müştərilər üçün qiymətləri illik əsasla ayrı-ayrı müəyyən edir. Qarşılıqlı mübadilə, xarici valyuta əməliyyatları və overdraftlara görə əməliyyat haqları əməliyyat baş verərkən müştəri hesabından çıxılır.	Əməliyyatlardan gələn gəlir əməliyyat baş verən zaman tanınır.

Qrup buraxdığı təminat məktublarına görə müştərilərdən komissiya haqları alır.	Müştəri müəssisə fəaliyyət göstərən zaman müəssisənin göstərdiyi fəaliyyəti eyni zamanda həm əldə edib, həm də istifadə etdiyi üçün Bank gəliri davamlı olaraq tanılır.
--	---

6 Haqq və komissiya xərcləri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Hesablaşmalar	394	370
Nağd pul vəsaitlərinin çıxarılması	90	140
Sair	15	6
	499	516

7 Dəyərsizləşmə üzrə bərpa

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Müştərilərə verilmiş dəyərsizləşmiş kreditlərin bərpası	656	1,384
Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə (xərc) bərpa	(491)	(346)
	165	1,038

8 İşçi heyəti xərcləri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
İşçilərin əmək haqları	7,568	6,151
Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər	1,219	1,353
	8,787	7,504

9 Sair ümumi inzibati xərclər

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Amortizasiya xərcləri	1,326	1,348
Çek və digər dəyərli əşyalarla bağlı xərclər	778	637
Peşəkar xidmət haqları	575	427
İstifadə hüququ formasında olan aktivlərin amortizasiya xərcləri	536	-
İcarə xərcləri (2018: kirayə haqqı)	462	866
Mühafizə xidməti xərcləri	411	354
Rabitə xərcləri	361	292
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	353	384
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna ödənilən haqlar	350	346
Üzvlük haqqı	312	351
Reklam xərcləri	138	156
Kommunal xərclər	123	127
Təmir və texniki xidmət xərcləri	96	85
Sair əməliyyat xərcləri	570	376
	6,391	5,749

10 Mənfəət vergisi xərci

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Müvəqqəti fərqlərin yaranması və bərpası səbəbindən təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərində dəyişikliklər	638	(544)
Əvvəllər tanınmamış vergi zərərlərinin tanınması	(638)	-
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	-	544
Cəmi mənfəət vergisi xərcləri	-	-

2019-cu ildə cari və təxirə salınmış vergi üçün müvafiq vergi dərəcəsi 20% (2018: 20%) təşkil edir.

31 dekabr tarixində tamamlanan illər üzrə effektiv vergi dərəcəsinin üzləşdirilməsi:

	2019 AZN'000	%	2018 AZN'000	%
Mənfəət vergisindən əvvəlki gəlir	3,033		2,500	
Cari vergi dərəcəsi ilə mənfəət vergisi	607	20.0	500	20.0
Əvvəllər tanınmamış vergi zərərlərinin tanınması	(638)	(21.0)		
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	-	-	(544)	(21.8)
Gəlirdən çıxılmayan xərclər	31	1.0	44	1.8
Cəmi mənfəət vergisi xərcləri	-	-	-	-

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri

Maliyyə hesabatlığı məqsədləri üçün aktivlərin və öhdəliklərin balans məbləğləri ilə vergi qoyma məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğlər arasındakı müvəqqəti fərqlər nəticəsində 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə xalis təxirə salınmış vergi aktivləri yaranmışdır. Bu təxirə salınmış vergi aktivləri 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərində tamamlanan illər üzrə hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınmır. Gələcək vergi güzəştləri yalnız o zaman realizasiya olunacaq ki, istifadə olunmayan vergi zərərlərinin istifadə oluna biləcəyi mənfəət mövcud olsun və qanun və qaydalarda Qrupun gələcək dövrlərdə tutulmalar iddia etmək qabiliyyətinə mənfi təsir edən dəyişiklik baş verməsin. Bu gələcək vergi güzəştləri onların realizasiyası ilə bağlı qeyri-müəyyənliklərlə əlaqədar olaraq tanınmır. Qrup 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixində tamamlanan illər üzrə mənfəət vergisi xərcləri tanınmamışdır.

Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər cari vergi qanunvericiliyinə əsasən qüvvədən düşür. Növbəti dövrə keçirilən vergi zərəri 5 il ərzində qüvvədən düşür (2021-2023).

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərində tamamlanan illərdə müvəqqəti fərqlərdə dəyişikliklər aşağıdakı kimi təqdim olunur:

2019 AZN'000	Mənfəət və ya zərərdə tanınmış		
	1 yanvar 2019		31 dekabr 2019
Növbəti dövrə keçirilən vergi zərəri	5,303	(1,128)	4,175
Müştərilərə verilmiş kreditlər	82	959	1,041
Sair maliyyə aktivləri	-	44	44
İstifadə hüququ formasında olan aktivlər	-	30	30
Sair öhdəliklər	(17)	44	27
Banklardan alınmalı məbləğlər	-	20	20
Qeyri-maddi aktivlər	5	3	8
Sair aktivlər	-	(60)	(60)
Sair bərc öhdəlikləri	-	(170)	(170)
Əmlak və avadanlıq	(1,903)	(380)	(2,283)
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(3,470)	638	(2,832)
	-	-	-

2018 AZN'000	Mənfəət və ya zərərdə tanınmış		
	1 yanvar 2018		31 dekabr 2018
Növbəti dövrə keçirilən vergi zərəri	4,509	794	5,303
Müştərilərə verilmiş kreditlər	28	54	82
Qeyri-maddi aktivlər	3	2	5
Sair öhdəliklər	(17)	-	(17)
Əmlak və avadanlıq	(1,597)	(306)	(1,903)
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(2,926)	(544)	(3,470)
	-	-	-

11 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Pul vəsaitləri	10,543	13,178
ARMB-də müxbir hesablar	4,243	-
Digər banklarda müxbir hesablar		
- reytingi A- dan A+dək	3,326	-
- reytingi BBB- dən BBB+dək	2,350	1,030
- reytingi BB- dən BB+ dək	-	57
- reytingi B- dən B+ dək	434	1,141
- reytingi CCC- dən CCC+dək	58	-
- reytingtsiz	600	144
Digər banklarda cəmi müxbir hesablar	6,768	2,372
ARMB-da müddətli depozitlər	-	4,705
	21,554	20,255

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri dəyərsizləşməyib və ya vaxtı keçməyib. Qrup digər banklardakı nostro hesabları əldə olan "Moody's", "S&P" və "Fitch" reytingləri arasında ən aşağı olan "Fitch" reytingi ekvivalentləri ilə təqdim etmişdir.

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə Qrupun qalıqları kapitalının 10%-ni keçən bank olmamışdır.

31 dekabr 2019 və 31 dekabr 2018-ci il tarixlərinə bütün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri 1-ci Mərhələ dədir və onların gözlənilən kredit zərərləri əhəmiyyətli olmamışdır.

12 Banklardan alınmalı məbləğlər

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	871	772
ARMB-də müxbir hesablar	-	17,102
Digər banklarda kreditlər və depozitlər		
- reytingi A- dan A+dək	381	-
- reytingi BBB- dən BBB+ dək	51	51
- reytingi B- dən B+ dək	13,123	4,463
- reytingi CCC- dən CCC+ dək	-	-
- reytingsiz	3	4,286
Digər bankların cəmi kreditləri və depozitləri	13,558	8,800
Zərər üzrə ehtiyat	(146)	-
Banklardan alınmalı xalis məbləğlər	14,283	26,674

31 dekabr 2019-cu il tarixinə ARMB-də banklardan alınmalı məbləğlərə daxil olan sıfır AZN məbləğində müxbir hesab dondurulmuşdur (2018: 17,102 min manat).

Qrup digər banklara verilən kreditləri və yatırılan depozitləri əldə olan "Moody's", "S&P" və "Fitch" reytingləri arasında ən aşağı olan "Fitch" reytingi ekvivalentləri ilə təqdim etmişdir.

Zərər üzrə ehtiyat

2019-cu il ərzində banklardan alınmalı vəsaitlərdə zərər üzrə ehtiyata təsir göstərəcək dəyişiklik olmamışdır. Aşağıdakı cədvəllərdə banklardan alınmalı vəsaitlərin zərər üzrə ehtiyatının ilkin və yekun qalıqları üzləşdirilir.

AZN'000	2019		2018	
	Mərhələ 1	Cəmi	Mərhələ 1	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri				
1 yanvar tarixinə qalıq	-	-	-	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	146	146	-	-
31 dekabr tarixinə qalıq	146	146	-	-

Banklardan alınmalı məbləğlərin təmərəküzləşməsi

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Qrup cəmi qalıqları kapitalının 10%-ni keçən bir bank olmuşdur (2018: bir). Bu balansların ümumi dəyəri 31 dekabr 2019-cu il tarixinə 8,539 min manat (2018: 17,874 min manat) olmuşdur.

ARMB-də saxlanılan məcburi ehtiyat

Məcburi ehtiyat depoziti ARMB-nın normativlərinə əsasən hesablanan faizsiz depozitdir və onun istifadəsi məhdudlaşdırılmışdır. Ehtiyatlar ARMB-nın normativlərinə əsasən ölçülür və manat və xarici valyuta ilə ifadə olunmuş orta müştəri hesablarının müvafiq olaraq 0.5% və 1%-nə (2018: 0.5% və 1%) bərabərdir.

13 Investisiya qiymətli kağızları

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən investisiya qiymətli kağızları	3,372	3,383
Cəmi investisiya qiymətli kağızları	3,372	3,383

31 dekabr 2019-cu il tarixinə borc qiymətli kağızları Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin istiqrazlarından ibarət olmuşdur. ARDNŞ istiqrazları hər kvartalda ödənilməli 5% illik faiz dərəcəsinə malik olub müddəti oktyabr 2021-ci il tarixinədək, hər birinin nominal dəyəri 1,008 ABŞ dolları olmaqla 1,876 saydadır.

ARDNŞ istiqrazlarının 2,476 min manatı 19-cu qeydə daxil edilmiş korporativ müştərilərlə repo sövdələşmələri çərçivəsində girov qoyulmuşdur.

31 dekabr 2019 və 31 dekabr 2018-ci il tarixlərinədək bütün investisiya qiymətli kağızlar üzrə qalıqlar 1-ci Mərhələ-dədir və onların gözlənilən kredit zərərləri əhəmiyyətli deyildir.

Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən investisiya qiymətli kağızları

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Korporativ istiqrazlar		
- reytingi AAA- dan AAA+ dək	68	2,533
- reytingi BB- dən BB+ dək	3,304	-
- reytingsiz	-	850
Cəmi investisiya qiymətli kağızları	3,372	3,383

Qrup investisiya qiymətli kağızlarını əldə olan "Moody's", "S&P" və "Fitch" reytingləri arasında ən aşağı olan "Fitch" reytingi ekvivalentləri ilə təqdim etmişdir.

14 Müştərilərə verilmiş kreditlər

	2019 AZN'000	Cəmi ümumi kreditlərin %-i	2018 AZN'000	Cəmi ümumi kreditlərin %-i
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər				
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər	64,950	27%	54,397	26%
Cəmi korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər	64,950		54,397	
Pərakəndə müştəri kreditləri				
İpoteka kreditləri	148,781	62%	118,933	56%
Sahibkar kreditləri	17,065	7%	20,954	10%
İstehlak kreditləri	8,610	4%	15,633	7%
Kredit kartları	935	0%	871	0%
Avtomobil kreditləri	790	0%	938	1%
Cəmi pərakəndə müştəri kreditləri	176,181		157,329	
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	241,131		211,726	
Zərər üzrə ehtiyat	(15,287)		(19,259)	
Xalis müştərilərə verilmiş kreditlər	225,844		192,467	

(a) Zərər üzrə ehtiyat

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər ehtiyatının ilkin və yekun balansları üzləşdirilmişdir:

AZN'000	2019					2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə *									
1 yanvar tarixinə qalıq	1,774	498	16,987	-	19,259	740	57	17,171	17,968
1-ci Mərhələyə keçid	238	(2)	(236)	-	-	2,491	(8)	(2,483)	-
2-ci Mərhələyə keçid	(549)	678	(129)	-	-	(452)	1,024	(572)	-
3-cü Mərhələyə keçid	-	(506)	506	-	-	-	(454)	454	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis təkrar ölçülməsi	(677)	(397)	(1,916)	-	(2,990)	(1,710)	(121)	(258)	(2,089)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	2,074	172	88	-	2,334	705	-	-	705
Tanınması dayandırılmış maliyyə aktivləri	-	-	(2,587)	-	(2,587)	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	(1,994)	-	(1,994)	-	-	(80)	(80)
GKZ-nin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	1,265	-	1,265	-	-	2,755	2,755
31 dekabr tarixinə qalıq	2,860	443	11,984	-	15,287	1,774	498	16,987	19,259

AZN'000	2019					2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə - korporativ kreditlər*									
1 yanvar tarixinə qalıq	393	1	1,205	-	1,599	480	-	266	746
1-ci Mərhələyə keçid	-	-	-	-	-	97	-	(97)	-
2-ci Mərhələyə keçid	(37)	37	-	-	-	(70)	70	-	-
3-cü Mərhələyə keçid	-	(1)	1	-	-	-	(68)	68	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis təkrar ölçülməsi	38	90	(413)	-	(285)	(378)	(1)	904	525
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	913	109	-	-	1,022	264	-	-	264
Silinmələr	-	-	-	-	-	-	-	(80)	(80)
GKZ-nin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	39	-	39	-	-	144	144
31 dekabr tarixinə qalıq	1,307	236	832	-	2,375	393	1	1,205	19,259

AZN'000	2019					2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə - İpoteka kreditləri*									
1 yanvar tarixinə qalıq	988	484	2,190	-	3,662	140	15	3,349	3,504
1-ci Mərhələyə keçid	224	(1)	(223)	-	-	1,987	(7)	(1,980)	-
2-ci Mərhələyə keçid	(426)	548	(122)	-	-	(307)	879	(572)	-
3-cü Mərhələyə keçid	-	(429)	429	-	-	-	(313)	313	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis təkrar ölçülməsi	(525)	(487)	308	-	(704)	(1,140)	(90)	821	(455)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	356	63	88	-	507	308	-	-	308
Tanınması dayandırılmış maliyyə aktivləri	-	-	(6)	-	(6)	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	(66)	-	(66)	-	-	-	-
GKZ-nin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	204	-	204	-	-	259	259
31 dekabr tarixinə qalıq	617	178	2,802	-	3,597	988	484	2,190	3,662

AZN'000	2019					2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə - Sahibkar kreditləri*									
1 yanvar tarixinə qalıq	46	-	9,845	-	9,891	76	3	9,498	9,577
1-ci Mərhələyə keçid	8	-	(8)	-	-	35	-	(35)	-
2-ci Mərhələyə keçid	(29)	34	(5)	-	-	(31)	31	-	-
3-cü Mərhələyə keçid	-	(29)	29	-	-	-	(34)	34	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis təkrar ölçülməsi	147	6	(1,567)	-	(1,414)	(103)	-	(1,397)	(1,500)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	677	-	-	-	677	69	-	-	69
Tanınması dayandırılmış maliyyə aktivləri	-	-	(1,718)	-	(1,718)	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	(1,464)	-	(1,464)	-	-	-	-
GKZ-nin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	709	-	709	-	-	1,745	1,745
31 dekabr tarixinə qalıq	849	11	5,821	-	6,681	46	-	9,845	9,891

Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlər

AZN'000	2019					2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə - İstehlak kreditləri*									
1 yanvar tarixinə qalıq	346	13	2,624	-	2,983	40	39	2,661	2,740
1-ci Mərhələyə keçid	6	(1)	(5)	-	-	345	(1)	(344)	-
2-ci Mərhələyə keçid	(57)	59	(2)	-	-	(44)	44	-	-
3-cü Mərhələyə keçid	-	(47)	47	-	-	-	(39)	39	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis təkrar ölçülməsi	(337)	(6)	(85)	-	(428)	(59)	(30)	(190)	(279)
Alınmış və ya yaradılmış yeni maliyyə aktivləri	128	-	-	-	128	64	-	-	64
Tanınması dayandırılmış maliyyə aktivləri	-	-	(861)	-	(861)	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	(384)	-	(384)	-	-	-	-
GKZ-nin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	209	-	209	-	-	458	458
31 dekabr tarixinə qalıq	86	18	1,543	-	1,647	346	13	2,624	2,983

AZN'000	2019					2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə - Avtomobil kreditləri*									
1 yanvar tarixinə qalıq	-	-	765	-	765	3	-	959	962
1-ci mərhələyə keçid	-	-	-	-	-	27	-	(27)	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis təkrar ölçülməsi	1	-	(77)	-	(76)	(30)	-	(256)	(286)
Tanınması dayandırılmış maliyyə aktivləri	-	-	(2)	-	(2)	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	(14)	-	(14)	-	-	-	-
GKZ-nin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	73	-	73	-	-	89	89
31 dekabr tarixinə qalıq	1	-	745	-	746	-	-	765	765

AZN'000	2019					2018			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə -Kredit kartları*									
1 yanvar tarixinə qalıq	1	-	358	-	359	1	-	438	439
Zərər üzrə ehtiyatın xalis təkrar ölçülməsi	(1)	-	(82)	-	(83)	-	-	(140)	(140)
Silinmələr	-	-	(66)	-	(66)				
GKZ-nin cari dəyərinin diskont açılışı	-	-	31	-	31	-	-	60	60
31 dekabr tarixinə qalıq	-	-	241	-	241	1	-	358	359

*Bu cədvəllərdə zərər ehtiyatına kredit öhdəlikləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri də daxildir, belə ki, Qrup kredit öhdəlikləri üzrə gözlənilən kredit zərərlərini maliyyə alətlərinin gözlənilən kredit zərərlərindən ayrı müəyyən edə bilmir.

Dövr ərzində zərər ehtiyatında dəyişikliklərə səbəb olan maliyyə alətlərinin ümumi balans dəyərində əhəmiyyətli dəyişikliklər aşağıdakılar olmuşdur:

- 2019-cu il ərzində verilmiş 33,169 min manat korporativ kredit 12 aylıq zərər üzrə ehtiyatın 913 min manat artmasına səbəb olmuşdur. 2019-cu il ərzində borcalanların korporativ kreditlər üzrə ödədiyi 22,500 min manat xalis zərər üzrə ehtiyatı 285 min manat azaltmışdır.
- 2019-cu il ərzində verilmiş 58,362 min manat ipoteka kreditləri zərər üzrə ehtiyatın 356 min manat artmasına səbəb olmuşdur. 2019-cu il ərzində ipoteka kreditləri üzrə ödənilmiş 28,502 min manat 1-ci Mərhələ və 2-ci Mərhələ kreditlər üzrə xalis zərər üzrə ehtiyatın 1,012 min manat azalmasına səbəb olmuşdur.
- 2019-cu il ərzində verilmiş 9,753 min manat məbləğində sahibkarlıq kreditləri zərər üzrə ehtiyatı 677 min manat artırmışdır. 2019-cu il ərzində sahibkarlıq kreditləri üzrə ödənilmiş 11,207 min manat xalis zərər üzrə ehtiyatın 1,414 min manat azalmasına səbəb olmuşdur.
- 2019-cu il ərzində prezidentin 28 fevral 2019-cu il tarixli fərmanına əsasən, xarici valyutada ifadə olunan kredit qalıqlarına devalvasiyanın təsirinə görə təzminat olaraq 1,470 min manat kredit birbaşa dövlət tərəfindən ödənilmişdir (bunun 1,340 min manatı sahibkarlıq kreditlərinə aiddir) (bax: 20-ci qeyd). Əhəmiyyətli modifikasiyanın nəticəsi olaraq, bu kreditlər üzrə hesablanmış ümumi dəyəri 501 min manat olan faiz qalığı silinmiş, ümumi balans dəyəri 2,845 min manat olan əsas məbləğin tanınması dayandırılmış, nəticədə zərər üzrə ehtiyat 2,587 min manat azalmışdır. Restrukturizasiya nəticəsində Qrup 117 min manat dəyərində alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş (POCI) maliyyə aktivləri və tanınmanın dayandırılması üzrə 48 min manat zərər tanıdı (bax: 20-ci qeyd).

Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlər

Aşağıdakı cədvəllərdə 31 dekabr 2019 və 31 dekabr 2018-ci il tarixlərinə müştərilərə verilmiş amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanmış kreditlərin kredit keyfiyyəti haqqında məlumat təqdim olunmuşdur. Əksi qeyd edilmədiyi təqdirdə, cədvəldə təqdim olunan məbləğlər ümumi balans dəyərini göstərir. 1-ci mərhələ, 2-ci mərhələ və 3-cü mərhələnin izahı 3(e)(iv) sayılı qeyddə verilmişdir.

AZN'000	31 dekabr 2019				
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – Korporativ kreditlər					
Vaxtı keçməmiş	57,784	-	157	-	57,941
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	1,668	-	-	-	1,668
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	3,531	57	-	3,588
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	425	-	425
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	194	-	194
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	1,134	-	1,134
	59,452	3,531	1,967	-	64,950
Zərər üzrə ehtiyat	(1,307)	(236)	(832)	-	(2,375)
Balans dəyəri	58,145	3,295	1,135	-	62,575

AZN'000	31 dekabr 2018				
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – Korporativ kreditlər					
Vaxtı keçməmiş	47,749	-	186	-	47,935
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	838	-	431	-	1,269
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	544	48	-	592
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	378	-	378
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	1,222	-	1,222
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	3,001	-	3,001
	48,587	544	5,266	-	54,397
Zərər üzrə ehtiyat	(393)	(1)	(1,205)	-	(1,599)
Balans dəyəri	48,194	543	4,061	-	52,798

AZN'000	31 dekabr 2019				
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – İpoteka kreditləri					
Vaxtı keçməmiş	139,519	609	1,373	-	141,501
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	1,886	68	475	-	2,429
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	1,038	268	-	1,306
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	560	-	560
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	705	-	705
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	2,280	-	2,280
	141,405	1,715	5,661	-	148,781
Zərər üzrə ehtiyat	(617)	(178)	(2,802)	-	(3,597)
Balans dəyəri	140,788	1,537	2,859	-	145,184

AZN'000

31 dekabr 2018

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – İpoteka kreditləri					
Vaxtı keçməmiş	105,619	1,378	2,712	-	109,709
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	2,299	104	2,782	-	5,185
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	630	332	-	962
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	301	-	301
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	771	-	771
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	2,005	-	2,005
	107,918	2,112	8,903	-	118,933
Zərər üzrə ehtiyat	(988)	(484)	(2,190)	-	(3,662)
Balans dəyəri	106,930	1,628	6,713	-	115,271

AZN'000

31 dekabr 2019

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – Sahibkar kreditləri					
Vaxtı keçməmiş	9,411	56	81	53	9,601
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	550	-	16	12	578
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	68	14	9	91
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	45	5	50
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	47	-	47
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	6,698	-	6,698
	9,961	124	6,901	79	17,065
Zərər üzrə ehtiyat	(849)	(11)	(5,821)	-	(6,681)
Balans dəyəri	9,112	113	1,080	79	10,384

AZN'000

31 dekabr 2018

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – Sahibkar kreditləri					
Vaxtı keçməmiş	9,530	-	90	-	9,620
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	27	-	54	-	81
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	41	200	-	241
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	76	-	76
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	121	-	121
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	10,815	-	10,815
	9,557	41	11,357	-	20,954
Zərər üzrə ehtiyat	(46)	-	(9,845)	-	(9,891)
Balans dəyəri	9,511	41	1,512	-	11,063

AZN'000

31 dekabr 2019

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – İstehlak kreditləri</i>					
Vaxtı keçməmiş	6,778	6	22	27	6,833
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	160	-	2	5	167
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	43	38	4	85
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	45	2	47
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	70	-	70
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	1,408	-	1,408
	6,938	49	1,585	38	8,610
Zərər üzrə ehtiyat	(86)	(18)	(1,543)	-	(1,647)
Balans dəyəri	6,852	31	42	38	6,963

AZN'000

31 dekabr 2018

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – İstehlak kreditləri</i>					
Vaxtı keçməmiş	12,126	6	30	-	12,162
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	256	-	5	-	261
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	1	64	20	-	85
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	65	-	65
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	341	-	341
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	2,719	-	2,719
	12,383	70	3,178	-	15,633
Zərər üzrə ehtiyat	(346)	(13)	(2,624)	-	(2,983)
Balans dəyəri	12,037	57	554	-	12,650

AZN'000

31 dekabr 2019

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – Avtomobil kreditləri</i>					
Vaxtı keçməmiş	40	-	-	-	40
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	-	-	-	-	-
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	-	-	-	-
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	22	-	22
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	-	-	-
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	728	-	728
	40	-	750	-	790
Zərər üzrə ehtiyat	(1)	-	(745)	-	(746)
Balans dəyəri	39	-	5	-	44

AZN'000

31 dekabr 2018

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – Avtomobil kreditləri					
Vaxtı keçməmiş	101	-	-	-	101
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	53	-	-	-	53
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	-	5	-	5
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	11	-	11
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	6	-	6
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	762	-	762
	154	-	784	-	938
Zərər üzrə ehtiyat	-	-	(765)	-	(765)
Balans dəyəri	154	-	19	-	173

AZN'000

31 dekabr 2019

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – Kredit kartları					
Vaxtı keçməmiş	677	3	-	-	680
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	3	-	-	-	3
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	-	-	-	-
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	13	-	13
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	-	-	-
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	239	-	239
	680	3	252	-	935
Zərər üzrə ehtiyat	-	-	(241)	-	(241)
Balans dəyəri	680	3	11	-	694

AZN'000

31 dekabr 2018

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	POCI	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərdə – Kredit kartları					
Vaxtı keçməmiş	445	-	-	-	445
Vaxtı 30 gündən az keçmiş	71	-	-	-	71
Vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	9	-	-	9
Vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	-	13	-	13
Vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	-	-	-	-
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	333	-	333
	516	9	346	-	871
Zərər üzrə ehtiyat	(1)	-	(358)	-	(359)
Balans dəyəri	515	9	(12)	-	512

Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlər

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə müştərilərə verilmiş dəyərsizləşmiş kreditlər və mümkün zərərləri qarşılamaq üçün saxlanılan əlaqədar girov haqqında məlumat təqdim olunmuşdur:

AZN'000	Ümumi balans dəyəri	Zərər üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Saxlanılan girovun ədalətli dəyəri			Cəmi
				Pul vəsaitləri və depozitlər	Daşınmaz əmlak	Nəqliyyat vasitələri	
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər							
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər	1,967	(832)	1,135	-	957	-	957
Pərakəndə müştəri kreditləri							
İpoteka kreditləri	5,661	(2,802)	2,859	-	2,821	-	2,821
Sahibkar kreditləri	6,901	(5,821)	1,080	-	858	-	858
İstehlak kreditləri	1,585	(1,543)	42	10	-	-	10
Avtomobil kreditləri	750	(745)	5	-	-	2	2
Kredit kartları	252	(241)	11	13	-	-	13
Cəmi müştərilərə verilmiş dəyərsizləşmiş kreditlər	17,116	(11,984)	5,132	23	4,636	2	4,661

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə müştərilərə verilmiş dəyərsizləşmiş kreditlər və mümkün zərərləri qarşılamaq üçün saxlanılan əlaqədar girov haqqında məlumat təqdim olunmuşdur:

AZN'000	Ümumi balans dəyəri	Zərər üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Saxlanılan girovun ədalətli dəyəri			Cəmi
				Pul vəsaitləri və depozitlər	Daşınmaz əmlak	Nəqliyyat vasitələri	
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər							
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər	5,266	(1,205)	4,061	-	4,049	-	4,049
Pərakəndə müştəri kreditləri							
İpoteka kreditləri	8,903	(2,190)	6,713	-	5,276	-	5,276
Sahibkar kreditləri	11,357	(9,845)	1,512	-	1,049	-	1,049
İstehlak kreditləri	3,178	(2,624)	554	23	-	3	26
Avtomobil kreditləri	784	(765)	19	-	-	19	19
Kredit kartları	346	(358)	(12)	-	-	-	-
Cəmi müştərilərə verilmiş dəyərsizləşmiş kreditlər	29,834	(16,987)	12,847	23	10,374	22	10,419

Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlər

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə dəyərsizləşmə çıxılmaqla müştərilərə verilmiş təminatlı kreditlər üzrə məlumat girov növlərinə görə təqdim edilmişdir:

AZN'000	Ümumi balans dəyəri	Zərər üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Pul vəsaitləri və depozitlər	Saxlanılan girovun ədalətli dəyəri				
					Daşınmaz əmlak	Qiymətli metallar	Avadanlıq	Avto-nəqliyyat	Cəmi
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər									
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər	64,950	(2,375)	62,575	14,363	26,885	-	1,039	-	42,287
Pərəkəndə müştəri kreditləri									
İpoteka kreditləri	148,781	(3,597)	145,184	-	135,852	2	-	-	135,854
Sahibkar kreditləri	17,065	(6,681)	10,384	-	4,799	1	291	-	5,091
İstehlak kreditləri	8,610	(1,647)	6,963	1,364	933	1,497	-	-	3,794
Avtomobil kreditləri	790	(746)	44	-	-	-	42	-	42
Kredit kartları	935	(241)	694	601	-	-	-	-	601
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	241,131	(15,287)	225,844	16,328	168,469	1,500	1,372	-	187,669

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə dəyərsizləşmə çıxılmaqla müştərilərə verilmiş təminatlı kreditlər üzrə məlumat girov növlərinə görə təqdim edilmişdir:

AZN'000	Ümumi balans dəyəri	Zərər üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Pul vəsaitləri və depozitlər	Saxlanılan girovun ədalətli dəyəri				
					Daşınmaz əmlak	Qiymətli metallar	Avadanlıq	Avtonəqliyyat	Cəmi
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər									
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər	54,397	(1,599)	52,798	14,185	17,404	-	1,358	-	32,947
Pərəkəndə müştəri kreditləri									
İpoteka kreditləri	118,933	(3,662)	115,271	683	103,540	1	-	-	104,224
Sahibkar kreditləri	20,954	(9,891)	11,063	-	6,460	-	126	-	6,586
İstehlak kreditləri	15,633	(2,983)	12,650	7,736	288	1,066	-	5	9,095
Avtomobil kreditləri	938	(765)	173	-	51	-	-	121	172
Kredit kartları	871	(359)	512	153	139	16	-	-	308
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	211,726	(19,259)	192,467	22,757	127,882	1,083	1,484	126	153,332

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bank nağd pulla təmin edildiyi üçün zərər ehtiyatı tanınmayan 16,328 min manat (31 dekabr 2018: 22,757 min manat) məbləğində kreditlərə (korporativ, istehlak, ipoteka, kredit kartları) sahib idi. Hesabat dövründə Bankın girov siyasətində heç bir dəyişiklik baş verməmişdir.

Balansa alınmış girov

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il ərzində Bank müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə girovları əldə etməklə 949 min manat (2018: 601 min manat) xalis balans dəyərinə malik müəyyən aktivləri balansa almış və onları satış üçün saxlanılan aktivlər kimi tanımışdır. Bankın siyasəti bu aktivləri mümkün qədər tez satmaqdan ibarətdir. Satış üçün saxlanılan aktivlər daşınmaz əmlak və

sair aktivlərdən ibarətdir. 17-ci qeydə baxın.

(b) Əhəmiyyətli kredit riskləri

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın ümumi kredit qalığı 1,000 min manatdan artıq olan iyirmi bir borcalanı və ya əlaqəli borcalanlar qrupu (31 dekabr 2018: on doqquz borcalan) olmuşdur. Bu qalıqların 31 dekabr 2019-cu il tarixinə ümumi dəyəri 62,458 min manat və ya müştərilərə verilmiş cəmi kreditlərin 26%-ni (31 dekabr 2018: 55,409 min manat və ya 26%) təşkil etmişdir.

(c) Kreditlərin ödəniş müddəti

Kredit portfelinin ödəniş müddəti haqqında məlumat 24-cü qeyddə təqdim olunur. Həmin məlumatda hesabat tarixindən kreditlərin müqavilə üzrə ödəniş tarixinədək qalmış müddətlər əks olunur.

15 İntestisiya mülkiyyəti

İntestisiya mülkiyyəti Qrupun 4 mərtəbəli, 2,046 kv.m ümumi sahəyə malik baş ofisindən ibarətdir. Qrup icarə gəlirlərini toplamaq üçün qeyd edilən mülkiyyəti icarə müqavilələri əsasında icarəyə vermək məqsədilə investisiya mülkiyyətinə köçürmüşdür.

Aşağıdakı cədvəldə dövrün əvvəlinə və sonuna investisiya mülkiyyətinin balans dəyərinin üzvləşdirilməsi təqdim olunur:

AZN'000	<u>İntestisiya mülkiyyəti</u>
İlkin dəyər	
1 yanvar 2018-ci il tarixinə qalıq	14,056
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	14,056
Depreciation	
1 yanvar 2018-ci il tarixinə qalıq	(482)
Depreciation charge	(198)
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	(680)
Balans dəyəri	
31 dekabr 2018-ci il tarixində	13,376
İlkin dəyər	
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	14,056
Əlavələr	25
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	14,081
Amortizasiya	
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	(680)
Depreciation charge	(198)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	(878)
Balans dəyəri	
31 dekabr 2019-cu il tarixində	13,203

31 dekabr 2019-cu il tarixinə investisiya mülkiyyəti ilkin dəyərində qeydə alınmışdır. Rəhbərlik hesab edir ki, investisiya mülkiyyətinin 31 dekabr 2019-cu il tarixinə ədalətli dəyəri onun balans dəyərinə təqribən uyğun olmuşdur. Qrupun investisiya mülkiyyətinin ədalətli dəyəri ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü səviyyəsinə daxil edilmişdir.

İntestisiya mülkiyyətindən yaranan icarə gəlirləri və birbaşa əməliyyat xərcləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

Bank "BTB" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən qeydlər

AZN'000	2019	2018
İcarə gəlirləri	248	304
Əmlakın icarəsindən yaranan xərclər	(203)	(202)
İnvestisiya mülkiyyətindən xalis gəlir	45	102

16 Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər

AZN'000	Binalar və torpaq	Kompüterlər və rabitə avadanlıqları	Mebel və avadanlıqlar	Nəqliyyat vasitələri	Cəmi bina və avadanlıqlar	Proqram təminatı	Cəmi əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər
İlkin dəyər							
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	50,728	1,041	4,088	1,757	57,614	605	58,219
Əlavələr	183	204	352	25	764	28	792
Silinmələr	-	(8)	(4)	(46)	(58)	(6)	(64)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	50,911	1,237	4,436	1,736	58,320	627	58,947
Amortizasiya							
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	(2,154)	(910)	(2,336)	(916)	(6,316)	(219)	(6,535)
İl üzrə amortizasiya	(488)	(68)	(367)	(150)	(1,073)	(55)	(1,128)
Silinmələr	1	7	4	30	42	-	42
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	(2,641)	(971)	(2,699)	(1,036)	(7,347)	(274)	(7,621)
Balans dəyəri							
31 dekabr 2019-cu il tarixində	48,270	266	1,737	700	50,973	353	51,326
AZN'000	Binalar və torpaq	Kompüterlər və rabitə avadanlıqları	Mebel və avadanlıqlar	Nəqliyyat vasitələri	Cəmi bina və avadanlıqlar	Proqram təminatı	Cəmi bina, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər
İlkin dəyər							
1 yanvar 2018-ci il tarixinə qalıq	50,723	916	3,957	1,422	57,018	483	57,501
Əlavələr	5	125	132	502	764	122	886
Silinmələr	-	-	(1)	(167)	(168)	-	(168)
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	50,728	1,041	4,088	1,757	57,614	605	58,219
Amortizasiya							
1 yanvar 2018-ci il tarixinə qalıq	(1,669)	(856)	(1,958)	(831)	(5,314)	(168)	(5,482)
İl üzrə amortizasiya	(485)	(54)	(378)	(182)	(1,099)	(51)	(1,150)
Silinmələr	-	-	-	97	97	-	97
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	(2,154)	(910)	(2,336)	(916)	(6,316)	(219)	(6,535)
Balans dəyəri							
31 dekabr 2018-ci il tarixində	48,574	131	1,752	841	51,298	386	51,684

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq 2,439 min manat və 2,174 min manat məbləğində tam amortizasiya olunmuş aktivlər bina və avadanlıqlara daxil edilmişdir.

Qrupa məxsus olan binalar və torpaq ilkin dəyərində tanınır.

17 Sair aktivlər

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Ödəniş sistemlərindən alınmalı məbləğlər	797	784
Kredit və debet kartları üzrə debitor borcları	233	239
Sair debitor borcları	30	32
Cəmi sair maliyyə aktivləri	1,060	1,055
Satış üçün saxlanılan aktivlər	1,128	601
Qabaqcadan ödənilmiş xərclər	452	164
Əmlak və avadanlıq üzrə qabaqcadan ödənişlər	277	126
Təxirə salınmış xərclər	38	20
Sair	43	50
Cəmi sair qeyri-maliyyə aktivləri	1,938	961
	2,998	2,016

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə Qrupun vaxtı keçmiş sair maliyyə aktivləri olmamışdır. Bütün digər maliyyə aktivləri 1-ci mərhələyə aiddir və 31 dekabr 2019 və 31 dekabr 2018-ci il tarixinə onların gözlənilən kredit zərəri əhəmiyyətli deyil. Qalan digər maliyyə aktivləri reytingsizdir.

2019-cu il ərzində Qrup ödəniş sistemi operatoru özünü müflis elan etdikdən sonra bu operator üzrə 219 min manat məbləğində debitor borcunu silmişdir.

Zərər üzrə ehtiyat

AZN'000	2019	
	Mərhələ 3	Cəmi
Sair aktivlər		
1 yanvar tarixinə qalıq	-	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	219	219
Silinmələr	(219)	(219)
31 dekabr tarixinə qalıq	-	-

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il ərzində Qrup müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə xalis balans dəyəri 949 min manat olan (2018: 601 min manat) girova əl qoymaqla müəyyən aktivlər əldə etmiş və onları satış üçün saxlanılan aktivlər kimi tanımışdır.

18 Bank depozitləri və hesabları

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Digər bankların yerləşdirmələri	5,526	5,526
Digər bankların müxbir hesabları və overnayt yerləşdirmələri	15	309
	5,541	5,835

Bank depozitləri və hesabları bankların müddətli yerləşdirmələrindən ibarətdir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalığı Qrupun kapitalın 10%-dən çox olan bir bank (2018: bir bank) olmuşdur. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə bu qalığın ümumi dəyəri 5,526 min manat (2018: 5,526 min manat) təşkil etmişdir.

19 Müştərilərin cari hesabları və depozitləri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Cari hesablar və tələb depozitləri		
- Fərdi müştərilər	13,697	11,775
- Korporativ müştərilər	33,918	20,077
Müddətli depozitlər		
- Fərdi müştərilər	88,063	91,676
- Korporativ müştərilər	7,986	4,711
Korporativ müştərilərlə repo sövdələşmələri üzrə borclar	2,357	-
	146,021	128,239

Qrupun 31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalığı kapitalın 10%-dən çox olan 1 müştərisi (2018: 4 müştəri) vardır. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə bu qalıqların ümumi dəyəri 12,991 min manat (2018: 31,177 min manat) təşkil edir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Qrup tərəfindən verilmiş kreditlər və uçota alınmamış kredit alətləri üzrə təminat kimi xidmət edən müştəri depozitləri 18,914 min manat (2018: 27,116 min manat) təşkil edir.

20 Sair borc öhdəlikləri

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Sair borc öhdəlikləri		
Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	101,251	90,272
Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığın İnkişafı Fondu	17,217	15,027
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	4,782	18,004
Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	2,024	-
Cəmi sair borc öhdəlikləri	125,274	123,303

Azərbaycan İpoteka Fondu

31 dekabr 2019-cu il tarixinə müddətli borc vəsaitlərinin 101,250 min manatı (2018: 90,272 min manat) fərdi müştərilərə uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının təşəbbüsü ilə həyata keçirilən proqram çərçivəsində Azərbaycan İpoteka Fondundan götürülmüş borc vəsaitlərini təşkil edir. Bu proqram çərçivəsində vəsaitlər Banka illik 1-4% faiz dərəcəsi ilə verilir və Bank öz növbəsində bu vəsaitləri illik 8% faiz dərəcəsindən çox olmamaq şərtilə müəyyən tələblərə cavab verən borcalanlara təqdim edir. Bu borc vəsaitlərinin müddəti fevral 2020 və dekabr 2049-cu ilədəkdir.

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fondu

31 dekabr 2018-ci il tarixinə müddətli borc vəsaitlərinin 17,217 min manatı (2018: 15,027 min manat) sahibkarlığın inkişafı üçün dəstək mexanizmini təkmilləşdirmək, qeyri-neft sektorunda yenilikçi texnologiyalara əsaslanan yeni istehsalat və emal müəssisələrini yaratmaq, ixracat əməliyyatlarının maliyyələşməsinə təmin etmək, daşınmaz əmlak sektoruna investisiyaları artırmaq və özəl sektorda fəaliyyət göstərən biznes vahidlərinin maliyyə ehtiyatlarına girişini artırmaq məqsədilə yaradılmış Sahibkarlığın İnkişafı Fondundan götürülmüş borc vəsaitlərini təşkil etmişdir. Sahibkarlığın İnkişafı Fondundan götürülən bütün borc vəsaitlərinin müddəti illik faiz dərəcəsi 1%-dir və Bank öz növbəsində bu vəsaitləri illik 6% faiz dərəcəsindən çox olmamaq şərtilə müəyyən tələblərə cavab verən borcalanlara təqdim edir. Bu borc vəsaitlərinin müddəti 2021-ci ilin iyul ayına və 2026-cı ilin aprel ayınadəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2019-cu il tarixinə müddətli borc öhdəliklərinin 3,001 min manatı (2018: 18,004 min

manat) Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından 3% illik faiz dərəcəsi ilə götürülmüş borc vəsaitlərini təşkil edir.

31 dekabr 2019-cü il tarixinə müddətli borc öhdəliklərinin 1,781 min manatı 2019-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 28 fevral 2019-cü il tarixində imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemlə kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Fərmanına əsasən ARMB-dən illik 0.1% dərəcə ilə 5 il müddətinə alınmış borc vəsaitlərinə aiddir. Bu aşağı faizli kreditlər ARMB tərəfindən problemlə kreditlərin restrukturizasiyası məqsədilə təmin edilmiş və ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyər də qiymətləndirilmişdir. Alınmış məbləğlə tanınmış ədalətli dəyər arasındakı 864 min manat məbləğində fərq dövlət subsidiyası olaraq tanınmışdır. Bu fərmana əsasən, Qrup müvafiq meyarlara cavab verən xalis balans dəyəri 171 min manat, ümumi dəyəri isə 2,845 min manat olan müştərilərə verilmiş kreditlərin müddətini 5 ilədək uzadaraq, illik faiz dərəcəsinə 1%-ə endirərək və valyutasını manata dəyişərək restrukturizasiya etmişdir. Qrup bu müştərilərə verilmiş kreditlərin əhəmiyyətli modifikasiyası zamanı tanınmanın dayandırılması üzrə 48 min manat zərər tanınmışdır (bax: 14-cü qeyd).

Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi

31 dekabr 2019-cü il tarixinə müddətli borc öhdəliklərinin 2,024 min manatı (2018: sıfır) kənd təsərrüfatı sənayesinin inkişafı üçün təsis edilmiş Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən alınmış borc vəsaitlərinə aiddir. Bu proqram çərçivəsində Banka illik faiz dərəcəsi 2% olan vəsaitlər təqdim edilir, Bank da öz növbəsində bu vəsaitləri illik faiz dərəcəsi 8%-dən çox olmamaq şərtlə müəyyən tələblərə cavab verən borcalanlara təqdim edir. Bu borc öhdəliklərinin müddəti 2022-ci ilin aprel ayı ilə 2026-cı ilin noyabr ayı arasında bitir.

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fondundan, Azərbaycan İpoteka və Kredit Zəmanət Fondundan və Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən alınan müddətli borc öhdəliklərinin diskont dərəcəsinə hesablayarkən Bank bu öhdəlikləri digər kommersiya kreditləri bazarından ayrı nəzərdən keçirir, belə ki, bu kreditlər Azərbaycandakı bütün banklara eyni şərtlər, məqsədlər, müddətlərlə verilmiş və eyni risk dərəcəsinə malikdir.

Maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan öhdəliklərin və pul vəsaitlərinin dəyişməsinin üzvləşdirilməsi

	2019		2018	
	Sair borc öhdəlikləri	İcarə öhdəlikləri	Sair borc Cəmi öhdəlikləri	
'AZN 000				
1 yanvar tarixində qalıq	123,303	1,475	124,778	108,516
Maliyyələşdirmə üzrə pul axınları ilə bağlı dəyişikliklər				
Sair borc öhdəliklərinin alınması	57,290	-	57,290	33,278
Sair borc öhdəliklərinin ödənilməsi	(54,438)	-	(54,438)	(28,486)
İcarə öhdəliklərinin ödənilməsi	-	(502)	(502)	
Maliyyələşdirmə üzrə pul axınları ilə bağlı cəmi dəyişikliklər	2,852	(502)	2,350	4,792
Ədalətli dəyər dəyişiklikləri	(864)	-	(864)	-
Digər dəyişikliklər				
İcarə əlavələri	-	813	813	
Faiz xərcləri	3,428	150	3,578	3,608
Ödənilmiş faiz	(3,445)	(150)	(3,595)	(3,550)
Likvidasiya edilmiş bankdan ipoteka kredit portfelinin köçürülməsi	-	-	-	9,937
Öhdəliklə bağlı cəmi digər dəyişikliklər	(17)	813	796	
31 dekabr tarixinə qalıq	125,274	1,786	127,060	123,303

21 Sair öhdəliklər

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Sair əməliyyatlar üzrə hesablaşma	349	506
Plastik kart əməliyyatları üzrə hesablaşma	213	294
Sair	277	136
Cəmi sair maliyyə öhdəlikləri	839	936
İşçilərin müavinətləri üzrə hesablaşma	302	-
Sair vergilər	151	157
Cəmi sair qeyri-maliyyə öhdəlikləri	453	157
	1,292	1,093

22 Nizamnamə kapitalı

Buraxılmış və dövriyyədə olan nizamnamə kapitalı 66,450 (31 dekabr 2018: 66,450) adi səhmdən ibarətdir. Hər bir səhmin nominal dəyəri 1,000 manat təşkil edir. 2019-cu ildə səhm (2018: 0) buraxılmamışdır.

Adi səhmdarların elan edilən dividendləri almaq və Qrupun illik və ümumi yığıncaqlarında hər bir səhmə görə bir səs vermək hüququ vardır.

23 Səhm üzrə gəlirlər

Səhm üzrə əsas və azaldılmış gəlir

31 dekabr 2019-cu il tarixinə səhm üzrə əsas gəlirlər hesablanarkən aşağıdakı şəkildə hesablanmış adi səhmlərə aid edilən 3,033 min manat mənfəət (2018: 2,500 min manat) və 66,450 (2018: 66,450) ödənilməli əsas səhmlərin orta çəkili sayı əsas götürülmüşdür.

	2019	2018
Adi səhmlərə aid edilən xalis mənfəət (AZN'000)	3,033	2,500
31 dekabrda tamamlanan il üzrə adi səhmlərin orta çəkili sayı	66,450	66,450
Səhm üzrə əsas və azaldılmış gəlirlər (AZN)	45.64	37.62

24 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət

Risklərin idarə edilməsi bank işinin əsasını təşkil edir və Qrup əməliyyatlarının əsas elementidir. Qrupun üzləşdiyi əsas risklər bazar riski, kredit riski və likvidlik riski ilə bağlıdır.

(a) Korporativ idarəçilik sistemi

Bank Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında açıq səhmdar cəmiyyəti kimi təsis olunmuşdur. Bankın ali idarəedici orqanı illik və ya fəvqəladə iclasları çağırılan Səhmdarların ümumi yığıncağıdır. Səhmdarların ümumi yığıncağı Qrupun əməliyyatları barədə strateji qərarlar verir.

Səhmdarların ümumi yığıncağı Müşahidə Şurasını seçir. Müşahidə Şurası Bankın əməliyyatlarına ümumi rəhbərlik səlahiyyətlərinə malikdir.

Azərbaycan qanunvericiliyi və Bankın nizamnaməsi müstəsna olaraq, Səhmdarların ümumi yığıncağı və Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq olunan qərarlar siyahısını müəyyən edir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Müşahidə Şurasına aşağıdakı şəxslər daxildir:

Rza Sadiq – Müşahidə Şurasının sədri

Əliş Tağıyev – Müşahidə Şurasının üzvü

İkram Hübətov – Müşahidə Şurasının üzvü

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il ərzində Müşahidə Şurasının tərkibində dəyişiklik aşağıdakı kimi olmuşdur:

Samir Qocayevin Müşahidə Şurasından istefası

2 dekabr 2019

29 yanvar 2020-ci il tarixində İkram Hübətov Müşahidə Şurasının üzvü təyin olunmuşdur.

Bankın ümumi fəaliyyətləri Bankın kollektiv icraedici orqanı tərəfindən idarə olunur. Səhmdarların ümumi yığıncağı İdarə Heyətini seçir. Bankın icraedici orqanı Səhmdarların ümumi yığıncağının və Bankın Müşahidə Şurasının verdiyi qərarların icrasına görə məsuliyyət daşıyır. Bankın icraedici orqanı Bankın Müşahidə Şurasına və Səhmdarların ümumi yığıncağına hesabat verir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə İdarə Heyətinə aşağıdakı şəxslər daxildir:

Emil Rzayev - İdarə Heyətinin sədri

Rüfət Abbasov - İdarə Heyətinin sədr müavini

Rövşən Fərhadzadə - İdarə Heyətinin üzvü

31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il ərzində İdarə Heyətinin tərkibində dəyişiklik aşağıdakı kimi olmuşdur:

Vüsal Şahverdiyevin İdarə Heyətindən istefası

6 dekabr 2019

Rövşən Fərhadzadənin İdarə Heyətinin sədr müavini təyin olunması

18 noyabr 2019

(b) Daxili nəzarət siyasəti və prosedurları

Müşahidə Şurası və İdarə Heyəti Qrupda əməliyyatların həcminə və xarakterinə uyğun olan daxili nəzarət sistemlərinin işlənilib hazırlanması, icrası və saxlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Daxili nəzarət sistemlərinin məqsədi aşağıdakıları təmin etməkdir:

- Risklərin düzgün və hərtərəfli qiymətləndirilməsi və idarə olunması
- Düzgün biznes, mühasibatlıq və maliyyə hesabatı funksiyaları, o cümlədən əməliyyatların düzgün təsdiqi, emalı və qeydə alınması
- Mühasibatlıq qeydlərinin, rəhbərlik məlumatının, normativ hesabatların tamlığı, dəqiqliyi və vaxtında hazırlanması
- İT sistemlərinin etibarlılığı, məlumatlar və sistemlərin bütövlüyü və mühafizəsi
- Saxtakar və ya qeyri-qanuni hərəkətlərin, o cümlədən aktivlərin mənimsənilməsinin aradan qaldırılması
- Qanun və qaydaların tələblərinə uyğunluq.

Rəhbərlik risklərin aşkarlanması və qiymətləndirilməsi, nəzarət sistemlərinin yaradılması və onların səmərəliliyinin yoxlanılmasına görə məsuliyyət daşıyır. Rəhbərlik Qrupun daxili nəzarət sistemlərinin səmərəliliyinə nəzarət edir və mütəmadi olaraq əlavə nəzarət sistemləri tətbiq edir, yaxud zəruri hesab olunduqda, mövcud nəzarət sistemlərinə düzəlişlər edir.

Qrup, səmərəli əməliyyatları və müvafiq hüquqi və normativ tələblərlə uyğunluğu, o cümlədən aşağıdakıları təmin etmək məqsədilə standartlar, siyasətlər və prosedurlar sistemi işləyib hazırlamışdır:

- vəzifələrin düzgün bölünməsi, o cümlədən əməliyyatların müstəqil təsdiqi tələbləri
- əməliyyatların qeydə alınması, üzvləşdirilməsi və onlara nəzarət tələbləri;
- normativ və digər hüquqi tələblərə uyğunluq
- nəzarət sistemləri və prosedurların sənədləşdirilməsi
- qarşıya çıxan əməliyyat risklərinin mütəmadi qiymətləndirilməsi, müəyyən edilmiş riskləri aradan qaldırmaq üçün nəzarət sistemləri və prosedurlarının adekvatlıq tələbləri

- əməliyyat zərərləri üzrə hesabat tələbləri və təklif olunan bərpa planı
- şərtlik planlarının işlənilib hazırlanması
- təlim və peşəkar inkişaf

- etika və biznes standartları və
- risklərin azaldılması, o cümlədən səmərəli olduqda, sığorta.

Ölçüsündən və mürəkkəbliyindən asılı olaraq, əməliyyatların təsdiqi üçün tələblər iyerarxiyası mövcuddur. Əməliyyatların böyük bir hissəsi avtomatlaşdırılmışdır və Qrup avtomatlaşdırılmış nəzarət sistemindən istifadə edir.

Daxili audit xidmətinin əsas funksiyalarına daxildir:

- bütövlükdə daxili nəzarət sisteminin auditi və səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi, əsas rəhbərlik strukturlarının qərarlarının icrası
- bank risklərinin və kredit təşkilatında daxili sənədlərlə tənzimlənən risklərin idarə edilməsi prosedurlarının qiymətləndirilmə metodologiyasının səmərəliliyinin auditi (bank əməliyyatları və transaksiyaları üçün, bank risklərinin iradə olunması metodları, proqramlar, qaydalar və prosedurlar)
- avtomatlaşdırılmış informasiya sistemləri üzərindən daxili nəzarət sisteminin etibarlılığının auditi
- mühasibatlıq və hesabat funksiyasının ədalətliyi, tamlığı və vaxtında icrasının, maliyyə məlumatının toplanması və təqdim olunmasının etibarlılığının (o cümlədən, etibarlılığı, tamlığı və obyektivliyi) auditi və sınaqdan keçirilməsi
- kredit təşkilatının əmlakının təhlükəsiz saxlanmasına tətbiq oluna bilən üsulların auditi
- iqtisadi əsaslılığın, əməliyyatların və digər sövdələşmələrin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi
- daxili nəzarət prosesləri və prosedurlarının auditi
- daxili nəzarət xidməti və risklərin idarə olunması xidmətinin auditi.

Qrupun standartlarına uyğunluq Daxili Audit tərəfindən həyata keçirilən mütəmadi yoxlamalar proqramı ilə dəstəklənir. Daxili Audit funksiyası rəhbərlikdən ayrılır və birbaşa Audit Komitəsinə və Müşahidə Şurasına hesabat verir. Daxili Audit yoxlamalarının nəticələri müvafiq biznes prosesi menecerləri ilə müzakirə olunur, yekunlar isə Audit Komitəsinə və Müşahidə Şurasına və Qrupun yuxarı səviyyəli rəhbərliyinə təqdim olunur.

Qrupun daxili nəzarət sistemi aşağıdakı şəxslərdən ibarətdir:

- Müşahidə Şurası və onun komitələri,
- Baş icraedici direktor və İdarə Heyəti
- Baş mühasib
- Risklərin idarə edilməsi funksiyası
- Təhlükəsizlik funksiyası, o cümlədən IT-təhlükəsizlik
- İnsan resursları funksiyası
- Daxili audit xidməti
- Müəyyən edilmiş standartlar, siyasətlər və prosedurlara uyğunluq üzrə məsul olan digər əməkdaşlar, bölmə və funksiyalar, o cümlədən:
- Filialların və biznes bölmələrinin rəhbərləri
- Biznes proseslərinin menecerləri
- Çirkli pulların yuyulması tələblərinə uyğunluq üzrə məsul bölmə

- Hüquqşünas – hüquqi və normativ tələblərə uyğunluq üzrə məsul olan əməkdaş
- Nəzarət öhdəliklərinə malik digər əməkdaşlar

Rəhbərlik hesab edir ki, Bankın risklərin idarə edilməsi və daxili nəzarət sistemləri, o cümlədən daxili audit funksiyası ilə bağlı ARMB-nin (28 noyabr 2019-cu il tarixinədək Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası) tələblərinə uyğundur və risklərin idarə edilməsi və daxili nəzarət sistemləri əməliyyatların həcmi, xarakteri və mürəkkəbliyinə müvafiqdir.

(c) Risklərin idarə edilməsi siyasəti və prosedurları

Risklərin idarə edilməsi siyasətləri Qrupun qarşılaşdığı riskləri müəyyən, təhlil və idarə etmək, müvafiq risk məhdudiyyətləri və nəzarətini təşkil etmək, davamlı olaraq riskin səviyyəsinə nəzarət etmək və məhdudiyyətlərə əməl etmək məqsədi daşıyır. Risklərin idarə edilməsi siyasətləri və prosedurları bazar şərtlərində, təklif edilən məhsul və xidmətlərdə, inkişaf etməkdə olan ən yaxşı təcrübədə baş verən dəyişiklikləri əks etdirmək üçün mütəmadi olaraq nəzərdən keçirilir.

Müşahidə Şurası risklərin idarə edilməsi çərçivəsində nəzarətə, əsas risklərin idarə edilməsinə nəzarətə, risklərin idarə edilməsi siyasətlərinə, o cümlədən, böyük xərclərin əhəmiyyətli dərəcədə təsdiqinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarə Heyəti risklərin azaldılması üzrə tədbirlərin monitorinqi və həyata keçirilməsinə, Qrupun yaradılmış risk parametrləri daxilində əməliyyatların keçirilməsində əminliyin təmin edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Risklərin İdarə Edilməsi Departamentinin Sədri bütövlükdə risklərin idarə edilməsi və funksiyalara əməl olunması, maliyyə və qeyri-maliyyə aktivlərinin müəyyənləşdirilməsi, ölçülməsi, idarə edilməsi və hesabatın verilməsi üçün ümumi prinsip və metodların həyata keçirilməsinə əmin olmağa görə məsuliyyət daşıyır. O, birbaşa Prezidentə, dolayısı ilə Müşahidə Şurasına hesabat verir.

Həm portfel, həm əməliyyat səviyyəsindəki kredit, bazar və likvidlik risklərinin idarə edilməsi və nəzarəti Kredit Komitələri və Aktivlərin və öhdəliklərin İdarə Olunması Komitəsi (APİK) vasitəsilə təmin olunur. Qərarların qəbul edilməsi prosesinin səmərəliliyini və operativliyini təmin etmək məqsədi ilə Qrup riskin növü və həcmindən asılı olaraq bir sıra kredit komitələri təşkil etmişdir.

Həm xarici, həm daxili risk amilləri təşkilatın bütün səviyyələrində və sahələrində müəyyən edilib idarə olunur və tənzimlənir. Risk amillərinin tam spektrinin və cari risklərin tənzimlənməsi prosedurlarının təminat səviyyəsinin müəyyən edilməsinə xüsusi diqqət yetirilir. Kredit və bazar risklərinin standart təhlili ilə yanaşı, Risklərin İdarə Olunması Departamenti əməliyyat şöbələri ilə dövrü görüşləri keçirməklə və onların ixtisas sahələri üzrə ekspert rəylərini əldə etməklə maliyyə və qeyri-maliyyə risklərin monitorinqini aparır.

(d) Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətlərinin bazar qiymətlərində baş verən dəyişikliklər səbəbindən tərəddüd edəcəyi riskdir. Bazar riski valyuta riskindən, faiz dərəcəsi riskindən və sair qiymət risklərindən ibarətdir. Bazar riski bazar qiymətlərində və xarici valyuta məzənnələrində ümumi və spesifik xarakterli dəyişikliklərin və bazar qiymətlərinin dəyişkənlik səviyyəsində dəyişikliklərin təsirinə məruz qalan faiz dərəcələrində və səhm maliyyə alətlərində açıq mövqelərlə əlaqədar yaranır.

Bazar risklərinin idarə edilməsi müəyyən parametrlər çərçivəsində bazar risklərinin idarə edilməsi və tənzimlənməsi və eyni zamanda, gəlirliliyin risklərə nisbətinin optimallaşdırılması məqsədinə xidmət edir.

Bazar riskləri üzrə ümumi səlahiyyət İdarə Heyətinin Birinci Vitse Sədrinin sədrlik etdiyi APİK-ə aiddir. Bazar riski üzrə limitlər APİK tərəfindən Risklərin İdarə Olunması Departamentinin tövsiyələrinə əsasən təsdiq olunur.

Qrup bazar riskini maliyyə alətləri ilə, faiz dərəcələrin ödəniş müddətləri ilə, valyuta mövqeləri ilə və itkilər üzrə limitlərlə münasibətdə açıq mövqe limitlərini təyin etməklə tənzimləyir. Müşahidə Şurası qeyd edilən göstəricilərin mütəmadi monitorinqini və yoxlamalarını aparır.

(i) Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə alətinin ədalətli dəyərində və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə bazar faiz dərəcələrində dəyişikliklər nəticəsində dəyişəcəyi riskidir. Qrup, bazar faiz dərəcələrinin səviyyələrində dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin axını təsirinə məruz qalır. Faiz marjaları bu cür dəyişikliklərin nəticəsində yüksələ bilər, lakin, eyni zamanda, gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdikdə azala yaxud itkilərə gətirib çıxara bilər.

Faiz dərəcələri arasındakı fərqlərin təhlili

Faiz dərəcəsi riski, əsasən, faiz dərəcələri arasında fərqlərə nəzarət etməklə tənzimlənir. Aşağıdakı cədvəldə əsas maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələri arasında fərqlər təqdim olunur:

AZN '000	1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Vaxtı keçmiş	Faiz qazandır an	Balans dəyəri
31 dekabr 2019								
AKTİVLƏR								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	-	-	-	-	-	21,554	21,554
Banklardan alınmalı məbləğlər	-	-	12,776	-	-	-	1,507	14,283
İnvestisiya qiymətli kağızları	68	-	-	3,252	-	-	52	3,372
Müştərilərə verilmiş kreditlər	5,426	9,758	39,590	89,156	80,762	1,152	-	225,844
Sair maliyyə aktivləri	-	-	-	-	-	-	1,060	1,060
	5,494	9,758	52,366	92,408	80,762	1,152	24,173	266,113
ÖHDƏLİKLƏR								
Bank depozitləri və hesabları	-	-	-	5,526	-	-	15	5,541
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	23,234	14,524	52,276	25,353	-	-	30,734	146,021
Sair borc öhdəlikləri	1,354	1,827	6,826	30,696	84,571	-	-	125,274
İcarə öhdəlikləri	68	137	609	972	-	-	-	1,786
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	-	-	839	839
	24,656	16,488	59,711	62,447	84,571	-	31,588	279,461
	(19,162)	(6,730)	(7,345)	29,961	(3,809)	1,152	(7,415)	(13,348)
31 dekabr 2018								
AKTİVLƏR								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4,705	-	-	-	-	-	15,550	20,255
Banklardan alınmalı məbləğlər	3	-	4,420	4,250	-	-	18,001	26,674
İnvestisiya qiymətli kağızları	39	-	850	2,494	-	-	-	3,383
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8,192	8,874	30,467	56,881	83,633	4,420	-	192,467
Sair maliyyə aktivləri	-	-	-	-	-	-	1,055	1,055
	12,939	8,874	35,737	63,625	83,633	4,420	34,606	243,834

AZN '000	1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Vaxtı keçmiş	Faiz qazandıran	Balans dəyəri
ÖHDƏLİKLƏR								
Bank depozitləri və hesabları	-	-	-	5,815	-	-	20	5,835
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	3,996	12,430	44,950	33,897	-	-	32,966	128,239
Sair borc öhdəlikləri	2,211	3,853	7,702	24,629	84,908	-	-	123,303
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	-	-	936	936
	6,207	16,283	52,652	64,341	84,908	-	33,922	258,313
	6,732	(7,409)	(16,915)	(716)	(1,275)	4,420	684	(14,479)

Faiz dərəcələri arasında fərqlər əsasən ödəniş müddəti müvafiq ödəniş tarixində bitən faiz qazanan öhdəliklərin eyni və ya daha aşağı faiz dərəcələrinə malik öhdəliklərlə təkrar maliyyələşdirilməsi vasitəsilə arada qaldırılır.

Orta effektiv faiz dərəcəsi

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə faiz qazanan aktivlər və öhdəliklər üzrə orta effektiv faiz dərəcələri təqdim olunur. Bu faiz dərəcələri gəlirlilik səviyyələrinin həmin aktivlərin və öhdəliklərin ödəniş müddətinə nisbətən təxminidir.

	2019			2018		
	Orta effektiv faiz dərəcəsi, %			Orta effektiv faiz dərəcəsi, %		
	AZN	USD	EUR	AZN	USD	EUR
Faiz qazandıran aktivlər						
Banklardan alınmalı məbləğlər	-	1.19%	-	8.92%	1.62%	-
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	4.94%	-	-	5.26%	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	12.73%	7.69%	-	11.27%	12.10%	-
Faiz hesablanan öhdəliklər						
Bank depozitləri və hesabları	6.00%	3.00%	-	6.00%	3.00%	-
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	9.89%	3.42%	-	11.96%	4.32%	-
Sair borc öhdəlikləri	2.69%	-	-	2.98%	-	-
İcarə öhdəlikləri	10.00%	-	-	-	-	-

Faiz dərəcəsinin həssaslığının təhlili

Faiz dərəcələri dəyişməsi təhlilinə əsaslanan faiz riskinin idarə edilməsi maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin həssaslığının monitorinqi ilə həyata keçirilir. Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə mövcud olan faiz qazanan aktivlərin və öhdəliklərin bütün gəlirlilik səviyyələrində və mövqelərində 100 baza nöqtəsi (bn) həcmində paralel azalma və ya artıma əsasən sadələşdirilmiş ssenariyə əsaslanan mənfəətin və ya zərərin və kapitalın (vergilər çıxılmaqla) faiz dərəcələrində dəyişikliklərə (qiymətlərin dəyişməsi riski) həssaslığının təhlili təqdim olunur:

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
100 bn paralel enmə	21,539	6,095
100 bp paralel qalxma	(21,539)	(6,095)

(ii) Valyuta riski

Qrupun bir neçə xarici valyutada ifadə edilmiş aktivləri və öhdəlikləri vardır.

Valyuta riski maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin xarici valyutaların məzənnələrindəki dəyişikliklərin nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Baxmayaraq ki, Qrup öz valyuta riskinin hedcləşdirməsi tədbirlərini görür, MHBS-na əsasən belə tədbirlər hedcinq əməliyyatları kimi qəbul edilmir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin valyuta riskinə məruz qalma strukturu təqdim olunmuşdur:

	AZN AZN'000	USD AZN'000	EUR AZN'000	Digər valyutalar AZN'000	Cəmi AZN'000
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8,940	10,439	1,932	243	21,554
Banklardan alınmalı məbləğlər	428	13,474	381	-	14,283
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	3,372	-	-	3,372
Müştərilərə verilmiş kreditlər	206,683	19,130	31	-	225,844
Sair maliyyə aktivləri	725	291	17	27	1,060
Cəmi maliyyə aktivləri	216,776	46,706	2,361	270	266,113
ÖHDƏLİKLƏR					
Bank depozitləri və hesabları	15	5,526	-	-	5,541
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	97,115	46,670	2,181	55	146,021
Sair borc öhdəlikləri	125,274	-	-	-	125,274
İcarə öhdəlikləri	1,786	-	-	-	1,786
Sair maliyyə öhdəlikləri	638	179	2	20	839
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	224,828	52,375	2,183	75	279,461
Xalis mövqe	(8,052)	(5,669)	178	195	

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin valyuta riskinə məruz qalma strukturu təqdim olunmuşdur:

	AZN AZN'000	USD AZN'000	EUR AZN'000	Digər valyutalar AZN'000	Cəmi AZN'000
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	10,395	7,773	1,820	267	20,255
Banklardan alınmalı məbləğlər	297	26,377	-	-	26,674
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	3,383	-	-	3,383
Müştərilərə verilmiş kreditlər	171,616	20,851	-	-	192,467
Sair maliyyə aktivləri	615	371	27	42	1,055
Cəmi maliyyə aktivləri	182,923	58,755	1,847	309	243,834
ÖHDƏLİKLƏR					
Bank depozitləri və hesabları	309	5,526	-	-	5,835
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	74,192	52,120	1,764	163	128,239
Sair borc öhdəlikləri	123,303	-	-	-	123,303
Sair maliyyə öhdəlikləri	597	308	6	25	936
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	198,401	57,954	1,770	188	258,313
Net position	(14,881)	1,109	83	146	

Qrup valyuta mövqeyini idarə edir və normativ məbləğlər əsasında tələblərə uyğunluq məqsədilə hesabat verir.

Manatın qeyd edilən valyutalara qarşı 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə zəifləməsi nəticəsində kapital və mənfəət və ya zərər aşağıda göstərilən məbləğlər qədər arta (azala) bilərdi. Təhlil vergilər çıxılmaqla təqdim olunur və Qrup hesabat dövrünün sonunda mümkün olduqlarını ehtimal etdiyi xarici valyuta məzənnələrinin dəyişikliklərinə əsaslanır. Təhlildə bütün sair parametrlərin, xüsusilə də, faiz dərəcələrinin, dəyişməz qalması fərz olunur.

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
ABŞ dollarının manata nəzərən 20% qalxması	(907)	177
Avronun manata nəzərən 20% qalxması	28	13

Manatın qeyd edilən valyutalara qarşı 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə möhkəmlənməsi, bütün digər parametrlərin eyni saxlanılması şərti ilə, həmin valyutalara eyni həcmli, lakin əks istiqamətli təsiri edəcəkdir.

(e) Kredit riski

Kredit riski müştəri və ya maliyyə aləti üzrə tərəf müqabili müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi təqdirdə Qrupun maliyyə zərərinə uğrayacağı riskdir. Qrupun kredit risklərinin tənzimlənməsi üçün siyasət və prosedurları vardır (həm uçota alınmış maliyyə aktivləri, həm də uçota alınmamış müqavilə öhdəlikləri üçün); o cümlədən, portfel cəmləşmələrinin məhdudlaşdırılması üzrə qaydalar və kredit riskinə fəal surətdə nəzarət edən Kredit Komitəsinin yaradılması barədə qaydalar daxildir. Kredit siyasəti Müşahidə Şurası tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir.

Kredit siyasətində aşağıdakılar əks olunur:

- kredit ərizələrinin baxılması və təsdiqlənməsi prosedurları;
- borcalanların (korporativ və fərdi) kredit qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi metodikası;
- tərəf müqabillərinin, emitentlərin və sığorta şirkətlərinin kredit qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi metodikası;
- girovun qiymətləndirilməsi metodikası;
- kreditlərin sənədləşməsinə (rəsmiləşdirilməsinə) dair tələblər;
- kreditlərin və sair kredit risklərinin mütəmadi monitorinqi üzrə prosedurlar.

Korporativ kredit ərizələri müvafiq müştəri rəhbərliyi tərəfindən yazılır və sonra korporativ kredit portfelinə məsuliyyət daşıyan Kredit Departamentinə ötürülür. Hesabatların təhlili müştərinin biznes və maliyyə fəaliyyətini nəzərə alan strukturlaşmış təhlilə əsaslanır. Kredit müqaviləsi və hesabat müstəqil olaraq Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən baxılır və kredit siyasətinin tələblərinə uyğun olması təsdiqi üzrə ikinci rəy verilir. Kredit Komitəsi, Kredit Departamenti və Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən təqdim edilmiş kredit ərizələrinə baxır. Fərdi əməliyyatlar, Kredit Komitəsinin gözlənilən yekun təsdiqindən və xüsusi risklərdən asılı olaraq həmçinin Kreditlərə Nəzarət Departamenti, eləcə də Hüquq, Mühəsibatlıq və Vergi Departamentləri tərəfindən baxılır.

Qrup davamlı olaraq fərdi kredit risklərinin fəaliyyətinə nəzarət edir və müntəzəm olaraq müştərilərin ödəmə qabiliyyətini yenidən müəyyənləşdirir. Yenidən baxış borcalan tərəfindən təqdim edilmiş və ya Qrup tərəfindən əldə edilmiş müştərinin ən son maliyyə hesabatları və sair məlumatlara əsaslanır. Dərəcələndirmə modelləri və Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən işlənib hazırlanmış ərizə məlumatlarının təsdiqi prosedurlarından istifadə etməklə Satış Departamenti fərdi kredit ərizələrinə baxır.

Fərdi müştəri təhlilindən əlavə, kredit portfeli Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən kredit konsentrasiyası və bazar risklərinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

Kredit riskinin maksimal dərəcəsi, bir qayda olaraq, maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyərində və uçota alınmamış müqavilə öhdəliklərinin məbləğlərində əks olunur. Potensial kredit riskinin azaldılması məqsədi ilə aktivlərin və öhdəliklərin mümkün qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi effekti əhəmiyyətli xarakter daşımır.

Aşağıdakı cədvəldə hesabat tarixinə maliyyə aktivləri ilə bağlı maksimal kredit riski təqdim olunur:

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
AKTİVLƏR		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı nağd vəsaitlər xaric)	11,011	7,077
Banklardan alınmalı məbləğlər	14,283	26,674
İnvestisiya qiymətli kağızları	3,372	3,383
Müştərilərə verilmiş kreditlər	225,844	192,467
Sair maliyyə aktivləri	1,060	1,055
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər	9,449	9,507
Verilmiş zəmanətlər və oxşar öhdəliklər	30,005	14,195
Riskə məruz qalan maksimal məbləğ	295,024	254,358

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə girovların təhlili və müştərilərə verilmiş kreditlərlə əlaqədar kredit riskinin konsentrasiyasının təhlili qeyd 14-də təqdim olunmuşdur.

Hesabat tarixinə tanınmamış müqavilə öhdəliklərindən maksimum kredit riski qeyd 24-də təqdim olunmuşdur.

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin reytingləri Fitch reytinglərinə əsasən açıqlanır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi

Aşağıdakı cədvəldə təqdim olunan maliyyə aktivlərinə və maliyyə öhdəliklərinə, maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əvəzləşdirilməsindən asılı olmayaraq, əvəzləşdirmə haqqında ümumi razılışma və ya oxşar maliyyə alətlərini əhatə edən oxşar sövdələşmə təbiiq oluna bilər.

31 dekabr 2019

AZN'000

Maliyyə aktivlərinin / öhdəliklərinin növləri	Tanınmış maliyyə aktivlərinin / öhdəliklərinin ümumi məbləğləri	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda təqdim olunan maliyyə aktivlərinin / öhdəliklərinin xalis məbləği	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əvəzləşdirilməyən əlaqəli məbləğlər		
			Maliyyə alətləri	Alınmış nağd girov	Xalis məbləğ
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	16,328	16,328	-	(16,328)	-
Cəmi maliyyə aktivləri	16,328	16,328	-	(16,328)	-
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	(16,328)	(16,328)	16,328	-	-
Korporativ müştərilərlə repo sövdələşmələrinə əsasən kreditor borcları	(2,357)	(2,357)	2,357	-	-
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(18,685)	(18,685)	18,685	-	-

31 dekabr 2018

AZN'000

Maliyyə aktivlərinin / öhdəliklərinin növləri	Tanınmış maliyyə aktivləri/ öhdəliklərinin ümumi məbləğləri	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda təqdim olunan maliyyə aktivlərinin /öhdəliklərinin xalis məbləği	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əvəzləşdirilməyən əlaqəli məbləğlər		
			Maliyyə alətləri	Alınmış nağd girov	Xalis məbləğ
Loans and advances to customers	22,757	22,757	-	(22,757)	-
Cəmi maliyyə aktivləri	22,757	22,757	-	(22,757)	-
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	(22,757)	(22,757)	22,757	-	-
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(22,757)	(22,757)	22,757	-	-

(i) **Kredit riski – Gözlənilən kredit zərərlərindən qaynaqlanan məbləğlər****Dəyərsizləşməni hesablamaq üçün istifadə olunan məlumatlar, ehtimallar və üsullar**

3(f)(iv) sayılı qeyddə göstərilən uçot siyasətinə baxın.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım

İlkin tanınmadan sonra maliyyə aləti üzrə defolt riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını müəyyən edərkən Qrup əlavə xərc və ya səy tələb etməyən əsaslı və dəstəkləyici məlumatı nəzərdən keçirir. Bura kəmiyyət və keyfiyyət məlumatı, Qrupun keçmiş təcrübəsi, kredit qiymətləndirməsinə əsaslanan təhlil və proqnoz məlumatları daxildir.

Qiymətləndirmənin məqsədi aşağıdakıları müqayisə etməklə kredit riskində əhəmiyyətli artımın baş verib-vermədiyini müəyyən etməkdir:

- hesabat tarixində qalan bütün müddət üçün defolt ehtimalı; və
- kredit riskinə məruz qalan məbləğin ilkin tanınması zamanı müəyyən edilmiş və hazırkı vaxt üçün hesablanmış qalan bütün müddət üçün defolt ehtimalı (vaxtıdan əvvəl ödəniş gözləntilərində müvafiq dəyişikliklərə uyğunlaşdırılmış)

Qrup kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığını müəyyən etmək üçün üç meyardan istifadə edir:

- defolt ehtimalında dəyişikliyə əsaslanan kəmiyyət testi;
- keyfiyyət göstəriciləri; və
- ödəniş müddətindən sonra 2-10 günlük gecikmənin tətbiq edildiyi maliyyə institutları və qiymətli kağız emitentləri ilə əməliyyatlar istisna olmaqla, ödəniş müddətindən sonra 30 günlük gecikmə.

Defolt ehtimalının müddət strukturunun yaradılması

Qrup kredit riskinə məruz qalmaq haqqında fəaliyyət və defolt məlumatını məhsul növü və borcalan segmentinə əsasən toplayır. Bəzi portfəllərdə kredit bürosundan satın alınmış məlumat da istifadə edilir.

Qrup toplanılan məlumatı təhlil etmək üçün statistik modellərdən istifadə edir və kredit riskinə məruz qalan məbləğlərin qalan müddəti üçün defolt ehtimalını və zamanla bunların necə dəyişəcəyinin gözlənildiyini hesablayır.

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığının müəyyən edilməsi

Qrup hər hesabat dövründə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını qiymətləndirir. Kredit riskində artımın əhəmiyyətli olub-olmadığının müəyyən edilməsi maliyyə alətin xarakteristikalarından və borcalandan və coğrafi regiondan asılıdır. Əhəmiyyətli sayılan amillər icarə növündən, xüsusilə də müştərinin korporativ və ya fərdi olmasından asılı olaraq dəyişir.

Ümumi göstərici kimi, aşağıdakı hallarda konkret kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmış hesab olunur (Qrupun keyfiyyət meyarına əsasən):

- maliyyə institutları və qiymətli kağız emitentləri ilə əməliyyatlar istisna olmaqla bütün seqmentlərdə vaxtı 31-90 gün keçmiş borc öhdəliklərinin olması faktı;
- maliyyə institutları və qiymətli kağız emitentləri ilə əməliyyatlar üçün vaxtı 2-10 gün keçmiş borc öhdəliklərinin olması faktı;
- xarici kontraqent reytinginin pisləşməsi;
- Pərakəndə seqmenti üçün – kontraqentin məbləği 100 manatı keçən digər maliyyə alətinin defoltu (kontraqent səviyyəsində gecikən borcu olmayan digər aktivləri "yoluxdurması");
- Qalan seqmentlərdə defolt meyarı kontraqent səviyyəsində tətbiq olunur, ona görə də birbaşa defolt meyarı olmayan aktivlərin "çirklənməsi" onların dərhal 3-cü mərhələyə keçməsinə səbəb olur;

Maliyyə alətinin defoltu bir neçə meyar əsasında baş verərsə, defoltun ən erkən başladığı tarix defolt tarixi kimi nəzərə alınır.

Defolta uğramış maliyyə aləti bərpa olunarsa, bərpadan sonra ən erkən defolt tarixi defolt tarixi kimi nəzərə alınır. Bərpa tarixindən sonra təkrar defolt baş vermədikdə cari tarixdə müqavilə defoltsuz sayılır.

Gecikmə günləri tam ödənişin əldə olunmadığı ilk gündən başlayaraq hesablanır. Gecikmə günləri borcalanın ixtiyarında olan möhləti nəzərə almadan hesablanır; və kəmiyyət meyarı (yalnız maliyyə qurumları və qiymətli kağız emitentləri ilə):

- Cədvəl 1-də verilən meyarlara əsasən tanınma tarixinə olan xarici reytinglə müqayisədə hesabat tarixinə olan xarici reytingdə nisbi dəyişiklik.

Cədvəl 1: İlkin tanınma zamanı xarici reyting qiymətindən asılı olaraq kredit riskində əhəmiyyətli artımın müəyyən edilməsi üçün meyarlar.

İlkin tanınma tarixində xarici reyting	Keçid qiyməti (reytingin düşməsinə qalan vahid sayı)	2-ci mərhələyə keçidi göstərən reyting (gözlənilən kredit zərərinin qiymətləndirildiyi tarix)
AAA	≥ 3	Aa3 və daha aşağı
Aa1	≥ 3	A1 və daha aşağı
Aa2	≥ 3	A2 və daha aşağı
Aa3	≥ 3	A3 və daha aşağı
A1	≥ 3	Baa1 və daha aşağı
A2	≥ 3	Baa2 və daha aşağı
A3	≥ 3	Baa3 və daha aşağı
Baa1	≥ 3	Ba1 və daha aşağı
Baa2	≥ 3	Ba2 və daha aşağı
Baa3	≥ 3	Ba3 və daha aşağı
Ba1	≥ 2	B1 və daha aşağı
Ba2	≥ 2	B1 və daha aşağı
Ba3	≥ 2	B2 və daha aşağı
B1	≥ 1	B3 və daha aşağı
B2	≥ 1	Caa1 və daha aşağı
B3	≥ 1	Caa1 və daha aşağı
Caa1	≥ 1	Caa2 və daha aşağı

Caa2	≥ 1	Caa3 və daha aşağı
Caa3	≥ 1	Ca-C

Reyting keçid qiymətindən aşağı düşdükdə maliyyə aləti 2-ci mərhələyə keçir. Qrup reytingin aşağı düşməsinin kontragentin kredit portfelinin pisləşməsi ilə bağlı olmadığına dair sübut olduqda mütəxəssis düzəlişləri tətbiq edə bilər.

İlkin tanınma ilə müqayisədə kredit riskində əhəmiyyətli artımın olmadığına dair sübut olarsa, alət üzrə zərər ehtiyatı yenidən 12 aylıq gözlənilən kredit zərəri kimi ölçülür. Kredit riskinin artımı üzrə bəzi keyfiyyət göstəriciləri (məs., nəzərdən keçirilmiş kredit şərtlərinə əməl etməmək) göstərici özü yox olduqdan sonra artan defolt riski üçün səciyyəvi ola bilər. Belə hallarda Qrup maliyyə aktivinin kredit riskinin kifayət qədər azaldığını sübut etmək üçün onun müsbət nəticələr göstərməsi üçün sınaq müddəti təyin edilir.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım meyarları siyahısında olan meyarlar müşahidə edilmədikdə maliyyə aləti 2-ci mərhələdə 1-ci mərhələyə qaydır.

Müşahidə dövrü 2-ci mərhələyə tətbiq edilmir.

3-cü mərhələyə keçmiş maliyyə alətlərinə müşahidə müddəti tətbiq edilir. Bu müddət ərzində hadisənin/dəyərsizləşmənin baş vermədiyini və kredit keyfiyyətində irəliləyişin baş verdiyini və stabil olduğunu təsdiq etmək üçün maliyyə aləti 3-cü mərhələdə qalmağa davam edir.

Müşahidə dövründən sonra 3-cü mərhələdə olan maliyyə alətində dəyərsizləşmə meyarları olmadıqda, amma kredit riskində əhəmiyyətli artım üçün bir və ya bir neçə meyar olduqda, alət 2-ci mərhələyə keçir.

Dəyərsizləşmə meyarı və kredit riskində əhəmiyyətli artım meyarları olmadıqda/ləğv edildikdə müqayisə dövründən sonra maliyyə aləti 1-ci mərhələyə qaydır. Müşahidə dövrü yalnız 3-cü mərhələyə tətbiq edilir.

İzləmə/bərpa dövrü 3-cü mərhələdə olan maliyyə alətlərinə tətbiq olunur və 1-ci və ya 2-ci mərhələyə keçidin defolt meyarları yox olduqdan sonra 3 ay davam edir.

Qrup kredit riskində əhəmiyyətli artımları müəyyən etmək üçün istifadə etdiyi meyarların effektivliyini müntəzəm yoxlayaraq:

- meyarların kredit riskinə məruz qalmada defolt baş verməzdən əvvəl kredit riskində əhəmiyyətli artımı müəyyən edə bildiyini;
- kredit riskində əhəmiyyətli artımın müəyyən edilməsi ilə defoltun yaranması arasında ortalama müddətin ağılabatan olduğunu;
- kredit riskinə məruz qalmaların ümumən 12 aylıq gözlənilən kredit zərəri hesablamasından kredit üzrə dəyərsizləşməyə birbaşa keçmədiyini; və
- 12 aylıq gözlənilən kredit zərəri (1-ci mərhələ) və bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərəri hesablamaları (2-ci mərhələ) arasında keçidlər nəticəsində zərər ehtiyatında ixtiyari qeyri-sabitliyin olmadığını təsdiq edir.

Defoltun açıqlaması

Maliyyə alətinin dəyərsizləşməsi hadisəsi, pərakəndə borcalanlar portfeli istisna olmaqla, bütün portfəllərdə borcalan səviyyəsində müəyyən edilir. Pərakəndə borcalanlar üçün dəyərsizləşmə hadisəsi maliyyə aləti səviyyəsində müəyyən edilir. Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə alətinin defoltunda olduğunu hesab edir:

- Maliyyə qurumları və qiymətli kağız emitentləri ilə əməliyyatlar istisna olmaqla bütün seqmentlərdə hesabat tarixində ödənişin 90 təqvim günündən çox gecikməsi;
- Maliyyə qurumları və qiymətli kağız emitentləri ilə əməliyyatlar üzrə hesabat tarixinə ödənişin 10 iş günündən çox gecikməsi;
- Kontragent/emitent məhkəmə tərəfindən müflis elan olunmuşdur və ya məhkəmə borcalanla bağlı iflas proseduru başlatmışdır. Bu meyar pərakəndə borcalanlar portfeli istisna olmaqla bütün portfəllərə şamil edilir;

- Hesabat tarixində müqaviləyə 4 və ya 5-ci kateqoriya normativ keyfiyyətin təyin edilməsi;
- Borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı defolt/məcburi restrukturizasiya (maliyyə qurumları və qiymətli kağızlarla əməliyyatlar istisna olmaqla tətbiq edilir). Defolt/məcburi restrukturizasiya borcalanın kredit keyfiyyətinin pisləşməsi və müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinin olmaması nəticəsində müqavilə şərtlərinə edilmiş Qrup tərəfindən məcburi restrukturizasiya kimi tanınan dəyişiklikləri nəzərdə tutur;
- Lisenziyanın geri alınması və müvəqqəti rəhbərliyin qurulması (maliyyə qurumları və qiymətli kağız emitentlərinə tətbiq edilir).

Borcalanın defoltda olub-olmadığını qiymətləndirərkən Qrupun nəzərə aldığı göstəricilər:

- keyfiyyət – müqavilə şərtlərinin pozulması;
- kəmiyyət – məsələn, gecikmə statusu və eyni emitentin başqa öhdəlik üzrə Qrupa ödəniş etməməsi; və
- Qrup daxilində hazırlanan və xarici mənbələrdən alınan məlumatla əsaslanan göstəricilər.

Maliyyə alətinin defoltda olub-olmadığını qiymətləndirmək üçün məlumatlar və onların əhəmiyyəti şəraitdəki dəyişiklikləri əks etdirməsi üçün vaxtaşırı dəyişə bilər.

Proqnoz məlumatlarının tətbiqi

Qrup proqnoz məlumatlarından həm alətin ilkin tanınmasından sonra kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını qiymətləndirərkən, həm də gözlənilən kredit zərərlərini ölçərkən istifadə edir.

Qrup bir iqtisadi ssenari hazırlayır: əsas ssenari. Əsas ssenari Qrupun strateji planlama və büdcə tərtibatı kimi digər məqsədlərlə istifadə etdiyi məlumatlarla uzlaşdırılır. Defolt üzrə tarixi məlumatda ARMB-nin bank sistemində cəmi fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər üzrə gecikən kreditlərin payı statistikasından istifadə edilir.

Qrup tarixi məlumatı təhlil etməklə bütün kredit portfeli üçün (qiymətli kağızlar portfeli, maliyyə qurumlarına dair tələblər daxil olmaqla) kredit riski və kredit zərərlərinə səbəb olan əsas amilləri müəyyən etmiş və sənədləşdirmiş, makro-iqtisadi dəyişənlər və kredit riski və kredit zərərləri arasında əlaqələri qiymətləndirmişdir.

Əsas amil real ÜDM-nin artım proqnozudur. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə istifadə olunan iqtisadi ssenarilərə 31 dekabr 2020-ci ildən 2024-cü ilədək Azərbaycan Respublikası üçün aşağıdakı əsas göstəricilər daxil olmuşdur.

	2020	2021	2022	2023	2024
Real ÜDM-də artım	2.10%	2.10%	2.10%	2.20%	1.70%

Əsas göstərici və müxtəlif maliyyə aktivləri portfellerinin defolt və zərər dərəcələri arasında əlaqələr son 14 il ərzində yığılan tarixi məlumatın təhlili əsasında proqnoz edilmişdir.

Makroiqtisadi modeli qurarkən Qrup defolt haqqında xarici statistiklardan (NPL) istifadə edir, belə ki, defoltrlar haqqında daxili statistika kifayət etmir.

Modifikasiya edilmiş maliyyə aktivləri

Kredit müqaviləsinin şərtləri bazar şəraitinin dəyişməsi, müştərilərin saxlanması və müştərinin kredit qabiliyyətliliyinin cari və ya mümkün pisləşməsi ilə bağlı olmayan digər amillər daxil olmaqla, bir sıra səbəblərdən dəyişdirilə bilər. (3(f)(iii)) sayılı qeyddə təsvir edilən uçot siyasətinə əsasən şərtləri dəyişdirilmiş kreditin tanınması dayandırılma və şərtləri yenidən razılaşıdırılaraq ədalətli dərəcədə yenidən tanınma bilər.

Qrup borcların qaytarılması fürsətlərini maksimum artırmaq və defolt riskini minimuma endirmək üçün müştərilərə verilmiş kreditlərin şərtlərini maliyyə çətinlikləri kimi yenidən razılaşıdırır (praktikada "kredit şərtlərinin nəzərdən keçirilməsi" adlandırılır). Qrupun kredit şərtlərinin nəzərdən keçirilməsi siyasətinə əsasən, kredit şərtləri hər bir müştəri üçün fərdi qaydada o halda nəzərdən

keçirilir ki, borcalan öz borcu üzrə defolta uğramış olsun və ya defolt riski yüksək olsun, borcalanın öz borcunu ilkin müqavilə şərtləri əsasında ödəməsi üçün bütün məqsədəuyğun səylərindən istifadə etməsi barədə sübutlar mövcud olsun və borcalanın nəzərdən keçirilmiş şərtlərə əməl edə biləcəyi gözlənilsin.

Yeni şərtlərə adətən ödəniş müddətinin uzadılması, faiz ödənişlərinin zamanlamasının və faiz dərəcəsinin dəyişməsi daxildir. Həm pərakəndə, həm də korporativ kreditlərin şərtləri nəzərdən keçirilə bilər.

Qrupun kredit şərtlərini yenidən nəzərdən keçirmək siyasətinin bir hissəsi kimi dəyişikliyə uğramış maliyyə aktivləri üçün, defolt ehtimalı proqnozu modifikasiyanın Qrupun faiz və əsas məbləği toplamaq qabiliyyətini artırıb-artırmadığını və ya bərpa etdiyini və Qrupun kredit şərtlərini nəzərdən keçirmək sahəsində keçmiş təcrübəsini əks etdirir. Bu prosesin bir hissəsi kimi Qrup borcalanın ödəniş fəaliyyətini dəyişdirilmiş müqavilə şərtləri ilə münasibətdə qiymətləndirir və müxtəlif davranış göstəricilərini nəzərə alır.

Bir qayda olaraq, kredit şərtlərinin yenidən nəzərdən keçirilməsi kredit riskində əhəmiyyətli artımın keyfiyyət göstəricisidir və kredit şərtlərinin nəzərdən keçirilməsinə dair gözləntilər alətin kredit üzrə dəyərsizləşməsinin sübutu ola bilər (bax: 3(f)(iv) sayılı qeyd). Maliyyə alətinin dəyərsizləşməsi/defolta uğramamış hesab edilməsi və ya defolt ehtimalının zərər üzrə ehtiyatın 12 aylıq gözlənilən kredit zərəri məbləğində hesablanacağı qədər azalması üçün müştərinin müəyyən müddət ərzində vaxtılı-vaxtında ödəniş etməsi tələb olunur.

Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi

Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsində əsas amillər aşağıdakı parametrlərin müddət strukturudur:

- defolt ehtimalı;
- defolt zamanı zərər (LGD);
- defolta məruz qalan məbləğ (EAD).

1-ci mərhələdə riskə məruz qalma üzrə gözlənilən kredit zərəri 12 aylıq defolt ehtimalını defolt zamanı zərəre (LGD) və defolta məruz qalan məbləğə (EAD) vurmaqla hesablanır. Bütün müddət üçün gözlənilən kredit zərəri bütün müddət üçün defolt ehtimalını defolt zamanı zərəre (LGD) və defolta məruz qalan məbləğə (EAD) vurmaqla hesablanır.

Defolt ehtimalını hesablama metodologiyası yuxarıda "Defolt ehtimalının müddət strukturunun yaradılması" başlığı altında müzakirə edilmişdir.

Qrup defolt zamanı zərər (LGD) parametrlərini defoltlu kontraqentlərə qarşı iddialar üzrə bərpa tarixinə əsasən qiymətləndirir. Defolt zamanı zərər (LGD) modellərində məbləğin strukturu, müddəti, iddia üzrə təminatı, kontragentin fəaliyyət sahəsi və maliyyə aktivinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan istənilən təminatın bərpa xərcləri nəzərə alınır. Pərakəndə əmlakla təmin edilmiş kreditlər üçün LTV-əmsalı defolt zamanı zərərin (LGD) müəyyən edilməsi üçün başlıca parametrdir. defolt zamanı zərər (LGD) müxtəlif iqtisadi vəziyyətlərə və əmlak qiymətlərində mümkün dəyişiklikləri əks etdirməsi üçün daşınmaz əmlak icarələrinə uyğun təkrar kalibrasiya edilir. Defolt zamanı zərər (LGD) effektiv faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında hesablanır.

Defolta məruz qalan məbləğ (EAD) defolt zamanı riskli mövqenin gözlənilən məbləğini əks etdirir. Qrup defolta məruz qalan məbləği (EAD) cari risk məbləği və müqaviləyə əsasən ayrılan və amortizasiyadan yaranan cari məbləğdə mümkün dəyişikliklərə əsasən hesablayır. Maliyyə aktivinin defolta məruz qalan məbləği (EAD) onun defolt anındakı ümumi balans dəyəridir. Kredit vermək öhdəlikləri üçün defolta məruz qalan məbləğ (EAD) tarixi müşahidələr əsasında hesablanan müqavilə üzrə istifadə edilə bilən mümkün gələcək məbləğlərdir.

Yuxarıda qeyd edildiyi kimi və 1-ci mərhələ maliyyə aktivləri üzrə maksimum 12 aylıq defolt ehtimalından istifadə etməklə, Qrup gözlənilən kredit zərərinə məruz qaldığı maksimal müqavilə müddəti ərzində (borcalanın müddəti uzatmaq variantları daxil olmaqla) defolt riskini nəzərə almaqla ölçür (hətta Qrup kredit risklərini idarə etmək məqsədi ilə daha uzun müddəti nəzərdə

tutduqda belə). Maksimal müqavilə müddəti Qrupun avans ödənişini tələb etmək və ya kredit öhdəliyinə xitam vermək hüququ yarandıqı tarixədək uzanır.

Parametr kollektiv əsasla modelləşdirilərkən maliyyə alətləri alət növünə əsasən qruplaşdırılır.

Xüsusi qrup daxilində riskli mövqelərin eynicinsli qalmasını təmin etmək üçün qruplaşdırmalar müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

Qrupun məhdud tarixi məlumatlara malik olduğu portfeller üçün, daxili mövcud məlumatlara əlavə olaraq kənar müqayisəli məlumatlardan istifadə edilir. Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi üçün kənar müqayisəli məlumatın əhəmiyyətli olduğu portfeller aşağıdakılardır:

	Riskə məruz qalan məbləğ	Kənar müqayisəli məlumat	
		Defolt ehtimalı	LGD
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	11,011	Moody's defolt araşdırması	S&P bərpa araşdırmaları
Banklardan alınmalı məbləğlər	14,283	Moody's defolt araşdırması	S&P bərpa araşdırmaları
İnvestisiya qiymətli kağızları	3,372	Moody's defolt araşdırması	S&P bərpa araşdırmaları

(ii) **Likvidlik riski**

Likvidlik riski Qrupun hesablaşması nağd pul və ya digər maliyyə aktivləri ilə aparılan maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində çətinliklərlə üzləşməsi riskidir. Likvidlik riski aktivlərlə öhdəliklərin ödəniş müddətləri arasında uyğunsuzluq olduqda yaranır. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəniş müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunlaşdırılması yaxud tənzimlənən uyğunsuzluğu likvidliyin idarə edilməsində əsas rol oynayır. Tam uyğunluğun təmin edilməsi maliyyə təşkilatları üçün qeyri-adidir, çünki məşğul olduqları əməliyyatlar, adətən, qeyri-müəyyən müddətlərlə və növlərin müxtəlifliyi ilə səciyyələnir. Ödəniş müddətləri arasında fərq (uyğunsuzluq) olduqda, mənfəətlilik səviyyəsi arta bilər, lakin eyni zamanda, itkilərin yaranması riski də artır.

Qrup pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı bütün öhdəliklərin vaxtılı-vaxtında yerinə yetirilməsi üçün zəruri həcmdə vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etmək məqsədi ilə likvidliyini idarə edir və tənzimləyir. Likvidlik siyasəti Müşahidə Şurası tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir.

Qrup digər banklardan alınmış uzun və qısa müddətli kreditlərdən, əsas korporativ və fərdi müştərilərindən qəbul edilmiş depozitlərdən ibarət olan və yüksək likvidli aktivlərin diversifikasiya olunmuş portfeli ilə müşayiət olunan diversifikasiyalı və sabit maliyyələşdirmə bazasını fəal surətdə dəstəkləməyə çalışır ki, gözlənilməyən likvidlik tələbatına operativ və səmərəli qaydada cavab verə bilsin.

Likvidliyin idarə edilməsi siyasəti aşağıdakılardan ibarətdir:

- əsas valyutalar üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozlaşdırılması və onlarla əlaqədar tələb olunacaq likvid aktivlərin səviyyəsinin nəzərə alınması;
- maliyyələşdirmə mənbələrinin müxtəlifliyinin təmin edilməsi;
- borcların cəmləşməsinin və profillərinin tənzimlənməsi;
- borcların maliyyələşdirilməsi planlarının tərtib edilməsi;
- pul vəsaitlərinin hərəkətinin kəsilməsinə qarşı bir tədbir kimi yüksək likvidli, asanlıqla satıla bilən aktivlər portfelinin təmin edilməsi;
- fəvqəladə hallarda likvidliyin və maliyyələşdirmənin təmin edilməsi üçün planların hazırlanması;
- likvidlik əmsallarının normativ tələblərə uyğun olub-olmadığının izlənməsi.

Xəzinədarlıq Departamenti Qrupun müxtəlif qurumlarından onların maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin likvidlik göstəriciləri haqqında və proqnozlaşdırılan gələcək əməliyyatlarla və fəaliyyət növləri ilə bağlı digər proqnozlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında təfərrüatlı məlumatlar alır. Daha sonra, Xəzinədarlıq Departamenti tələb olunan qısamüddətli likvid aktivlərin adekvat portfelini təmin edir. Həmin portfel, əsasən, banklara verilmiş kreditlərdən və sair banklararası alətlərdən ibarət olmaqla, bütövlüklə Qrup üçün yetərli likvidliyi təmin etmək məqsədinə xidmət edir.

Xəzinədarlıq Departamenti gündəlik likvidlik mövqeyinin monitorinqini aparır; həm normal, həm ən çətin bazar şəraitlərini əks edən müxtəlif ssenarilərlə mütəmadi likvidlik stress-testlərini is Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti aparır. Normal bazar şəraitində likvidlik mövqeyini əks edən likvidlik haqqında hesabatlar rəhbərliyə hər həftə təqdim olunur. Likvidliyin tənzimlənməsi ilə bağlı qərarlar APIK tərəfindən qəbul edilir və Xəzinədarlıq Departamenti tərəfindən icra olunur.

Aşağıdakı cədvəllərdə maksimal dərəcədə mümkün olan erkən ödəniş müddətinə əsasən maliyyə aktivləri, öhdəlikləri və kreditlərlə bağlı öhdəliklər üzrə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti təqdim olunur. Cədvəllərdə təqdim edilən cəmi məxaric müqavilələrdə nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri və ya öhdəliklər üzrə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkətidir. Buraxılmış maliyyə zəmanətləri müqavilələrinə gəldikdə isə, zəmanətin maksimal məbləği həmin zəmanətin yerinə yetirilməsinə dair tələb irəli sürə bilən ən erkən dövrə aid edilir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəniş müddətlərinin təhlili aşağıdakı kimidir:

AZN'000	Tələb					Cəmi məxaric	Balans dəyəri
	əsasında və 1 aydan az	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 12 ayadək	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox		
Qeyri-törəmə öhdəliklər							
Bank depozitləri və hesabları	29	28	124	5,863	-	6,044	5,541
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	54,267	15,974	55,970	27,442	33	153,686	146,021
Sair borc öhdəlikləri	1,592	2,311	8,936	40,306	100,637	153,782	125,274
İcarə öhdəlikləri	80	159	710	1,110	-	2,059	1,786
Sair maliyyə öhdəlikləri	839	-	-	-	-	839	839
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	55,768	19,714	59,160	66,406	140,173	341,221	279,461
Kreditlə bağlı öhdəliklər	39,454	-	-	-	-	39,454	39,454

31 dekabr 2018-ci il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəniş müddətlərinin təhlili aşağıdakı kimidir:

AZN'000	Tələb					Cəmi məxaric	Balans dəyəri
	əsasında və 1 aydan az	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 12 ayadək	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox		
Qeyri-törəmə öhdəliklər							
Bank depozitləri və hesabları	35	31	137	6,368	-	6,571	5,835
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	37,608	13,600	48,817	36,212	-	136,237	128,239
Sair borc öhdəlikləri	2,448	4,325	9,661	33,572	99,675	149,681	123,303
Sair maliyyə öhdəlikləri	936	-	-	-	-	936	936
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	41,027	17,956	58,615	76,152	126,129	293,425	258,313
Kreditlə bağlı öhdəliklər	23,702	-	-	-	-	23,702	23,702

Azərbaycan qanunvericiliyinə əsasən, fiziki və hüquqi şəxslər istənilən vaxt, əksər hallarda yığılmış faizlərin itirilməsi şərtilə, yerləşdirilmiş müddətli depozitlərini geri götürə bilər. Bu depozitlər onların ödəniş tarixlərinə əsasən, yuxarıdakı diskontlaşdırılmamış ödəniş müddəti cədvəllərində təsnif olunur. Qrupun rəhbərliyi fiziki və hüquqi şəxslərin öz müddətli depozitlərini qeyd olunan ödəniş müddətlərindən əvvəl geri götürəcəklərini hesab etmir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolid edilmiş hesabatda əks edilmiş məbləğlərin müqavilə üzrə ödəniş müddətlərinin təhlili təqdim olunur:

AZN'000	Tələb əsasında və 1 aydan az	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 12 ayadək	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Vaxtı keçmiş	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	21,554	-	-	-	-	-	21,554
Banklardan alınmalı məbləğlər	1,507	-	12,776	-	-	-	14,283
İnvestisiya qiymətli kağızları	103	-	-	3,269	-	-	3,372
Müştərilərə verilmiş kreditlər	5,426	9,758	39,590	89,156	80,762	1,152	225,844
Sair maliyyə aktivləri	1,060	-	-	-	-	-	1,060
Cəmi maliyyə aktivləri	29,650	9,758	52,366	92,425	80,762	1,152	266,113
Bank depozitləri və hesabları	15	-	-	5,526	-	-	5,541
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	53,548	14,640	52,553	25,280	-	-	146,021
Sair borc öhdəlikləri	1,354	1,827	6,826	30,696	84,571	-	125,274
İcarə öhdəlikləri	68	137	609	972	-	-	1,786
Sair maliyyə öhdəlikləri	839	-	-	-	-	-	839
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	55,824	16,604	59,988	62,474	84,571	-	279,461
Xalis mövqə	(26,174)	(6,846)	(7,622)	29,951	(3,809)	1,152	(13,348)
Cəmi likvidlik çatışmazlığı	(26,174)	(33,020)	(40,642)	(10,691)	(14,500)	(13,348)	

Qrup likvidlik riskini idarə etmək məqsədilə ARMB ilə 6,000 min manat məbləğində müddəti 2022-ci il tarixinədək olan overdraft müqaviləsi bağlamışdır.

31 dekabr 2019-cu il tarixindən sonra Qrup fiziki və hüquqi şəxslərdən 18,796 min manat məbləğində yeni müddətli depozitlər əldə etmiş və ilkin ödəniş tarixi 2019-cu ilin yanvarından aprelinə qədər olan 3,281 min manat məbləğində olan müddətli depozitlərin müqavilə üzrə ödəniş müddətini bir il və daha artıq müddətə uzatmışdır. İstinad üçün fəaliyyətin fasiləsizliyi haqqında 2(c) sayılı qeydə baxın.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks edilmiş məbləğlərin müqavilə üzrə ödəniş müddətlərinin təhlili təqdim olunur:

AZN'000	Tələb əsasında və 1 aydan az	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 12 ayadək	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Vaxtı keçmiş	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	20,255	-	-	-	-	-	20,255
Banklardan alınmalı məbləğlər	899	-	21,522	4,250	-	3	26,674
İnvestisiya qiymətli kağızları	39	-	850	2,494	-	-	3,383
Müştərilərə verilmiş kreditlər	5,982	8,592	29,695	54,874	88,904	4,420	192,467
Sair maliyyə aktivləri	1,055	-	-	-	-	-	1,055
Cəmi maliyyə aktivləri	28,230	8,592	52,067	61,618	88,904	4,423	243,834
Bank depozitləri və hesabları	20	-	-	5,815	-	-	5,835
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	36,962	12,430	44,950	33,897	-	-	128,239
Sair borc öhdəlikləri	2,211	3,853	7,702	24,629	84,908	-	123,303
Sair maliyyə öhdəlikləri	936	-	-	-	-	-	936
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	40,129	16,283	52,652	64,341	84,908	-	258,313
Xalis mövqə	(11,899)	(7,691)	(585)	(2,723)	3,996	4,423	(14,479)
Cəmi likvidlik çatışmazlığı	(11,899)	(19,590)	(20,175)	(22,898)	(18,902)	(14,479)	

Likvidlik riskini idarə etmək üçün Bankın istifadə etdiyi əsas amil ARMB-nin (28 noyabr 2019-cu ilədək MBNP) müəyyən etdiyi likvidlik əmsəlidir.

Bank ARMB (28 noyabr 2019-cu ilədək MBNP) tələbinə uyğun olaraq, gündəlik əsaslarla bu icbari likvidlik əmsalını hesablayır. Bu əmsal yüksək likvidli aktivlərin tələb əsasında ödənilən öhdəliklərə nisbəti kimi hesablanan ani likvidlik əmsəlidir.

Bank 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərində bu nisbətə uyğun gəlmişdir. 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə icbari likvidlik nisbəti aşağıdakı kimidir (*audit edilməmiş*):

	Tələb olunan əmsal	2019, %	2018, %
Ani likvidlik əmsalı	Ən azı 30%	36.15	52.72

(iii) Əməliyyat riski

Əməliyyat riski Qrupun prosesləri, işçi heyəti, texnologiya və infrastrukturunu ilə bağlı bir çox səbəblərdən, habelə kredit, bazar və likvidlik risklərindən başqa kənar faktorlardan, məsələn hüquqi və normativ tələblərdən və ümumi qəbul edilmiş korporativ davranış standartlarından irəli gələn birbaşa və dolaylı zərər riskidir. Əməliyyat riskləri Qrupun bütün əməliyyatlarından irəli gəlir.

Qrupun məqsədi əməliyyat riskini idarə etməklə, iqtisadi səmərəlilik və innovasiya vasitəsilə Qrupun nüfuzuna qarşı hər hansı maliyyə zərərləri və ziyanın qarşısını almaqdır. Bütün hallarda Qrupun siyasəti tətbiq olunan hüquqi və normativ tələblərə əməl etməyi tələb edir.

Qrupun rəhbərliyin öz əməliyyatlarının hər sahəsində zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemlərini qurmaqla əməliyyat riskini idarə edir.

25 Kapitalın idarə edilməsi

ARMB (28 noyabr 2019-cu ilədək MBNP) Bank üçün kapital tələblərini müəyyən edir və onların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

Bank yerli qanunvericilikdə kapital müəyyən olunmuş vəsaitləri kredit təşkilatlarının kapitalı kimi müəyyən edir. ARMB-nin (28 noyabr 2019-cu ilədək MBNP) qüvvədə olan kapital normativlərinə uyğun olaraq, banklar kapitalın risk çəkili aktivlərə (normativ kapital əmsalı) nisbətini təyin edilmiş minimal səviyyədə və cəmi normativ kapitalı minimum 50,000 min AZN (2018: 50,000 min AZN) səviyyəsində saxlamalıdır. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə normativ kapital əmsalı 10% təşkil etmişdir (2018: 10%). Bank 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə 50,000 min AZN normativ kapital tələbinə və normativ kapital əmsalına uyğun olmuşdur (auditi aparılmamış).

Bank kapital adekvatlığını öz əməliyyatlarının xarakteri və həcminə uyğun səviyyədə saxlayır.

Bank müəyyən edilmiş formaya uyğun olaraq icbari əmsallar barədə ARMB-ə (28 noyabr 2019-cu ilədək MBNP) məlumat verir. Risk departamenti gündəlik olaraq kapital adekvatlığı əmsallarına uyğunluğa nəzarət edir.

Kapital adekvatlığı əmsalları ARMB-nin (28 noyabr 2019-cu ilədək MBNP) və Bankın daxili siyasətinin müəyyən etdiyi hədlərə yaxın olarsa, bu barədə Müşahidə Şurasına məlumat verilir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr tarixinə Bazel Sazişinin tələblərinə uyğun olaraq hesablanmış kapital mövqeyinin tərkibi təqdim olunur:

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
1-ci dərəcəli kapital		
Nizamnamə kapitalı	66,450	66,450
Yığılmış zərər	(12,032)	(15,065)
Cəmi birinci dərəcəli kapital	54,418	51,385
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər		
Balans	197,059	176,002
Balansdankənar	19,727	11,851
Cəmi risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	216,786	187,853
Cəmi kapital, risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərin faizi kimi (cəmi kapital payı)	25.10%	27.35%
Cəmi 1-ci dərəcəli kapital, risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərin faizi kimi (1-ci dərəcəli kapital payı)	25.10%	27.35%

Cəmi normativ kapitala MHBS-a uyğun kapitalın üzləşdirilməsi

Aşağıdakı auditi aparılmamış əlavə məlumat Qrupun 31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə əlavə məlumat vermək niyyəti daşıyır və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları (MHBS) əsasında tələb edilmir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Qrupun MHBS-na uyğun hazırlanmış konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında və ARMB-nin (28 noyabr 2019-cu ilədək MBNP) qayda və qanunlarına əsasən müəyyən edilmiş cəmi normativ kapitalda xalis aktivlərin tərkibində olan fərqləri əhatə edir.

	31 dekabr 2019 AZN'000 (audit edilməmiş)	31 dekabr 2018 AZN'000 (audit edilməmiş)
Cəmi normativ kapital	62,099	54,730
Normativ kapital və MHBS-a uyğun kapitalın üzləşdirilməsi:		
- yığılmış zərər	(1,636)	(3,495)
- cari ilin mənfəəti/(zərəri)	(4,492)	1,796
- Zərər üzrə ehtiyat	(4,802)	1,764
- Xalis faiz gəliri	341	492
- sair gəlir	230	26
- xalis haqq və komissiya gəlirləri	(483)	(56)
- İşçi heyəti xərcləri	(310)	(54)
- Sair ümumi inzibati xərclər	(284)	(376)
- maliyyə alətlərinin tanınması üzrə xalis gəlir	816	
- çıxılan məbləğlərdən yaranan fərqlər	1,295	676
- kapital investisiyası	1,000	350
- qeyri-maddi aktivlər	295	326
- ümumi ehtiyatlar	(2,848)	(2,322)
MHBS-ə əsasən cəmi kapital	54,418	51,385

26 Kreditlə bağlı öhdəliklər

Qrupun kredit vermək öhdəlikləri mövcuddur. Bu öhdəliklər təsdiqlənmiş kreditlər, kredit kartları üzrə limitlər və overdraftlar şəklindədir.

Qrup müştərilərinin üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərinin yerinə yetiriləcəyinə təminat vermək məqsədi ilə tender və avans zəmanətləri və akkreditivlər verir.

Qrup kredit vermək öhdəliklərini üzərinə götürdükdə, maliyyə zəmanətlərini və akkreditivləri verdikdə müştərilərə kredit verdiyi zaman tətbiq etdiyi kredit risklərinin idarə edilməsi siyasət və prosedurlarını tətbiq edir.

Aşağıdakı cədvəldə öhdəliklərin müqavilə üzrə məbləğləri kateqoriyalar üzrə təqdim olunur. Cədvəldə öhdəliklər üzrə göstərilmiş məbləğlər onlar üzrə tam həcmdə avansların verildiyini fərz edir. Cədvəldə zəmanətlər üzrə göstərilmiş məbləğlər tərəf müqabilləri bağladığı müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş öhdəliklərini tam həcmdə yerinə yetirmədikləri halda hesabat tarixinə tanınacaq maksimal balans itkiləri əks olunur.

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Müqavilədə nəzərdə tutulmuş məbləğ		
Qeyri-maliyyə zəmanətləri	24,949	10,444
Maliyyə zəmanətləri	5,102	3,751
Ödənilməmiş kredit xətti öhdəlikləri	9,633	9,507
	39,684	23,702
Ehtiyatlar		
Maliyyə zəmanətləri	(46)	(69)
Ödənilməmiş kredit xətti öhdəlikləri	(184)	-
	(230)	(69)

Cədvəldə göstərilmiş cəmi müqavilə üzrə şərti öhdəlikləri heç də mütləq gələcək nağd pul vəsaitlərinə tələbatı əks etdirmir, çünki bu şərti öhdəliklərin maliyyələşdirməsi təmin edilmədən müddəti başa çata və ya onlara xitam verilə bilər. Kredit və kredit xətlərinin ayrılmasına dair şərti öhdəliklərin əksəriyyəti Qrup tərəfindən şərtsiz öhdəlikləri təşkil etmir.

Aşağıdakı cədvəldə ehtiyatların ilkin və yekun qalıqları üzləşdirilmişdir. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə bütün qalıqlar 1-ci mərhələyə aiddir (31 dekabr 2018: 1-ci mərhələ).

AZN'000	2019	
	Mərhələ 1	Cəmi
Ehtiyatlar		
1 yanvar tarixinə qalıq	69	69
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidən qiymətləndirməsi	161	161
31 dekabr tarixinə qalıq	230	230

27 İcarələr

Qrupun icarəçi olduğu icarələr (MHBS 16)

Qrup əsasən filial və ofis obyektlərini icarələyir. İcarələrin müddəti əsasən 1-5 ildir və icarə müddəti bitdikdən sonra uzadıla bilər. Bəzi icarələrin haqqı bazar qiymətlərini əks etdirməsi üçün beş ildə bir dəfə nəzərdən keçirilir.

Əvvəllər bu icarələr MUBS 17 çərçivəsində əməliyyat icarələri kimi təsnif olunurdu.

Qrupun icarəçi olduğu icarələr haqqında məlumat aşağıda təqdim olunur.

(i) *İstifadə hüququ formasında olan aktivlər*

İstifadə hüququ formasında olan aktivlər əsasən investisiya mülkiyyəti tələblərinə cavab verməyən icarəyə götürülmüş filial və ofis obyektlərindən ibarətdir.

AZN'000	Filial və ofis obyektləri	İT avadanlığı	Cəmi
2019			
I yanvar tarixinə qalıq	1,475	-	1,475
İl üzrə amortizasiya xərci	(441)	(95)	(536)
Əlavələr	338	475	813
31 dekabr tarixinə qalıq	1,372	380	1,752

31 dekabr 2019-cu il tarixinə icarə öhdəliklərinin müddət təhlili üçün 24-cü qeydə baxın.

(ii) *Mənfəət və ya zərərdə tanınan məbləğlər*

AZN'000	2019
2019 – MHBS 16-ya əsasən icarələr	
İcarə öhdəlikləri üzrə faiz	150
Qısamüddətli icarələrlə bağlı xərclər	446
2018 – MUBS 17-yə əsasən əməliyyat icarələri 17	
İcarə xərcləri	866

(iii) *Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınan məbləğlər*

AZN'000	2019
İcarələr üzrə cəmi məxaric	(652)

(b) *Qrupun icarəyəverən olduğu icarələr*

Qrup investisiya mülkiyyətini icarəyə verir. Qrup bu icarələri əməliyyat icarələri kimi təsnif etmişdir, belə ki, onlar aktivlər üzərində mülkiyyətə hüququndan irəli gələn risk və mükafatları başqa tərəfə ötürür. 15-ci qeyddə investisiya mülkiyyətinin əməliyyat icarələri haqqında məlumat təqdim olunmuşdur.

Qrup 31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il ərzində kirayədən 248 min manat məbləğində gəlir tanımışdır (2018: 304 min manat).

28 Şərti öhdəliklər

(a) Sığorta

Azərbaycan Respublikasında sığorta sahəsi inkişaf mərhələsindədir və dünyanın digər ölkələrində qəbul edilmiş sığortalamanın bir çox formaları Azərbaycanda hələ mövcud deyil. Qrupun əmlak və avadanlıqları, biznes fəaliyyətinin dayanması və ya Qrupa məxsus olan ərazilərdə və ya onun əməliyyatları ilə əlaqəli baş vermiş hadisələr nəticəsində əmlak və ya ətraf mühitə zərərin vurulması ilə əlaqədar olaraq yaranan üçüncü tərəf məsuliyyətinə dair tam sığorta təminatı yoxdur. Qrup tam sığorta təminatı alanadək, müəyyən aktivlərin itirilməsi və ya məhv olunması riski mövcuddur və bu riskin əməliyyatlara və maliyyə vəziyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə mənfi təsiri ola bilər.

(b) Məhkəmə iddiaları

Qrup öz fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq məhkəmə iddialarına və şikayətlərə məruz qalır. Rəhbərlik bu kimi iddia və şikayətlər nəticəsində yaranan maddi məsuliyyətin Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya gələcək əməliyyatların nəticələrinə ciddi mənfi təsir göstərməyəcəyini hesab edir.

(c) Şərti vergi öhdəlikləri

Azərbaycanın vergi qoyma sistemi nisbətən yenidir və bir çox hallarda aydın olmayan, ziddiyyətli və müxtəlif vergi orqanları tərəfindən fərqli qaydada təfsir edilən qanunvericilikdə tez-tez dəyişikliklərlə, rəsmi göstərişlərlə və məhkəmə qərarları ilə səciyyələnir. Vergilər sərt cərimələr və faizlər tətbiq edən orqanlar tərəfindən yoxlanılır və araşdırılır. Bir vergi ili ümumən üç növbəti təqvim ili müddətində vergi orqanları tərəfindən nəzarət üçün açıq qalır. Lakin müəyyən hallarda bir vergi ili daha uzun müddətə açıq qala bilər.

Bu hallar Azərbaycan Respublikasında digər ölkələrlə müqayisədə daha ciddi vergi risklərinin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik qüvvədə olan qanunvericiliyinin, rəsmi göstərişlərin və məhkəmə qərarlarının təsnifləri əsasında vergi öhdəlikləri ilə əlaqədar adekvat tədbirləri gördüyünü hesab edir. Lakin müvafiq səlahiyyətli orqanların şərtləri fərqli ola bilər və vergi orqanları öz şərtlərinin tətbiq edilməsinə nail olduqları halda, maliyyə hesabatlarına təsiri əhəmiyyətli ola bilər.

29 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

(a) Nəzarət münasibətləri

Banka Nigar Mehdiyeva nəzarət edir.

(b) Müşahidə Şurası və İdarə Heyətinin üzvləri ilə əməliyyatlar

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə işçi heyəti üzrə xərclərə daxil olan cəmi məvacib haqqında məlumat təqdim olunur:

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Əməkdaşların qısamüddətli müavinətləri	512	437
	512	437

Bu məbləğlərə İdarə Heyəti və Müşahidə Şurasının üzvlərinin nağd pul gəlirləri daxildir.

İdarə Heyəti və Müşahidə Şurasının üzvləri ilə əməliyyatlar üzrə 31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərinə olan qalıqlar və orta effektiv faiz dərəcələri aşağıda qeyd olunmuşdur:

	2019 AZN'000	Orta effektiv faiz dərəcəsi, %	2018 AZN'000	Orta effektiv faiz dərəcəsi, %
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat				
Verilmiş kreditlər (ümumi)	-	-	62	19.55%
Zərər üzrə ehtiyat	-	-	-	-
Cari hesablar	434	-	133	-
Müddətli depozitlər	89	10.00%	-	-
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	62	20.25%	-	-

İdarə Heyəti və Müşahidə Şurasının üzvləri ilə əməliyyatlar üzrə 31 dekabr tarixində tamamlanan illərin sonuna olan mənfəət və ya zərər aşağıda qeyd olunur:

	2019 AZN'000	2018 AZN'000
Mənfəət və ya zərər		
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəliri	-	8
Faiz xərci	3	-
Dəyərsizləşmə üzrə zərərlər	-	3

(c) Digər əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıqlar və əlaqəli orta effektiv faiz dərəcəsi və 31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə sair əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlarla bağlı mənfəət və ya zərər məbləğləri aşağıdakı kimidir:

	Birbaşa nəzarət edən tərəf		Səhmdarlar		Sair		Cəmi
	AZN'000	Orta faiz dərəcəsi, %	AZN'000	Orta faiz dərəcəsi, %	AZN'000	Orta faiz dərəcəsi, %	AZN'000
Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat							
Aktivlər							
Müştərilərə verilmiş kreditlər							
Əsas məbləğ	-	-	1	20.00%	1,758	13.60%	1,759
Zərər üzrə ehtiyat	-	-	-	-	(22)	-	(22)
ÖHDƏLİKLƏR							
Müştəri hesabları	67	-	2	-	900	-	969
Müddətli depozitlər	-	-	3,158	6.00%	7,519	6.95%	10,677
Konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmayan maddələr							
Verilmiş zəmanətlər (0.5%-ə qədər komissiya gəlirlərindən)	-	-	-	-	1,207	3.00%	1,207
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	88	20.00%	45	20.00%	970	16.51%	1,103
Mənfəət və ya zərər							
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəliri	-	-	-	-	106	-	106
Faiz xərci	-	-	174	-	487	-	661

31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıqlar və əlaqəli orta effektiv faiz dərəcəsi və 31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə sair əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlarla bağlı mənfəət və ya zərər məbləğləri aşağıdakı kimidir:

	Birbaşa nəzarət edən tərəf		Səhmdarlar		Sair		Cəmi
	AZN'000	Orta faiz dərəcəsi, %	AZN'000	Orta faiz dərəcəsi, %	AZN'000	Orta faiz dərəcəsi, %	AZN'000
Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat							
Aktivlər							
Müştərilərə verilmiş kreditlər							
Əsas məbləğ	21	20.00%	97	4.00%	148	18.67%	266
Zərər üzrə ehtiyat	-	-	-	-	(20)	-	(20)
ÖHDƏLİKLƏR							
Müştəri hesabları	2	-	1	-	289	-	292
Müddətli depozitlər	-	-	589	5.96%	4,640	9.07%	5,229
Mənfəət və ya zərər							
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəliri	4	-	4	-	19	-	27
Faiz xərci	-	-	35	-	366	-	401

Sair əlaqəli tərəflərə Qrupun əsas rəhbərlik heyətinin və səhmdarların ailə üzvləri daxildir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar nəticəsində yaranan qalıqların əksəriyyətinin ödəmə müddəti bir il nəzərdə tutulur. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar girovla təmin olunmur.

30 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyərlər və uçot təsnifatları

(a) Uçot təsnifatları və ədalətli dəyərlər

Ədalətli dəyərin hesablamaları maliyyə aləti müstəqil kommersiya əməliyyatında tərəflər qismində çıxış edən məlumatlı şəxslər arasında mübadilə oluna bildiyi məbləğini təxmin etmək məqsədinə xidmət edir. Lakin qeyri-müəyyənlikləri və subyektiv mülahizəni nəzərə alaraq, ədalətli dəyər aktivlərin satışı və ya öhdəliklər üzrə hesablaşmanın aparılması çərçivəsində reallaşdırıla bilən kimi qəbul edilməməlidir.

Fəal bazarda ticarət olunan maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri kotirovka olunan bazar qiymətlərinə və ya diler qiymət təkliflərinə əsaslanır. Bütün digər maliyyə alətləri üçün Qrup digər qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə ədalətli dəyərləri müəyyən edir.

Qiymətləndirmə üsullarının məqsədi qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktiv satmaq üçün əldə olunacaq və ya öhdəliyi ötürmək üçün ödəniləcək qiyməti əks etdirən ədalətli dəyərin müəyyənləşdirilməsidir.

Qiymətləndirmə metodlarına xalis cari dəyər və diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkət modelləri, bazarda müşahidə oluna bilən qiymətləri mövcud olan maliyyə alətləri ilə müqayisə daxildir. Qiymətləndirmə metodlarında istifadə edilən ehtimallara və göstəricilərə riskləri olmayan və bəncmark faiz dərəcələri, kredit spredi və diskont dərəcələrin qiymətləndirilməsində istifadə edilən sair premiyalar, istiqraz və kapital qiymətləri, xarici valyuta məzənnələri, kapital və kapital indeksi qiymətləri, gözlənilən açıq mövqelər və nisbətlər daxildir.

Qrup adi və sadə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini təyin etmək üçün geniş surətdə tanınmış qiymətləndirmə modellərindən istifadə edir. Qiymətli kağızlar bazarlarında listinqdə olan borc qiymətli kağızları və səhm qiymətli kağızları üçün müşahidə olunan qiymətlər və modellər mövcuddur.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini hesablanmasında rəhbərlik aşağıdakı mülahizələrdən istifadə edir::

- banklardan və sair maliyyə qurumlarından alınmalı məbləğlərdən və müştərilərə verilmiş kreditlərdən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin diskontlaşdırılmasında müvafiq olaraq 3.67%-8.97% (2018: 3.29%-9.46%) və 4.74%-16.63% (2018: 6.13%-17.11%) diskont dərəcələri istifadə olunur.
- müştərilərin cari hesabları və əmanətlərindən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin diskontlaşdırılmasında 1.10%-9.68% (2018: 1.43%-10.01%) diskont dərəcələri istifadə olunur.
- banklara ödəniləcək məbləğlərdən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin diskontlaşdırılmasında müvafiq olaraq 3.67%-8.97% (2018: 3.29%-9.46%) diskont dərəcələri istifadə olunur.

(b) Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Qrup ədalətli dəyərləri ölçərkən ilkin göstəricilərin əhəmiyyətliliyini əks etdirən aşağıdakı ədalətli dəyər iyerarxiyasından istifadə edir:

- 1-ci səviyyə: Fəal bazarda eyni bir alət üçün aktiv bazar qiymətləri (nizamlanmamış).

- 2-ci səviyyə: birbaşa (yəni qiymətlər kimi), ya da bilavasitə (yəni qiymətlərdən törəyən) müşahidə oluna bilən, 1-ci səviyyəyə daxil edilmiş kotirovka olunan qiymətdən başqa digər ilkin göstəricilər. Bu kateqoriyaya aşağıdakı amillərdən istifadə etməklə qiymətləndirilən alətlər daxildir: analoji alətlər üçün fəal bazarda tətbiq edilən bazar qiymətləri; analoji alətlər üzrə kifayət qədər fəal hesab olunmayan bazarlarda tətbiq edilən qiymətlər; və ya bütün əhəmiyyətli ilkin göstəricilərin birbaşa, yaxud dolayısı ilə bazar məlumatlarından müşahidə oluna bildiyi sair qiymətləndirmə üsulları.
- 3-cü səviyyə: ilkin göstəricilər müşahidə oluna bilmir. Bu kateqoriyaya aid edilən alətlərin qiymətləndirmə metoduna müşahidə edilə bilən məlumata əsaslanmayan ilkin göstəricilər daxildir və müşahidə edilə bilməyən ilkin göstəricilər həmin alətin qiymətləndirilməsində əhəmiyyətli təsirə malikdir. Bu kateqoriyaya oxşar alətlər üçün kotirovka olunan qiymətlər əsasında qiymətləndirilən alətlər daxildir və bu zaman alətlər arasında fərqi əks etdirmək üçün mühüm müşahidə olunmayan tənzimləmələr və ya mülahizələr tələb olunur.

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixinə heç bir maliyyə aləti ədalətli dəyərdə ölçülməmişdir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2019-cu il tarixinə ədalətli dəyərdə qiymətləndirilməyən maliyyə alətlərinin dəyərinin ədalətli dəyər iyerarxiyası üzrə təhlili verilmişdir:

AZN'000	1-ci səviyyə	2-ci səviyyə	3-cü səviyyə	Cəmi ədalətli dəyər	Cəmi balans dəyəri
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	21,554	-	21,554	21,554
Banklardan alınmalı məbləğlər	-	14,137	-	14,137	14,283
İnvestisiya qiymətli kağızları	3,404	-	-	3,404	3,372
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	227,176	227,176	225,844
Sair maliyyə aktivləri	-	1,060	-	1,060	1,060
ÖHDƏLİKLƏR					
Bank depozitləri və hesabları	-	5,427	-	5,427	5,541
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	-	146,625	-	146,625	146,021
Sair borc öhdəlikləri	-	125,274	-	125,274	125,274
İcarə öhdəlikləri	-	1,786	-	1,786	1,786
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	839	-	839	839

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2018-ci il tarixinə ədalətli dəyərdə qiymətləndirilməyən maliyyə alətlərinin dəyərinin ədalətli dəyər iyerarxiyası üzrə təhlili verilmişdir:

AZN'000	1-ci səviyyə	2-ci səviyyə	3-cü səviyyə	Cəmi ədalətli dəyər	Cəmi balans dəyəri
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	20,255	-	20,255	20,255
Banklardan alınmalı məbləğlər	-	26,621	-	26,621	26,674
İnvestisiya qiymətli kağızları	3,460	-	-	3,460	3,383
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	192,089	192,089	192,467
Sair maliyyə aktivləri	-	1,055	-	1,055	1,055
ÖHDƏLİKLƏR					
Bank depozitləri və hesabları	-	5,714	-	5,714	5,835
Müştərilərin cari hesabları və depozitləri	-	129,736	-	129,736	128,239
Sair borc öhdəlikləri	-	123,303	-	123,303	123,303
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	936	-	936	936

31 Seqment üzrə təhlil

Qrupun hesabat veriləcək bir seqmenti və kreditlərin, depozitlərin və müştərilərlə digər əməliyyatların daxil olduğu bir strateji struktur vahidi var. Qrupun əsas əməliyyat qərarları qəbul edən orqanı – İdarə Heyəti Qrup haqqında məlumatı bütövlükdə təhlil edir.

Xarici müştərilərdən daxil olan gəlirin əsas hissəsi Azərbaycan Respublikasının rezidentlərinə aiddir.

Uzunmüddətli aktivlərin əksəriyyəti Azərbaycan Respublikasında yerləşir.

32 Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr

İl bitdikdən sonra Bank Azadlıq prospekti, Bakıxanov küçəsində yeni filialını açmışdır.